

Cemile ALİ

Sevin ALİL

Osman EMİN

TÜRKÇE KİTABIM

4

DOKUZYILLIK İLKÖĞRETİM

2020

Hazırlayanlar:

Cemile ALİ, Osman EMİN, Sevin ALİL

Denetleyenler:

Mr. Sena ARİF ŞEŞUM – Başkan

Nevin AGO – Üye

Gülten HALİM – Üye

Lektör:

Doç.Dr. Nazim İBRAHİM

Bilgisayar hazırlığı:

Osman EMİN

Yayımlayan:

Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı

Basımevi: DOOEL Polyesterday, Üsküp

Tiraj: 333

Makedonya Cumhuriyeti eğitim ve Bilim Bakanının nr.10-1263/1 günlü ve 17.03.2010 numaralı kararıyla, Makedonya Cumhuriyeti'nde bu kitabın

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

373.3.016:811.512.161(075.2)

ALI, Cemile

Türkçe kitabım : 4. sınıf dokuzyıllık ilköğretim / Cemile Ali, Osman

Emin, Sevin Alil. - Üsküp : Kuzey Makedonya cumhuriyeti eğitim ve Bilim Bakanlığı,

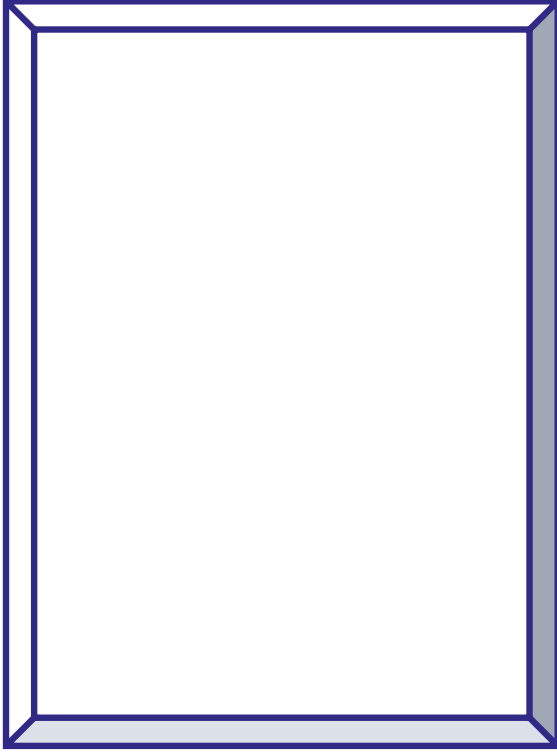
2020. - 184 str. : илустр. ; 30 см

ISBN 978-608-226-800-2

1. Emin, Osman [автор] 2. Alil, Sevin [автор]

COBISS.MK-ID 51526149

Türkçe Kitabım 4

Adım, soyadım: _____

Okulum: _____

Sınıfım: _____

Öğretmenim: _____

Sevgili öğrenciler,

Sizi gördüğümüz için sevinçliyiz. Her şeyin en iyisine layık olan öğrencilerimize ve öğretmenlerimize bu okuma kitabını sunmaktan büyük mutluluk duyuyoruz. Öğrencilerimizin öğrenim hayatlarında başarılı olabilmeleri için Türkçeyi iyi bilmeleri ve kullanmaları gerekir. İyi bir Türkçenin temelleri de öğrenim hayatının ilk yıllarında atılır. İşte sizlere bu konuda yardımcı olmak için **“TÜRKÇE KİTABIM 4”** kitabını hazırladık. Bu kitap, dokuzyıllık ilköğretimin dördüncü sınıf programında öngörülen konuları içermektedir. Bu yıl da kitabı zevkle okuyacağınıza inanıyoruz. Kitabın en önemli özelliği, öğrencilerimize Türkçeyi sevdirecek nitelikte olmasıdır. Sevgili öğrenciler, bu kitap sayesinde Türkçeyi daha çok seveceksiniz.

Yolunuz açık olsun. Başarılar.

Hazırlayanlardan

Ön Hazırlık

- Okuma yılına nasıl hazırlandınız?

OKULA ÇAĞRI

Okulumuz açıldı,
Çağırıyor bizleri.
Çağrıya uyanların,
Aydınlandı yüzleri.

İşte eğitim başladı,
Işıkla doldu gözler.
Çocuklar okuyunca,
Sevgi doldu yürekler.

Okuyan tüm insanlar
Yaşamı önemserler.
Bilgiye değer verir,
Gelişir, yükselirler.

Ahmet H. GÖBEROĞLU

SÖZ VARLIĞIMIZ

Aydınlanmak – Kötülüklerden uzaklaşmak, temiz olmak.

Işık – Mutluluk, sevinç veya zekadan doğan, özellikle yüzde ve gözlerde beliren parlaklık.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Şaire göre, bizleri çağıran kimdir?
- Çağrıya uyanlar, yapılan çağrıdan nasıl etkilendi?
- Gözler niçin ışıkla doldu?
- Çocuklar okuyunca neler oldu?
- Şaire göre, okuyan insanlar nasıl davranır ve nasıl etkilenirler?

ETKİNLİK:

- Şiirin şairi kimdir?
- Okuduğunuz şiir kaç dizeden oluşmaktadır?
- Dizelerin ilk harfi nasıl yazılmıştır?

GÖRDÜKLERİNİZİ ANLATINIZ

Okulun açılışıyla ilgili gördüklerinizi ya da dinlediklerinizi anlatınız.

Ön Hazırlık

- Tatilinizi nerede geçirdiniz?
- Tatilde neler yaptınız?

BİR TATİL ANISI

Üçüncü sınıfı pek iyi ile geçmiştim. Babam, karnemi görünce çok sevindi.

- Bu yaz, tatili hak ettin Erdiñ, dedi.

Beni köye dayımın yanına gönderdi. Dayımın, benim yaşında bir oğlu vardı. Adı Nedim'di...

Nedim'le erkenden kalkar, koyunları kıra götürürdük. Komşu köylerden de çocuklar gelirlerdi. Birlikte oyunlar oynardık. Bazen oyuna öylesine dalarđık ki dünyayı unutturduk.

Bir gün yine, bütün çocuklar kırdaki toplanmıştık. Çelik çomak oyunu oynuyorduk. Oyuna kendimizi öylesine kaptırmışız ki zamanın nasıl geçtiğini

anlayamadık. Oyun bittiğinde akşam olmuş, koyunları eve götürme zamanı gelmişti. Ama, çevrede koyunlar görünmüyordu. Çok korktuk. Sağa sola baktık! Yok, yok!... Hava da iyice kararmıştı.

- Her halde eve gittiler, diye düşündük. Eve gittik.

Evdekiler bahçede bizi bekliyorlardı. Geciktiğimiz için biraz da telaşlanmışlardı. Yanımızda koyunları görmeyen dayım takıldı:

- Ne o çocuklar, koyunları kurtlara mı verdiniz?

Heyecanım daha da arttı:

- Eve gelmediler mi? diye sordum.

Dayımın yüzü birden değişti. Gülümsemesi kayboldu. Endişeli bir durum aldı.

O gece dayım ve komşular ellerinde fenerleriyle koyunları aradılar. Bulamayınca geç zaman eve döndüler.

Herkes:

- Koyunlar bu saate kadar sağ kalamaz. Çoktan kurtlar parçalamıştır, diyordu.

Biz ise suçluluğun verdiği ürkeklikle gözlerden uzak duruyorduk. Odamıza çekilmiş, yataklarımıza girmiştik.

Birden gürültüyle uyandık. Sabah olmuş, güneş iyice yükselmişti. Dayımla yengemin kahkahalarıyla yatağımızdan fırladık. Sezdirmeden pencereden dışarıya baktık. Koyunlar evin önündeydi. Öğrendik ki hepsi de akşam eve gelmiş, ahıra girmiş. Kimse de ahıra bakmayı akıl edememişti.

Koyunların bulunmasına en çok sevinen, her halde Nedim'le bendim.

Şimdi nerede bir koyun görsem, aklıma hemen bu olay gelir, gülerim.

Ahmet SADIKLAR

SÖZ VARLIĞIMIZ

Takılmak – Kızdırmak, şaşırtmak amacıyla şaka yollu konuşmak.

Dünya – Çevre, ortam.

Gözlerden uzak durmak – Görülmeyecek yerde durmak.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Babası, Erdinç’i köye niçin gönderdi?
- Erdinç’in köyündeki günleri nasıl geçiyordu?
- Nedim’le Erdinç koyunları niçin kaybettiler?
- Erdinç’in dayısını endişelendiren nedir?
- Koyunlar nasıl bulundu?

ÖĞRENELİM

Okuduğunuz metni, olayların sırasını bozmadan kısaca anlatınız.

“Bir Tatil Anısı” adlı metinde geçmişte yaşanan bir olay anlatılmaktadır. **Bu tür yazılara anı denir.**

Siz de bir tatil anınızı sınıf arkadaşlarınıza anlatınız.

Ön Hazırlık

- Yurdumuz ne ile güzeldir?
- Çocuk yurduna olan sevgisini nasıl göstermelidir?

NE GÜZELDİR BENİM YURDUM

Dağlarıyla taşlarıyla,
Ne güzeldir benim yurdum.
Doğasıyla kuşlarıyla,
Ne güzeldir benim yurdum.

Nehirleri ırmakları,
Zümrüt gibi toprakları.
Ağaçları yaprakları,
Ne güzeldir benim yurdum.

Yaylasıyla ovasıyla,
Deresiyle tepesiyle.
Sularıyla havasıyla,
Ne güzeldir benim yurdum.

Abdürâhman TEPE

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Şair birinci dördlükte ne anlatmak istiyor?
- İkinci dördlükte şair toprağı neye benzetiyor?
- Son dördlükte şair, yurdun hangi özelliklerinden söz ediyor?

Ön Hazırlık

- Kitapla dostluğunuz ne zaman başladı?
- Kitaplarımızı korumak için neler yapmalıyız?

ÜMİT'İN RÜYASI

Ümit uykusunda çok güzel bir rüya gördü:

Rüyasında yemyeşil bir çimenlikte koştu. Bir süre sonra, yaklaştığı yerin kitap ağacı ormanı olduğunu gördü. Çok şaşırdı. Ağaçlardan ve onun meyveleri olan kitaplardan gözünü alamadı. Sürekli seslendi: “Hey, buralarda kimse yok mu? Burası neresi?”

Ormanın içine girince tam ortadaki ağaç konuştu:

“Burası doğal bir orman. Her çocuk, okuyabileceği kadar kitabı dallarımızdan kopararak alabilir.” Bu ses ormanda yankılanıp durdu.

Ümit, çekine çekine en alttaki kitabı aldı. Ağaçlar hep birlikte “Aferin, aferin!” diye uğuldaştılar. O zaman Ümit hızla ve olabildiğince

çok kitap toplamaya koyuldu. “Ah, keşke hepsini taşıyabilsem. Tümüne sahip olabilsem!” diye aklından geçirdi. O sırada ağaçlar, “Olur mu hiç... Başka çocuklar da kitap okumalı,” diye seslendiler.

Ümit rüyasında bir kucak kitaba tam sahip oluyordu ki, uyanıverdi.

Ayla KUTLU

SÖZ VARLIĞIMIZ

Doğal - İnsan eliyle yapılmamış kendiliğinden oluşmuş.

Yankı - Sesin bir yere çarpıp geri dönmesi.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Ümit, rüyasında kendisini nerede görüyor?
- Ağaçlardan, meyve yerine neler sarkıyor?
- Ümit, kitapları toplarken aklından neler geçiriyor?
- Ümit, kitaplara sahip olabiliyor mu? Niçin?

ÖĞRENELİM - ANLATALIM

Kitaplar, doğruyu, iyiyi, güzeli bulmayı yardım eden dostlarımızdır. Kitaplarla dostluğumuz küçük yaşlarda başlarsa, büyüyünce de sürer.

Siz de kitaplığınızdaki (eğer varsa) kitaplardan beğendiğiniz bir tanesini arkadaşlarınıza tanıtınız. Tanıtırken kısaca kitabın konusunu, adını ve yazarını belirtiniz.

OKUMAK

Eskiden kitaplar şimdiki gibi değilmiş, tomar biçimindeymiş. Sonra biri kağıtları kesip üst üste koymuş. Gutenberg de bir baskı makinesi icat edince kitap okumak bir keyif olmuş. Elektrik de bulununca herkes geceleri de kitap okumaya başlamış...

Okumak; yemek, uyumak gibi bir gereksinimdir. Okumadan yaşamak olanaksız gibidir. Çağdaş insan okuyan insandır. Okumanın yeri, yurdu, saati, dakikası yoktur. Ama bizde kime sorarsan:

- Zamanım yok.
- Kitap alacak param yok.
- Boş ver... der.

Kitap okumak için zaman bulamayanlara şaşarım. Gazetelerde okuyorum, ünlü kişilere soruyorlar:

- Boş zamanlarınızda ne yaparsınız?
- Kitap okurum.

Sanki kitap, boş zamanları değerlendirmek için bir araç; fındık, fıstık, kabak çekirdeğidir. Hem boş zaman ne demek? Zaman neden boş oluyor? Belki de kişinin boşluğundan, değil mi? Kitap sağa sola ders vermek için değil, insan kendi kendisini yetiştirmesi içindir. Okumak, ancak düşünmekle birleşince değerlenir.

İlhan SELÇUK

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Baskı makinesi kimin buluşudur, bu buluşun bize ne yararı olmuştur?
- Okumak, yaşamımızda niçin önemlidir?
- Çağdaş insan kime denir?
- Ülkemizde kitap neden az okunuyor?
- İnsanın kendi kendini yetiştirmesi ne demektir?

KİTABIM

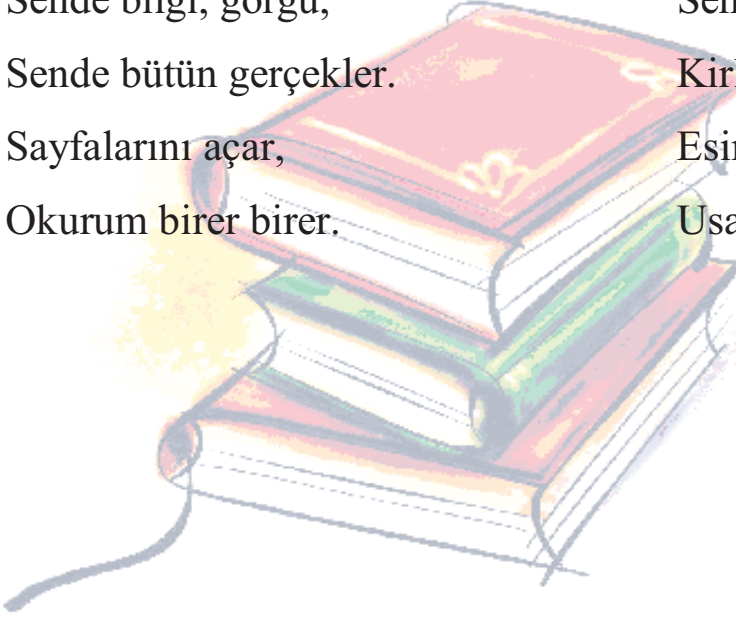
Okumayı, yazmayı,
Gördüm, öğrendim senden.
Büyükleri saymayı,
Yine öğrendim senden.

Doğruluk ve güzellik,
Senin yolun insana.
Bize sensin üstelik,
Öğretmen, ana, baba.

Sende bilgi, görgü,
Sende bütün gerçekler.
Sayfalarını açar,
Okurum birer birer.

Seni temiz tutarım,
Kirlitem hiçbir zaman.
Esirgerim, okşarım,
Usanmam okumaktan.

İsmail Hakkı TALAS

ŞİİRİ ANLADINIZ MI?

- Şiire göre şair kitaplarından neler öğreniyor?
- Şair gerçekleri öğrenmek için ne yaptığını söylüyor?
- Şair, “Bize sensin üstelik – Öğretmen, ana, baba” diyor. Böylece kitabı öğretmene, anneye ve babaya benzetiyor. Bu benzetmenin sebebi nedir?

Ön Hazırlık

- En yakın arkadaşın kimdir?
- Arkadaş seçerken nelere dikkat edersin?

İKİ ARKADAŞ

İki arkadaş ormanda yürüyorlardı. Birdenbire önlerine bir ayı çıktı. Birisi koşup kaçtı, bir ağaca tırmandı, kendini gizledi.

Öbürü ise ortada kalakaldı. Ne yapabilirdi ki? Ancak yüzükoyun yere yatıp ölü taklidi yaparsa belki kurtuldu.

Düşündüğünü de yaptı.

Ayı gelip onu koklamaya başlayınca da soluğunu tuttu.

Ayı çekip gidince, ağaca tırmanmış olan indi, arkadaşının yanına geldi. Gülerek, “Söylesene” dedi, “Ayı senin kulağına ne fısıldadı?”

“Ne mi fısıldadı? Bana, arkadaşları tehlikedeysen kaçıp giden kişilerden sakınmamı söyledi!”

Lev Tolstoy

SÖZ VARLIĞIMIZ

Sakınmak - Korku veya düşünce ile bir şeyi yapmaktan uzak durmak.

Taklit - Birinin davranışlarını, konuşmasını tekrarlayarak benzetme.

Yüzükoyun - Yüzüstü; yüzü aşağı gelecek biçimde yatmak.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Ormanda yürüyen kişiler kimlerdir?
- Ayıyı görünce ne yapıyorlar?
- Ortada kalan niçin yere yatıyor?
- Yere yatan kişi ne zaman soluğunu tutuyor?
- Ağaçtaki adam yere inince nasıl davranıyor?
- Yerdeki adam, arkadaşına nasıl karşılık veriyor?

HİKAYE HARİTASI OLUŞTURALIM

Okuduğunuz hikayeye göre aşağıdaki haritayı tamamlayınız.

Kişiler

.....
.....
.....

Olay

.....
.....
.....

Hikayenin adı

.....
.....
.....

Yer

.....
.....
.....

Zaman

.....
.....
.....

ETKİNLİK: Aşağıdaki yanıtlara uygun sorular yazınız.

Soru:.....

Cevap: Ormanda yürüyorlarmış.

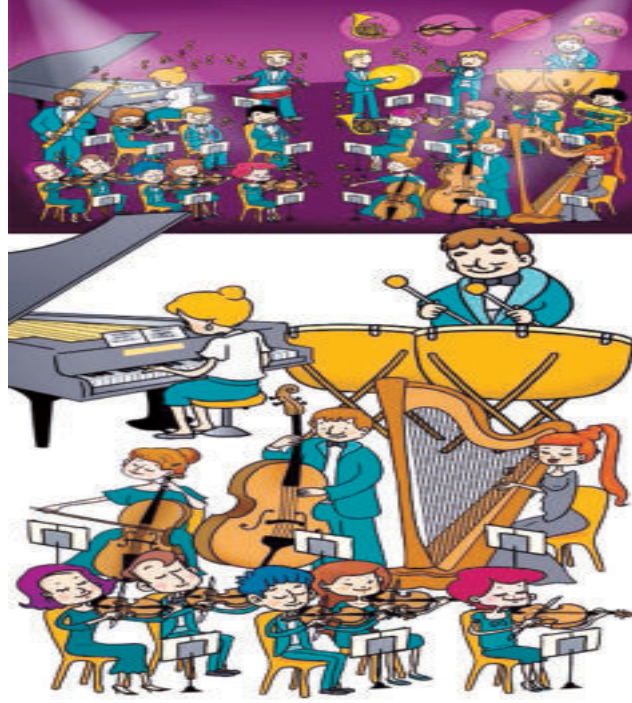
Soru:

Cevap: Yere yatarak ölü taklidi yapmış.

Ön Hazırlık

- Hangi alanlarda daha başarılısınız?
- En iyi yaptığımız iş nedir?

ORKESTRA

Gene bizim sokağın çocukları toplanmışlardı. Yalnız Orhan aralarında yoktu. O, trotinetini duvara dayamış karşıdan onlara bakıyordu. Evden çıkarken beni gördüler mi, görmediler mi bilmiyorum ama, hiç oralı olmadılar. Çok ateşli konuşuyorlar, çağdaş bir orkestra kurmak isteklerini tartışıyorlardı. Orkestra olunca, karşı mahalle çocuklarına bir müsamere verecekler, elde ettikleri parayla da öpülesi bir lastik top alacaklar. Fakat böyle çağdaş bir orkestra için çalgıcılar gerekiyordu.

- Ben piyano çalarım, dedi ablası müzik okuluna giden kız.
- Sıkılmayın, ben gene keman çalarım, dedi babası devlet operasında keman çalan çocuk.
- Ben de varım... Ben ... ben... dum... dum... diye davula vururum, isterseniz zurna da çalarım, dedi çingene çocuğu.

- Haydi be, diye atıldı içlerinden en yaşlısı, düğün alayı değil bu... Orkestra olmalı bu, yeni bir orkestra...

Çocuklar bir ara sustular, sonra birer birer herkes ne çalacağını söyledi. Demek orkestra kurulmuştu, artık. Orhan'dan başka hepsi orkestrada yer alacaktı.

- Haydi şimdi bize gidelim, prova yapalım, dedi en yaşlısı.

- Ben de geleceğim, dedi Orhan karşıdan.

- Olmaz, dediler koro halinde öteki çocuklar, olmaz, boyun daha bir karış, biraz daha büyü, söyle baban azacık kulaklarından çeksin... Sonra...

- Ben artık büyüdüm, küçük değilim, ben de geleceğim, diye ayak diredi Orhan.

Ötekiler:

- Olmaz diye tekrar ettiler... Sonra sen çalgı çalmasını bilmiyorsun... Peşin bir çalgı öğren kardeş, sonra bakarız...

- Ay, diye yerinden sıçrayıverdi. Orhan, ben hepinizden iyi gramafon çalmasını bilirim.

Bu sözleri söyler söylemez, trotinetine bindi, prova yapılacak eve bir kuş, bir güvercin gibi uçarak onlardan peşin vardı.

Fakat müsamereyi verdiler mi, vermediler mi, yeni top aldılar mı, almadılar mı, işte bunu bilmiyorum.

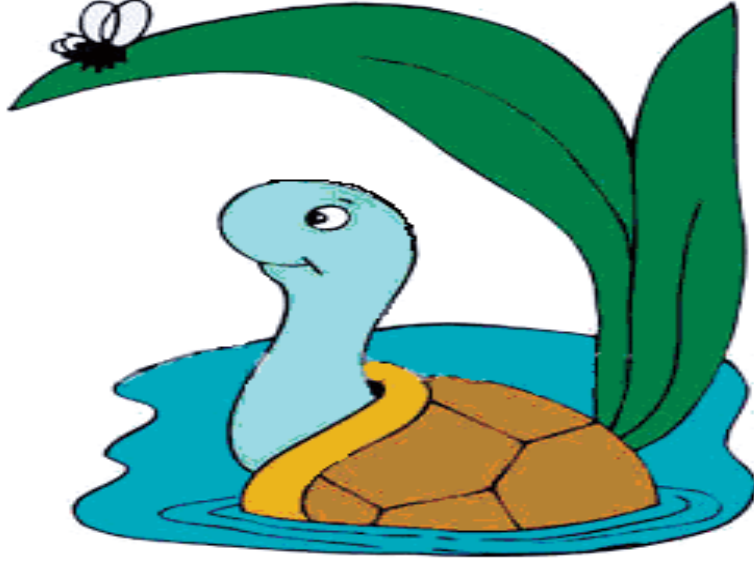
Necati ZEKERİYA

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Arkadaşlarınızın hangi davranışları sizi üzer?
- Orhan orkestraya katılmadığı için neler hissetmiş olabilir?
- Çocukların Orhan'a karşı davranışları hakkında ne düşünüyorsunuz? Yaptıkları doğru mu?
- Siz Orhan'la ilgili görüşünüzü onu kırmadan nasıl ifade ederdiniz?

Ön Hazırlık

- Bilgi edinmenin yolları nelerdir?

BİLGİLERİ SAKLAYAN KAPLUMBAĞA

Bir gün, bir kaplumbağa, dünyanın en bilgili varlığı olmak istemiş. Tüm bilgileri toplamaya başlamış. Bulduğu her bilgiyi bir çömleğe koymuş. Üstünü yapraklarla örtmüştü.

Aradan aylar, yıllar geçmiş. Çömlek bilgilerle dolmuş.

Kaplumbağa:

- Dünyanın tüm bilgilerini topladım. Bundan böyle insanlar da hayvanlar da bilmediklerini bana soracaklar. “Benden bir şey öğrenmek için önümde sıraya girecekler.” diye seviniyormuş.

- Kaplumbağa, bilgiyle dolu çömleği saklamak istemiş. Toprağa gömmeyi düşünmüş. Ancak bulurlar endişesiyle bundan vazgeçmiş. Günlerce düşünmüş. Sonunda bir ağacın tepesindeki dalların arasına saklamaya karar vermiş.

- Çömleği, ipe boynuna asmış. Ağaca tırmanmaya başlamış. Ancak bir türlü çıkamamış. Her defasında yoruluyor ve aşağıya kayıyormuş.

Kaplumbağayı bir avcı görmüş.

- Ağaca böyle çıkamazsın, demiş avcı. Çömleği boynuna değil, sırtına bağlamalısın. Ama yine de ağaca çıkamazsın. Çünkü ağaç dalları, önünde engeldir. Amacına ulaşman için önce önündeki engelleri kaldırmalısın.

Tüm bilgileri topladığını sanan kaplumbağa, yeni bir şey daha öğrenmiş. Şöyle bir avcıya bakmış. Çömleği yere vurarak kırmış. Tüm bilgiler, yeniden dünyaya dağılmış.

Bülent HAVORA

SÖZ VARLIĞIMIZ

Bilgi - İnsanların aklının erebileceği olgu ve gereçlerin bütünü.

Çömlek – Toprakta yapılmış tencerenin adı.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Kaplumbağa ne olmak istiyor?
- Kaplumbağa, bilgileri nerede topluyor?
- Kaplumbağa, topladığı bilgileri neden saklamak istiyor?
- Kaplumbağa, düşüncesinden neden vazgeçiyor?
- Kaplumbağa, düşüncesinden vazgeçince ne yapıyor?
- Kaplumbağanın topladığı bilgilere ne oluyor?

ANLATALIM-YAZALIM

1. Kaplumbağanın düşüncesini ve bu düşüncesini gerçekleştirmek için yaptıklarını doğru buluyor musunuz? Neden?
2. Bilgilerin tümü saklanmış olsaydı, uygarlık bu denli gelişebilir miydi? Neden?
3. Sizce teknolojinin bu denli gelişmesini kimlere borçluyuz?

Ön Hazırlık

- Göçmen kuşlarla ilgili neler biliyorsunuz?
- Bazı kuşların neden göç ettiklerini araştırıp öğreniniz?

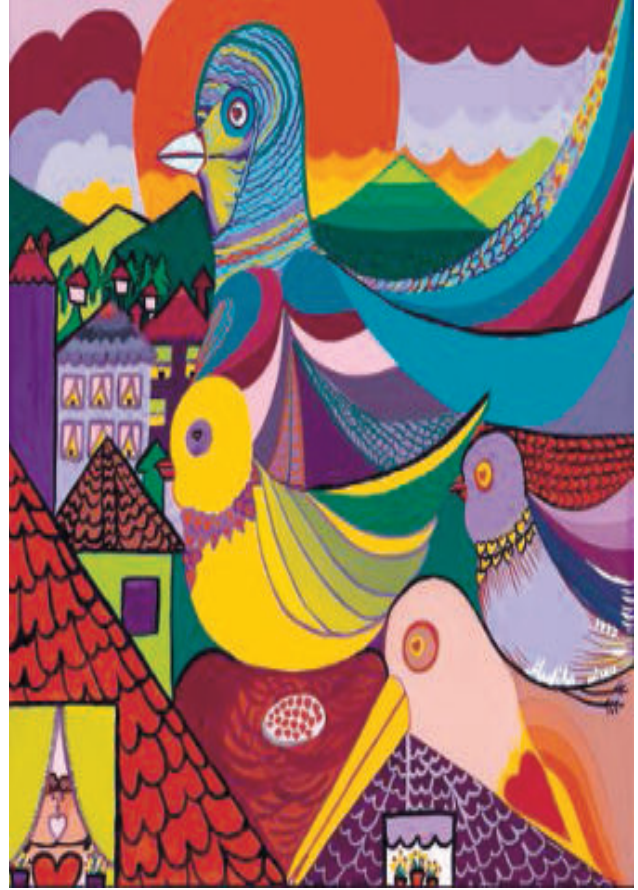
GÖÇMEN KUŞLAR

Gelmeden kış, yağmadan kar,
Gidin, gidin güzel kuşlar.
Uzak güney illerinde,
Bol yiyecek, bol güneş var.

Türkülerle gidersiniz,
Kim gösterir yolu size?
Ürkütmez mi kalbinizi,
Yüce dağlar coşkun deniz?

Gökte olup sıra sıra,
Süzüldünüz ufuklara.
Göçmen kuşlar, güzel kuşlar,
Gene gelin ilkbahara...

Zeki TUNABOYLU

SÖZ VARLIĞIMIZ

Ürkütmek – Korkutmak

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Şair, kuşların nereye, niçin gitmelerini istiyor?
- “Uzak güney illerinde,” dizesiyle ne anlatıyor?
- Şair, kuşlara niçin “Türkülerle gidersiniz” diyor?
- Şair, kuşların ilkbaharda ne yapmalarını istiyor?
- Televizyonda, kuşların yaşamıyla ilgili belgeseller izleyelim.

Ön Hazırlık

- Sonbaharda yeşil hangi renge dönüşüyor?
- Yapraklara ne oluyor?

UÇMAK İSTEYEN KARINCA

Yavru karınca, o ilkbahar ilk kez yuva dışına çıkmış. Güneşi, çiçekleri, çimenleri çok sevmiş. Yuvasının üstünde yükselen kavak ağacını da çok sevmiş.

Yavru karınca her gün çalışıyormuş. Yiyecek kırıntıları, tohumlar topluyormuş. Topladıklarını yuvasına getiriyormuş. Her akşam kavak ağacındaki kuşlara bakıyormuş. Sonra da “Keşke ben de uçabilsem.” diyormuş. Yavru karıncanın bu dileğini kavak da biliyormuş.

Bir gün kavak, yavru karıncaya “Uçmayı çok istediğini biliyorum. Sana söz veriyorum. Sonbahar gelince seni uçuracağım.” demiş. Yavru karınca buna çok sevinmiş. Sonunda sonbahar gelmiş. Ağaçların yaprakları sararmış. Serin rüzgarlar esmeye başlamış.

Bir gün kavak, yavru karıncaya seslenmiş. ‘‘Yavru karınca bugün uçmak ister misin?’’ demiş. O da sevinçle ‘‘Elbette!’’ demiş. Kavak da yavru karıncaya ‘‘En yukarıdaki dallarıma doğru ık. şu büyük sarı yaprağımın üzerine gel. Sıkı sıkı tutun.’’ demiş. Yavru karınca, kavağın dediklerini yapmış. Az sonra bir rüzgar esmiş. Kavak sallanmış. Yavru karıncanın yerleştiği sarı yaprak, ağaçtan ayrılmış. Yaprak iki yana sallanarak yere düşmeye başlamış. Yavru karınca ‘‘Uuyorum! Uuyorum!’’ diye sevinçle bağırıyor. Sonunda yavru karınca yere inmiş. Uçmak çok hoşuna gitmiş. Hemen ağaca tırmanmaya başlamış. Yeniden uçmak istemiş.

Yavru karınca artık her gün bir yaprağa biniyor. Kavağın yüksek dallarından aşağı doğru uçarak iniyor. Ta ki kiş gelip kavak ağacında hiç yaprak kalmayıncaya kadar.

lker KÖKSAL

DüşüNELİM – CEVAPLAYALIM

- Yavru karıncanın dileği neymiş?
- Kavak karıncaya ne söz vermiş?
- Kavak karıncanın uçmasını nasıl sağlamış?
- Karıncanın uçma sevinci ne zamana kadar sürmüş?

DüşüNELİM – TARTIşALIM

- Sonbaharın geldiğini nasıl anlarız?
- Sonbaharda yapılan kiş hazırlıkları nelerdir?

DüşüNELİM – YAZALIM

- Verilen anahtar kelimeleri ve ağırıştırdığı başka kelimeleri bularak Sonbahar mevsimini betimleyin.

Anahtar kelimeler: sonbahar, yapraklar, renkler, rüzgar, bulutlar, yağmur, boş kuş yuvaları.

Ön Hazırlık

- “Tutsaklık ve Özgürlük” kelimelerin anlamlarını tahmin edin, sonra sözlükte bulup karşılaştırın.

TUTSAKLIK

Güneşli bir sonbahar günüydü. Yaşlı bir adam, elinde bastonu ağır ağır yürüyordu. Karşıdan bir çocuğun geldiğini gördü. Çocuğun elinde bir kafes, kafeste de iki kuş vardı. Kuşlar, kafesi gagalıyor, dışarı çıkmak için çırpınıp duruyorlardı. Yaşlı adam, kuşların bu halinden üzüntü duydu. Sonra çocuğa sordu:

- Nereye gidiyorsun küçük?
- Pazara...
- Ne yapacaksın?
- Kuşları satacağım.
- Peki, kaç satacaksın?
- Her birini beş yüz bin liraya.
- Öyleyse ben alırım bu kuşları. Bana satmaz mısın?
- Elbette satarım, niçin satmayayım?

Yaşlı adam, cebinden para çıkarıp çocuğa verdi. Kafesi aldı. Önce kuşlardan birini çıkardı. Biraz okşadıktan sonra kuşu salıverdi. Kuş, şöyle bir silkindi, kanatlarını açtı, sevinçle uçmaya başladı. Aynı şeyi ikinci kuş için de yaptı.

Yaşlı adamın yaptığı, küçük çocuğu şaşırtmıştı. Önce elindeki paraya, sonra da yaşlı adama baktı.

- Neden böyle yaptın amca? Kuşları niçin bıraktın, diye sordu.

Adam gülümsedi. Küçük çocuğa yaklaşıp onun başını okşadı. Sonra çocuğun sorusunu şöyle cevaplandırdı:

- Kuşları niçin mi bıraktım? Şunun için: Yıllar önce büyük bir savaş olmuştu. Yurdumuzu düşmanlardan kurtarmak için savaştık. Ben savaşta

düşmanların eline düştüm, tutsak oldum. Tıpkı bu kafesteki kuşlar gibiydim. Dilediğim gibi davranamıyor, istediğim gibi hareket edemiyordum. Tutsaklık ne kötü, ne acı bir şey olduğunu anladım...

Yaşlı adam konuşmasına ara verdi, derin bir soluk aldı. Sonra şöyle devam etti:

- Bilmem anladın mı evlat, kuşları niçin bıraktığımı? Sonra onlar kafes kuşu değil ki... Bırakalım diledikleri gibi uçsunlar, istedikleri yere konsunlar. Tutsaklıktan kurtulsunlar...

Yaşlı adam bunları anlattıktan sonra bastonuna dayana dayana yürüyüp gitti. Küçük çocuk onun arkasından bakıyor, anlattıklarını düşünüyordu...

Emin ÖZDEMİR

SÖZ VARLIğIMIZ

Salıvermek – Bırakmak, koyuvermek, serbest bırakmak.

Tutsak – şavaşta ele geçen kişi, esir.

DÜşÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Okuduğunuz metinde anlatılan olay, ne zaman geçiyor?
- Yaşlı adam, neden üzüntü duyuyor?
- Çocuk kuşları neden pazara götürüyor?
- Kuşlar nasıl serbest kalıyor?
- Çocuk, yaşlı adamın davranışını nasıl karşılıyor?
- Yaşlı adam kuşları neden serbest bırakıyor?

Hayvanlar da çok iyi koşullarda olsalar bile, özgür olmadıkları bir yerde yaşamak istemezler.

ANLATALIM

Okuduğunuz metinde yaşlı adam kuşları kafeste görünce geçmişte yaşadığı bir olayı anımsamıştır? Bazen bir olay insanlara geçmişte yaşadıkları olayları anımsatır. Siz böyle bir durumla karşılaştıysanız kısaca anlatınız.

GRENELİM

Gerçek ya da gerçeğe uygun olayları anlatan kısa yazılara **yk denir**. ykler belli bir zaman ve yerde, kişilerin başından geçen olayları anlatırlar. Anlatılan olaylar ve düşüncelerin özü, o öykünün konusudur. Olaylarda adı geçen önemli kişiler ise öykünün kahramanlarıdır.

DüşüNELİM – CEVAPLAYALIM

- Okuduğunuz öykünün konusu nedir? Birkaç cümle ile özetleyiniz.
- Öykülerin, olayların yeri, zamanı, ve kişileri belirtilerek anlatıldığını biliyorsunuz. Buna göre, okuduğunuz yazıyı aşağıdaki sorular çerçevesinde özetleyerek anlatınız.
- Olay nerede geçiyor?
- Olayın zamanı için ne söyleyebilirsiniz?
- Olaydaki kişiler kimlerdir?

GÜZ

Soyunan ağaçların,
Dökülen yaprakları,
Bir sarı yorgan gibi,
Örtüyor toprakları.

Çeşit çeşit renkleri,
Soluyor çiçeklerin,
Kapanıyor gözleri,
Yaramaz böceklerin.

Çocuklara uzaktan,
Haykırıyor esen yel:
“Korunun ıslanmaktan,
Yağmur var, geliyor sel!...”

Hasan Ali YÜCEL

SÖZ VARLIĞIMIZ

Yel – Rüzgâr.

Sel – Sürekli yağan yağmurdan veya eriyen kardan oluşan, geçtiği yerlere zarar veren taşkın su, su taşkını.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Ağaçlar yapraklarını ne zaman ve neden döker?
- Şiirin birinci dördlüğünden ne anlıyorsunuz?
- Sonbaharda çiçeklerde ve böceklerde ne gibi değişiklikler olur?
- Şiirle ilgili bir soru da siz sorunuz?

Ön Hazırlık

- Kütüphanelerin yararları nelerdir?

KÜTÜPHANELER

Osman, Anadolu köylerinden birinde yaşıyordu. Yazları; bağ, bahçe işlerine yardım ediyor, kışın da okula gidiyordu. Öğretmenleri:

- Sizi bu yıl şehre götüreceğim çocuklar. Orada çok şeyler göreceksiniz, çok şeyler öğreneceksiniz, demişti.

Sonunda gidecekleri gün geldi çattı. Otobüse bindiler. Şehre vardılar. Ne kadar değişti burası! Bir kere köylerden çok kalabalık ve büyüktü. Kocaman kocaman binalar vardı. Hele şu otomobiller... Bu kadar otomobili hiç bir arada görmemişlerdi.

Yaya geçidi, ışıklar, otobüs, dolmuş, trafik... Büyük mağazalar, yürüyen merdivenler, asansörler... Postahane, kütüphaneler, müzeler, daha neler neler... Özellikle kütüphaneler çocukların ilgisini çekmişti. Osman, köye dönünce şöyle diyecekti:

- Büyükçe bir binaya girdik. Bilseniz ne çok kitap vardı. Belki de bizim tarladaki mısırlardan daha çok. Üstelik salonlar çocuklarla dolu. Hepsinin önünde kitaplar. Beğen beğendiğini oku. Ama çıt çıkmıyordu. İşte burası kütüphane. Bir de sorumlusu var kütüphanenin. Hatta köylere kitap götüren bir de otobüs gelecekmış yakında. "Gezici Kütüphane" diyorlarmış buna. Bizim köye de kitap getirecekmış.

Öğretmen ve çocuklar, köye dönmek üzere otobüse bindiler.

Osman, yol boyunca şehirde gördüklerini düşündü. Kütüphaneleri ve müzeleri tanımanın mutluluğunu yaşadı.

Atilla ÇAKIROĞLU

SÖZ VARLIĞIMIZ

Kütüphane – Halka açık okuma yeri.

Müze – Sanat ve bilim eserlerinin sakladığı, halka gösterilmek için sergilendiği yer veya yapı.

Ödünç – İleride geri verilmek şartıyla alınan veya verilen eşya, parça, mal.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Osman nerede yaşıyordu?
- Öğretmen, öğrencileri neden şehre götürmek istedi?
- Çocuklar, şehre gidince neden şaşkırdılar?
- Bu gezide, öğrencilerin en çok ilgisini çeken nedir?
- Osman, kütüphane hakkında neler anlattı?
- Osman bu geziden memnun muydu? Niçin?

DÜŞÜNELİM-ANLATALIM

- Kütüphanede uyulması gereken kurallar nelerdir? Anlatınız.

Çocuk Dergileri

Çocuklara yönelik bütün dergiler çocuk dergileridir. Dergideki başlık ve yazılar çocukların ilgi, ihtiyaç ve yaşlarına göre hazırlanır. Dergideki resimler çocukların ilgisini artırır.

- *Okulda hangi çocuk dergilerini okuyorsunuz?*
- *Senin ilgini çeken başlık ve bölümler hangileridir?*
- *Eğlence bölümünde neler var?*
- *Bildiğin başka çocuk dergileri var mı?*

Günlük Gazete

- *Ailende hangi gazeteler okunuyor?*
- *Bildiğin gazete adlarını yaz.*
- *Senin derginle günlük gazeteyi karşılaştır. Ayda kaç kez çıkıyor?*

KÖYÜMÜZÜN HER ŞEYİ VAR

Salt bir görseniz
Ah köyümüzü
Her şeyi vardır
Ama her şeyi.

Koca okulu
Dört beş çeşmesi
Bir değirmeni.

Salt bir görseniz
Siz köyümüzü
Her şeyi güzel
Ama her şeyi.

Ovası yakın
Suları gümüş
Toprağı altın.

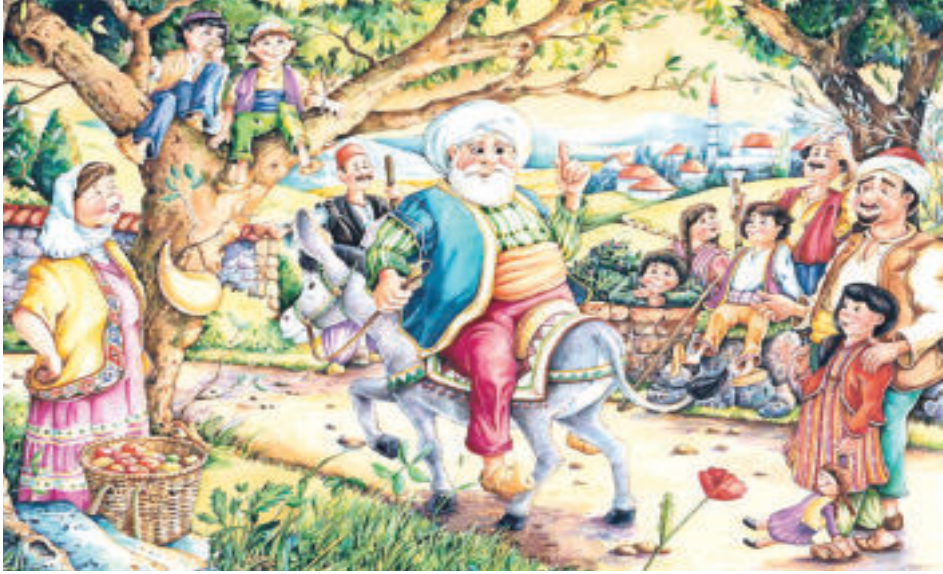
Fahri KAYA

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Sen köye hiç gittin mi?
- Gittiğin köyün okulunu gördün mü?
- Köyde başka ne gördün?
- Köydeki ve kentteki evler arasında fark nedir?

Ön Hazırlık

- Nasreddin Hoca'nın nasıl bir kişiliği vardır?

BİLENLER BİLMEYENLERE ANLATSIN

Vaaz vermek için kürsüye çıkan Hoca, kendisini dinleyenlere sormuş:

- Ey cemaat, bugün size ne söyleyeceğimi biliyor musunuz?
- Bilmiyoruz, demişler.
- Bilmediğinize göre ne söyleyebilirim ki, deyip inmiş kürsüden.

Ertesi hafta, cemaata yine aynı soruyu sorduğunda, bu kez:

- Biliyoruz, yanıtını almış.
- Mademki biliyorsunuz demiş, o zaman söylememe de gerek yok.
- Bu durumda cemaat üyeleri, bir araya gelip konuyu görüşmüşler. Hoca

yine aynı soruyu sorarsa, bir kısmının “biliyoruz”, bir kısmının da “bilmiyoruz” demesine karar vermişler.

Bir hafta sonra, Hoca yine kürsüye çıkıp beklendiği üzere aynı soruyu sorunca, önceden sözleştikleri gibi:

- Kimimiz biliyor, kimimiz bilmiyor, yanıtını vermişler.
- Bunun üzerine Hoca gayet pişkin:
- Öyleyse, demiş. Bilenler bilmeyenlere anlatsın.

Mehmet HANGİRMEN

Nasreddin Hoca Fıkraları

SÖZ VARLIĞIMIZ

Vaaz vermek – Öğüt vermek üzere konuşma yapmak anlamındadır.

ÖĞRENELİM

Olayları gülmece anlayışıyla dile getiren ünlü halk bilgisi Nasreddin Hoca'dan bir fıkra okudunuz. 13. yüzyıl başlarında yaşadığı söylenen Nasreddin Hoca'nın doğum yeri olarak Sıvrıhisar bilinmektedir. Daha sonra Konya'nın Akşehir kasabasında yaşamını sürdürmüş ve orada ölmüştür. Adına yapılan türbe Akşehir'dedir.

Nasreddin Hoca fıkraları, Türk halkının duyuş ve düşünüş özelliklerini yansıtır.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Okuduğunuz fıkroda, halkın hangi özellikleri hissettiriliyor? Örnek cümleler okuyarak açıklayınız.
- Hocanın sorusuna “Biliyoruz” cevabını veren topluluk, haklı mı?
- Ertesi hafta, halktan farklı yanıt alan Hoca, ne söyleyeceğini niçin açıklamamış olabilir.
- Hocanın tutumuna karşı, halk hangi kararı alıyor?
- Cemaat, ne söyleyeceği konusunda Hocayı konuşturabiliyor mu?
- Okuduğunuz fıkradan, Hoca'nın hangi kişisel özelliklerini öğrendiniz?

DÜŞÜNELİM – TARTIŞALIM – ANLATALIM

- Fıkroyı beğendiniz mi? Niçin? Sınıfça konuşunuz.
- Fıkralar, güldürücü ve düşündürücü özellikleri olan yazılardır. Nasreddin Hoca fıkralarından örnekleri, sınıfta anlatınız. Bu fıkralarda verilmek istenen mesajlar hakkındaki düşüncelerinizi açıklayınız.
- Fıkra anlatma, bir söz sanatıdır. İyi bir anlatıcı mısınız? Sınıfça bir “Fıkra” anlatma yarışması düzenleyiniz. Anlatımda başarılı olan arkadaşlarınızı alkışlayarak ödüllendiriniz.

Ön Hazırlık

- Büyükleriniz size nasıl öğütler verir?
- Dede ve nineleriniz size neler anlatır?

BİR AVUÇ KÜL

Köyün birinde yaşlı bir adam yaşıyordu. Adam güngörmüş biriydi. Bilmediği şey yok gibiydi. Kısa sürede köyün akıl hocası olmuş çıkmıştı. Bir derdi, bir sıkıntısı olan hemen ona başvuruyordu. Adam da herkese yardım etmekten hoşlanıyordu.

Gerçekten de dediklerini yapanlar iyi sonuç alıyordu.

Yaşlı adamın kalın kalın, deri kaplı kitapları vardı. Gün boyu kitapları okur, köylülere anlatıyordu. Bunun için de köylüler ona Bilgibaba adını taktılar. Bir şey ol- sa, aralarında bir tartışma çıkarsa, “Durun, önce Bilgibaba’ya soralım, görelim o ne diyecek?” derlerdi.

O akşam Bilgibaba kalın kaplı bir kitabın sayfaları arasında dalıp gitmişti. Kapı çalındı. Açtı. Gelen kapı komşusunun küçük kızı Ayşe’ydi.

- Hayrola Ayşe, ne istiyorsun? Bir şey mi oldu, dedi.

- Yooo, bir şey yok. Kibritimiz yok da ateş almaya geldim, dedi Ayşe.

Bilgibaba, Ayşe’nin eline baktı. Bir şeyler yoktu. Neyle götürecekti ateşi?

- Ateş var, var ya, ateşi götüreceksin. Nasıl götüreceksin?

- Kaba gerek yok, ben götürürüm ateşi, dedi Ayşe.

Bilgibaba’nın merakı daha da arttı. Bu kız kendisiyle alay mı ediyordu? Hiç kap olmadan ateşi götürebilir miydi? Olanağı var mıydı bunun? Şaşkın şaşkın Ayşe’nin yüzüne baktı.

Bilgibaba’nın bu şaşkınlığı Ayşe’nin hoşuna gitmişti. “Bakın, nasıl götüreceğim?” dedi. Sonra ocağa doğru yürüdü. Çömeldi. Önce sol avucunu külle doldurdu. Bu külün arasına da iki ufak ateş parçası koydu, üzerini külle örttü. Gülümseyerek “Hoşça kal, Bilgibaba!” deyip çıktı gitti.

Yaşlı adam şaşırıp kalmıştı. Küçük Ayşe’nin bu buluşu allak bullak etmişti Bilgibaba’nın aklını.

- Bunca yaş yaşadım, bunca ülke gezdim, bunca kitap okudum. Ayşe’nin düşündüğünü düşünemedim...

Demek insan çocuktan da bazı şeyler öğrenebiliyormuş. “Öğrenmenin yaşı yoktur” derler ya...

Emin ÖZDEMİR

SÖZ VARLIĞIMIZ

Güngörmüş – Tecrübeli, iyi günler yaşamış.

Akıl hocası – Birine yol gösteren kimse.

Allak bullak etmek – Altını üstüne getirmek, karmakarışık yapmak.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Okuduğunuz öyküde yaşlı adamın hangi özelliklerinden söz ediliyor?
- Köylüler, yaşlı adama neden “Bilgibaba” diyorlar?
- Ayşe’nin isteği, Bilgibaba’yı neden meraklandırıyor?
- Ayşe, ateşi hangi yolla götürüyor?
- Bilgibaba, neyi düşünemiyor?
- Okuduğunuz metnin ana düşüncesi nedir?

ETKİNLİK:

Okuduğunuz metinde, Ayşe, Bilgibaba’nın akıl edemediği bir yöntemle ateşi taşıyor. Sizce Ayşe, bu bilgiye nasıl sahip olmuştur? Aranızda tartışınız.

Varacağınız ortak sonucu birkaç cümleyle yazınız.

AÇIKLAMA

İnsanlar, bilgi edinmek için çeşitli yollara başvururlar. Okumak, gezmek, görmek, düşünmek bilgi edinme yollarından bazılarıdır. Bunun dışında, insanlar günlük yaşamlarında gözlem ve deneyimleriyle de bilgi sahibi olabilirler.

Ön Hazırlık

- Savaşın, savaşan toplumlara verdiği zararlar nelerdir?

BARIŞ'IN GÜVERCİNİ

Televizyon o akşam, komşu bir ülkede savaşın çıktığını duyurdu. Tankları, savaş uçaklarını, savaş gemilerini gösterdi. Barış, savaşı sevmiyordu. Çünkü savaş açlık, gözyaşı demektir. Duygularını, düşüncelerini anlatmak için konusu barış olan bir resim yapmaya karar verdi.

Barış, apak bir güvercin çizdi önce. Ağzına zeytin dalı verdi. Kanadının ikisine de "Barış Güvercini" yazdı. Kocaman bir deniz, sonsuz gökyüzü koydu önüne. Ufuklara dağları sıraladı. Üstüne de koca bir güneş yaptı. Sonra parlak renklerle boyadı onları. Günlük güneşlik bir dünya oluşturdu.

Resmi tamamlayınca, resim defterini kapatıp çantasına koydu.

Ertesi gün, yaptığı resmi öğretmenine göstermek istedi. Resim defterini açtığında şaşırıldı. Yaptığı barış güvercini yoktu orada. Onun yerine tanklar, toplar, savaş uçakları vardı. Her yer savaş alanına dönmüştü. Masmavi deniz, sonsuz gökyüzü alevlerle tutuşmuş yanıyordu.

- Olamaz, diye bağırdı. Ben barış güvercini yapmıştım buraya.

Gözleri doldu Barış'ın. Ağalayacak gibi oldu.

- Anlıyorum, dedi öğretmeni. Savaş başlamasın bir yerde. Başlayınca tüm güzellikleri bir anda kötülöklere çevirir.

Barış, hızla kapadı resim defterini. O günden sonra savaşlara daha çok kızardı oldu. Tabanca, tank gibi oyuncaklarla oynamadı.

Mehmet GÜLER

SÖZ VARLIĞIMIZ

Tank - Çelikle kaplı ve silahlı, motorlu savaş taşıtı.

Apak - Çok beyaz, bembeyaz.

Zeytin dalı - Zeytin dalına benzetilerek yapılan ve barışı simgeleyen çubuk.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Barış, niçin barış konulu resim yapmaya karar verdi?
- Barış, resim nasıl yaptı; resimle, günlük güneşlik dünyayı nasıl oluşturdu?
- Barış, niçin şaşırıldı, şaşkınlığını nasıl gösterdi?
- Öğretmen, Barış'ın yaptığı resimdeki değişikliği nasıl açıkladı?
- Resimdeki değişiklik Barış'ı nasıl etkiledi?

METNİN ÖZELLİKLERİ

OLAY YAZISININ BÖLÜMLERİ

Barış'ın Güvercini adlı metin bir olay yazısıdır. Olay yazısı, düşünce yazısı gibi giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşur. Bu nedenle Barış'ın Güvercini adlı metinde de giriş, gelişme, sonuç bölümleri bulunmaktadır.

Giriş bölümü, metinde olayın başladığı bölümdür.

Barış'ın Güvercini adlı metnin bu bölümünde:

1. Televizyonun savaş haberini duyurması,
2. Barış'ın savaşla ilgili duygu ve düşünceleri,
3. Barış'ın resim yapmaya karar vermesi anlatılmaktadır.

Gelişme bölümü, olayın veya olayların geliştiği bölümdür. Metnin bu bölümünde:

1. Barış'ın yaptığı resim,
2. Resimdeki beklenmeyen değişiklik ve buna Barış ile öğretmenin tepkisi belirtilmektedir.

Sonuç bölümü, metindeki olay ve olayların sonuçlandığı bölümdür.

Metinde, Barış'ın savaşa karşı çıkması sonuç bölümüdür.

Yukarıdaki açıklamalara göre metnin giriş, gelişme ve sonuç bölümlerini gösteriniz.

Ön Hazırlık

- “Söz vermek” ne demektir? Anlamını sözlükten bulunuz. Bir cümlede kullanarak söyleyiniz.

KARTAL İLE BAYKUŞ

Kartal ile baykuş dost olmuşlar. Aralarında bir de barış anlaşması imzalamışlar. Birbirlerinin yavrularını yemeyeceklerine söz vermişler.

Kartal baykuşa:

- O zaman yavrularını bana göster ya da iyice tarif et. Anlat bana, demiş.

Baykuş başlamış anlatmaya:

- Benim yavrularım, yavruların en sevimlisidir. Görünce onları kesinlikle tanırın. Yeter ki bunu unutma ve aklında iyi tut.

Bir akşam üzeri kartal, yem ararken bir viranelikte bir kuş sürüsü görmüş. Yavrular çok çirkin, üstelik de bet sesliymişler.

Kartal:

- Bu yavrular dostumuz baykuşun olamaz. Çünkü yavrularının çok güzel olduğunu söyledi bana. Bunlar ise çok çirkin şeyler, demiş. Bütün yavruları bir çırpıda yemiş ve oradan uzaklaşmış.

Yuvasına dönen baykuş, başlamış dövünüp ağlamaya. Oradan geçen bir baykuş:

- Boşuna ağlama! demiş. Suç senin. Sen kartala anlatmasını bilemedin. Dünyada en sevimli ve en güzel bize göre yavrularımız değil midir? Kartal bunu nereden bilecek?

La Fontaine'den Seçmeler

OKUYALIM-ANLATALIM-YAZALIM

- Söz verip de onu yerine getirmeyen kişilerin durumları için neler söylersiniz?
- Söz verdiğiniz halde yerine getiremediğiniz bir durumunuz oldu mu? Sonunda neler hissettiniz?
- Yavruların yenmesinde, size göre suç kartalın mı yoksa baykuşun mudur?
- Okuduğunuz bu parçadan çıkardığınız sonucu söyleyiniz.

Ön Hazırlık

- Bir pastanın yapılması için neler gereklidir?
- İşbirliği ile neler yapılabilir? Kısaca anlatınız.

SİHİRLİ PASTA

Bir gün amcam evimize gelmiş, bizi Pazar günü için öğle yemeğine davet etmişti. O gün bize, bin kişinin çalışarak hazırladığı bir pasta ikram edeceğini de sözlerine eklemişti. Hayretle haykırmıştı.

Bin kişinin pişirdiği pasta ha!... Aman Allah'ım!... Bir cami kubbesi kadar bir şey olmalı bu... Pazar gününü sabırsızlıkla bekledik.

Pazar günü gelip çattı. Amcam evine vardığımızda önce şaşırдық. Her şey eskisi gibiydi. Halbuki biz bahçede dağ gibi pasta olacağını düşünüyorduk. Yemeğe oturduk. Çorba, et, patates ve sebze yemeği vardı. Yemeği yedik ama, aklımız hep pastada idi. Heyecandan titriyorduk. Nihayet kapı açıldı. Teyzem bir tepsi içinde pastayı getirdi. Bu, çok defa teyzemin yaptığı üzümlü pasta idi. Hiç de öyle büyük değildi...

Erkek kardeşim:

- Amca, dedi. Bu senin bize vadettiğin pasta değil ki...

Amcam:

- Bu işte, diye cevap verdi.

Kardeşim:

- İyi ama... Sen bize tam bin adamın hazırladığı pasta demiştin.
- Dediğin doğru yavrum... Bak bir kere düşünelim... pasta yapmak için önce bize un gerek. Un yapmak için kaç kişinin çalıştığını düşün bir kere...

Önce tarla sürülecek, ekilecek, hasat yapılacak. Pulluk için, ortak için, tohum saçma makinası için, bir sürü madencinin, demircinin, marangozun çalışması lazım. Sonra yumurtaya, süte, şekere ihtiyacımız var. Bunları meydana getirmek için çalışan elleri düşün. Daha bitmedi. Kuru üzümle mandalina lazım. Bunlar değişik illerimizden geliyor. Bütün bunları üretim yerlerinden tüketim yerlerine gemiler, trenler ve arabalar getiriyor. Gemileri, trenleri, arabaları yapmak için kaç yüz işçi çalışmıştır biliyor musunuz? Bir de bunlara limanları, demiryollarını, istasyonları, depoları ekle... Bütün bu malların içinde konulduğu sandıkları, çuvalları yapan elleri düşün.

Gözlerimiz faltaş gibi açılmıştı. Kız kardeşim:

- Doğru amca... Binlerce el çalışmış bu pastayı yapmak için.

Amcam:

- Dahası var, dedi. Teyzen bu pastayı hazırlarken fırını kullandı. Tabaklara koydu. Bütün bunları yapan elleri de hesaba katın.

Bize bir pasta hazırlamak için çalışan eller, sayılmayacak kadar çoktu. Hayretler içinde kaldık. Pastayı yerken; o değerli, öpülesi elleri düşünüyorduk.

Rıza AKDEMİR

SÖZ VARLIĞIMIZ

Üretmek – Ekonomik bir etkinlik sonucu elde etmek. Çoğaltmak.

Tüketim – Üretilen veya yapılan maddelerin kullanılıp harcanması.

Fal taşı – Değişik biçim ve renklerdeki taş.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Bu yazıdaki çocuğun amcası, onları niçin eve davet etti?
- Çocuklar bin kişiye yetecek pastayı neye benzetiyor? Niçin?
- Davet günü çocuklar niçin hayrete düştüler?
- Amcası bin kişinin hazırladığı pasta sözüyle neyi anlatmak istemiştir?

Ön Hazırlık

- Uğraşmadan, çalışmadan başarıya ulaşabilir miyiz?

ÇALIŞALIM

Arı gezer, çiçek emer,
Kuşlar uçar, bir yem arar.
Orman renkten renge girer,
Her tarafta çalışmak var.

Tembellikten sakınelım,
Çalışmanın zamanıdır.
İnsanlığı takınelım,
İş insanın bir canıdır.

Cennet gibi her yerimiz,
Sevinç ile dolmalıdır.
Bunun için herbirimiz,
İş sahibi olmalıdır.

Ali Ulvi ELÖVE

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Arı ve kuşların yaptığı çalışmaları nelerdir?
- Tembel olanlar başarıya ulaşabilir mi?
- Başarılı olmamız için her birimiz ne yapmalıyız?
- Bir işi başarıyla tamamladığımız zaman kendimizi nasıl hissederiz?

Ön Hazırlık

- Atatürk'ün hayatı ile ilgili bildiklerini hatırla.

ATATÜRK

Bir gün sordum babama;
Atatürk neden büyük?
Çocuğum dedi bana,
O'nu seviyor her Türk.

Çok kötü bir zamandı,
Uçurumdaydı vatan.
O büyük kahramandı,
Yurdumuzu kurtaran.

O'nu biz değil yalnız,
Üstün tanır her millet.
En büyük eserdir,
Kurduğu Cumhuriyet.

İ. Hakkı TALAS

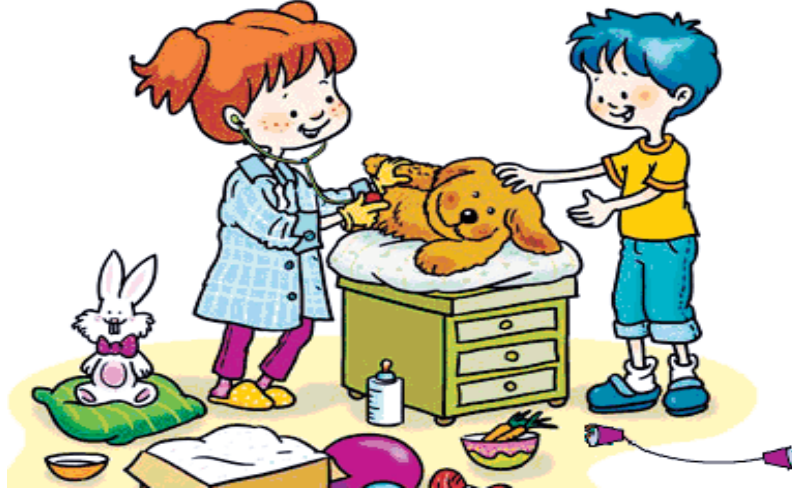

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Çocuk, babasına ne soruyor?
- Atatürk neden büyüktür?
- Şiir kaç dördlük ve kaç mısradan oluşmuştur?

Ön Hazırlık

- Evde bulunduğunuz zamanlarda arkadaşlarınızla nasıl haberleşiyorsunuz?
- Telefonda en sık kiminle konuşuyorsunuz?

BORANIN TELEFONU

Bora okuldan eve koşa koşa geldi. Kapının ziline üst üste bastı. Annesi kapıyı açtığı anda Bora koşarak içeriye girdi. Çantasını bıraktı, mutfağa doğru koştu.

- Anne, bana iki tane boş yoğurt kabı verir misin? Ama küçük olsun. Bir de ip istiyorum, dedi.

Annesi:

- Bora, niçin bu kadar acele ediyorsun? Henüz ellerini bile yıkamadın, üzerini de değiştirmedin.

Kardeşi Beste, şaşkın şaşkın onları izliyordu.

- Anneciğim, özür dilerim. Seni üzmemiştim. Okulda bir deney yaptık da çok hoşuma gitti. Onu hemen size göstermek istiyorum.

- Tamam, istediklerini hazırladım. Al bakalım dedi annesi. Bunlarla ne yapacağımı merak ettim doğrusu. (1)

- Bir telefon yapacağım.

Beste:

- Ama onlardan telefon olmaz ki dedi.

Bora:

- Sınıfta yaptık, çok güzel oldu... Hem de çok eğlendik.

Haydi gel birlikte yapalım, ister misin, dedi Bora.

Beste:

- İsterim, haydi yapalım, dedi.

Bora:

- Yoğurt kaplarının dibine küçük birer delik açacağız. İpin her iki ucunda bu deliklerden geçireceğiz. Sonra uçlarına birer büyük düğüm atacağız. Bir ucundan sen tutacaksın. Diğer ucu da bende kalacak. İpi gerginleştirdikten sonra karşılıklı oturdular.

Bora:

- Şimdi sen elindeki kabı kulağına tut. Ben de elimdeki kabın içine doğru konuşayım. Beni duyuyor musun Beste? (2)

Beste ağabeyini duyduğunu kafasını sallayarak anlatmaya çalıştı. Daha sonra Beste yoğurt kabını ağzına, Bora da kulağına tuttu. Şimdi Beste konuşuyordu.

Annesi:

- Aferin Bora, bu çok güzel bir deney. Beste de sana çok yardımcı oldu, değil mi dedi.

Bora:

- Evet anneciğim. İkinize de teşekkür ederim.

Bora ve Beste, o gün akşama kadar bu telefon ile oynadılar.

Çocuk Dergisinden Alınmıştır

(1) ve (2) işaretlerinin olduğu yerlerde durdurularak aşağıdaki sorular yöneltmek öğrencilerden cevap vermeleri istenir.

(1) Sizce Bora yoğurt kapları ve ip ile ne yapacak?

(2) Sizce Beste abeğini duyuyor muydu?

5N 1K SORULARI

- Bora annesinden **ne** istedi?
- Bora **niçin** acele ediyordu?
- Bora deneyi **nasıl** yaptı?
- Deneyi yaparken Bora'ya **kim** yardımcı oldu?
- Bora telefon yapmayı **nerede** öğrendi?
- Bora ve Beste telefonu **ne zaman** yaptı?

GÜNLÜK HAYATLA İLİŞKİLENDİRME

- Telefonda konuşurken nelere dikkat ediyorsunuz?
- Yanlış numara çevirdiğinizde ne yapıyorsunuz?

Ön Hazırlık

- Telefonun, yaşamımıza getirdiği kolaylıklar nelerdir, söyleyiniz.

TELEFONUN BULUNMASI

“Bay Watson (Vatsın), buraya gelin lütfen! Sizi görmek istiyorum.”

Konuşan, Alexander Graham Bell (Aleksandır Graham Bel); söylediği ise telefona söylenen ve duyulabilen ilk tümcedir.

Alexander Graham Bel, 1847’de Edinburg’da dünyaya geldi. Edinburg ve Londra’da eğitimini tamamladı. Daha sonra Kanada’ya göç etti.

Kısa zamanda bilgisini ve yeteneklerini çevresine kabul ettiren Bell, Boston Üniversitesi profesörlüğüne atandı.

O sıralarda Bell, “telgraf” üzerinde çalışmalar yapıyordu: Bir hat üzerinden, arka arkaya pek çok mesaj yollamaya çalışıyordu. Bir yandan da elektrikten yararlanarak konuşmayı iletme üzerinde çalışıyordu.

Bell ve yardımcısı Watson, tuttıkları ucuz bir evin iki odasında, gece gündüz, durmadan çalışıyorlardı. Evin mahzeninde elindeki aracı kulağına

yapıştırıp dinleyen Watson, birden irkildi. Tek tek anlaşılabilen sözcükler geliyordu kullağına!... Açık seçik bir tümce duyuluyordu araçtan: “Bay Watson, buraya geliniz lütfen! Sizi görmek istiyorum.”

Ahizeyi elinden fırlatan Watson, bir çocuk heyecanıyla merdivenleri çiftler çiftler yukarı koştu, soluk soluğa haykırarak Bell’ in oturduğu odaya daldı. “Duydum dediklerinizi! Söylediğiniz duyuluyordu!”

O yıl Bell, Philadelphia (Filadelfiya)’da düzenlenen bir fuarda telefonunu sergiledi. Ne var ki kimse pek ilgilenmemişti bu araçla. Fakat bir gün, Brezilya imparatoru ahizeyi eline aldı. Telin öbür ucundaki Bell’ in konuştukları duyuluyordu.

“Aman Tanrım!” diye haykırdı imparator, “Konuşuyor bu!”
İşte o andan sonra telefon, fuarın şeref köşesinde yer aldı.

Çağlar Boyunca 100 Büyük İnsan Kitabından

SÖZ VARLIĞIMIZ

Ahize – Telefonun ağızımıza ve kullağımıza dayadığımız sesi ileten parçası.

Profesör – Üniversite ve yüksek öğretim kuruluşlarında en üst derecede olan öğretim üyesi.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Alexandar Graham Bell hangi buluşuyla yeni bir çığır açtı?
- Bell ve yardımcısı, telefonu bulmak için nasıl çalıştılar?
- Bu çalışmalar metnin hangi paragraflarında anlatılıyor?
- Telefon hangi olaydan sonra fuarın şeref köşesinde yerini aldı?

Meraklılar için:

*Telefonu Antonio Mucci’nin icat ettiğini, Yunanca **tele** – uzak, **fon** – ses, **telefon** – uzaktan gelen ses olduğunu biliyor muydunuz?*

ÖĞRENELİM

Bir tanıdığımızla telefon konuşması yapalım. Telefon konuşmasında sırasıyla şunları uygulayalım:

- Ahizeyi kaldırıp konuşacağımız kişinin telefon numarasını çevirelim ya da tuşlayalım.
- Karşımızdaki kişinin sesini duyunca iyi günler dileyip kendimizi tanıtalım.
- İletmek istediklerimizi kısa ve öz olarak anlatalım.
- Karşı tarafın sorularına düzgün tümcelerle kısa karşılıklar verelim.
- Konuşmayı iyi günler dileyerek bitirelim.
- Aradığımız kişi yerine bir başkası çıkınca o kişiye iletmek üzere not bırakalım.

Günümüzde en çok kullandığımız iletişim aracı, telefondur. Telefonu kullanırken görgü kurallarına uymalıyız.

- Telefonda kısa ve öz konuşmalı, telefonu ekonomik kullanmalıyız. Gereksiz ve uzun konuşmalarla karşımızdakinin zamanını almamaya dikkat etmeliyiz.
- Telefonla konuşurken bağırmmamalıyız.

Özellikle yaygın olarak kullanılan cep telefonlarında da konuşma inceliklerine uyulmalı, uymayanlar nazikçe uyarılmalıdır.

- Tren, otobüs gibi toplu taşıma araçlarında; lokanta, tiyatro gibi kapalı yerlerde cep telefonları kapatılmalıdır.
- Sokakta, caddede cep telefonlarıyla konuşarak yürünmemelidir.
- Sürücülerin telefonla konuşarak araç kullanmaları da sakıncalı ve yasaktır.

Telefonla nasıl konuşulacağını sınıfta oyunlaştırarak canlandıralım. Öğrendiklerimizi uygulamayı unutmayalım.

ŞİİRİ OKUYALIM

SİHİRLİ SÖZLER

Üç sihirli söz bilirim;
Üç yumuşak, üç tatlı söz...
Onlara önem veririm,
Üçü de birbirinden öz.

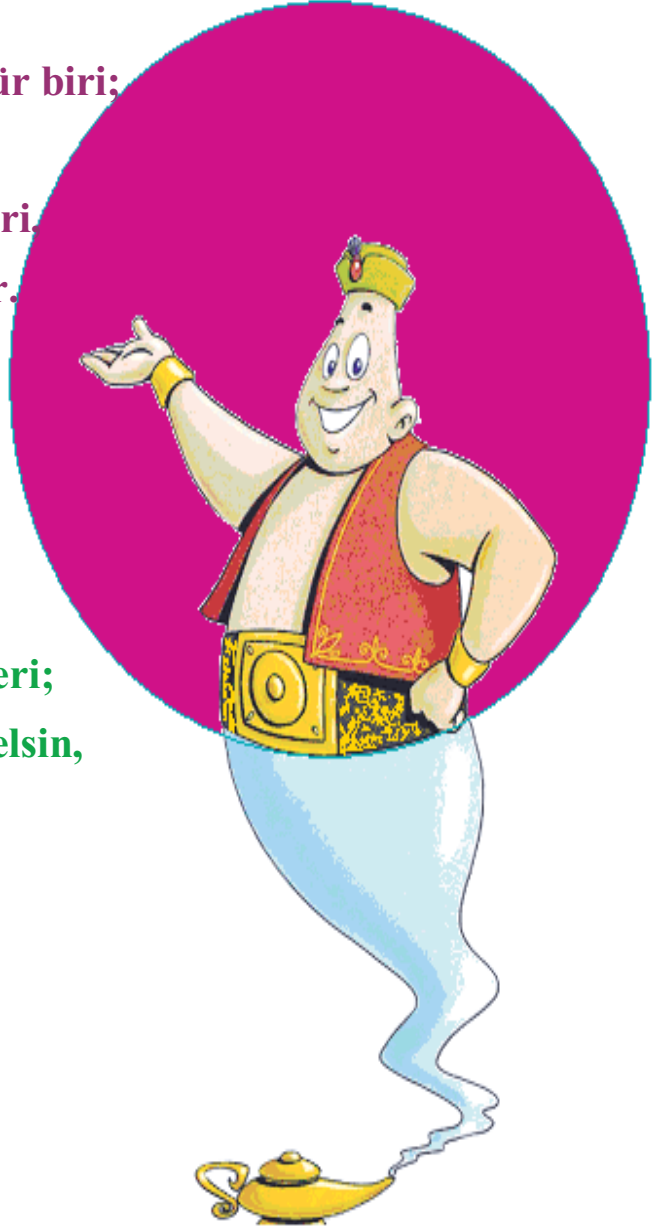
“Lütfen!” sözcüğüdür biri;
Yavaşça söylenir.
Ne zaman gelirse yeri,
Adına nezaket denir.

Diğeri: “Rica ederim!”
İçten gelir söylenişi.
Sırası geldikçe derim,
Yumuşar işiten kişi.

“Özür dilerim!” diğeri;
Sesin derinlerden gelsin,
Başını eğerek de ki
Seni affedebilsin

Unutma lütfen bunları!
Söze başla rica ile.
Eğer olmazsa yararı,
Yavaşcacık özür dile.

Ömer OSMANOV

Ön Hazırlık

- Öğretmenin amacına ulaşması için öğrenciler nasıl olmalıdır? Neler yapmalıdır?

ÖĞRETMENİMİZ

Yeni öğretmenimiz, bu sabah ki derste kendini bana sevdirdi. Sınıfa girdiğimizde o, yerine oturmuştu. Eski öğrencilerden birçoğu, kapıdan selamlıyor, “Günaydın öğretmenim!” diyordu.

Bu sevgi gösterilerinin onu sevindirecek yerde üzdüğü belli oluyordu.

Sonra büyük bir dikkatle hepimizi ayrı ayrı gözden geçirdi. Yüzü kızarmış ve küçük kabarcıklarla kaplanmış bir çocuk gördü. Başını ellerinin arasına alıp ateşine baktı. Nesi olduğunu soruyordu ki bir çocuk, sıranın üzerine çıkarak arkasından soytarılık yapmaya başladı. Öğretmen, hızla geri döndüğünde onu gördü. Çocuk, hemen yerine oturdu; başını öne eğerek cezasını beklemeye başladı.

Öğretmenimiz sadece:

- Bir daha yapma! dedi.

Dersimiz bittiğinde, öğretmen kısa bir zaman sessizce bize baktı. İyilik dolu sesiyle ağır ağır konuştu:

- Dinleyin çocuklarım! Önümüzde, birlikte geçirilecek bir yılımız var. Bu zamanı iyi geçirmek için hep beraber uğraşalım. Sizler benim çocuklarım olmalısınız. Ben, sizi her zaman seveceğim. Siz de bana, iyi ve temiz yürekli çocuklar olduğunuzu gösterin. Okulumuz bir aile yuvası olacak. Sizler, benim övünç ve umut kaynağım olacaksınız. Biliyorum, söylediklerime içinizden “Evet” diyorsunuz, hepimize teşekkür ederim.

Konuşma bitince, sıranın üzerine çıkan çocuk, öğretmene yaklaştı. Titreyen bir sesle sordu:

- Benim suçumu bağışlıyor musunuz öğretmenim?

Öğretmen, onu alnından öptü:

- Haydi, yerine git çocuğum! dedi.

Edmondo de AMİCİS

SÖZ VARLIĞIMIZ

Soytarılık – Söz ve davranışlarıyla öğrencileri güldürmek.

Umut kaynağı – Güven duygusu veren kimse veya şey.

Gözden geçirmek – Özelliklerini anlamak için öğrencileri incelemek.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Öğretmene sevgilerini kimler, nasıl gösteriyorlardı? Bu sevgi gösterisinden öğretmen nasıl etkileniyordu?
- Öğretmen, öğrencilerini gözden geçirirken kimi gördü; onunla nasıl ilgilendi?
- Öğrenci, neden cezasını beklemeye başladı? Ceza göreceğini düşünen öğrenciye, öğretmen nasıl karşılık verdi?
- Öğretmenin, öğrencilerinden beklentileri nelerdir?
- Öğretmen kimi, niçin alnından öptü?
- Öğretmenin ve öğrencilerin bu davranışını nasıl karşılıyorsunuz?
- Öğretmenin, öğrenciye tepki göstermemesini; öğrencinin sonradan suçunun bağışlanmasını istemesini neye bağlıyorsunuz?

ETKİNLİK:

ANLATALIM

Öğretmeninizi niçin sevdiğinizi, ona olan sevginizi ve saygınızı nasıl gösterdiğinizi anlatınız.

Ön Hazırlık

- “Öğretmenim” deyince aklınıza gelen dört kelimeyi söyleyiniz.

ÖĞRETMENİM

Öğretmenim, canım benim,
Doğru yolu gösterenim.
Bilgiler saçan güneşim,
Öğretmenim, canım benim.

İnsan eğiten insansın,
Ulusları kurtaransın.
Bizleri hep koruyansın,
Öğretmenim, canım benim.

Her gün sınıfa gelirsin,
Bizlere mutluluk verirsin.
Yaşamda büyük rehbersin,
Öğretmenim, canım benim.

Mehmet HENGİRMEN

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM – YAZALIM

- Birinci dördlükte öğretmen neye benzetilmiştir?
- Şiirde öğretmenin önemini belirten güzel sözleri (dizeleri) bulunuz ve defterinize yazınız.

Ön Hazırlık

- Size göre “Hayat” nedir? söyleyiniz.

HAYATI ÖĞRENMEK İSTEYEN ÇOCUK

Bir zamanlar hayatından şikayet eden bir oduncu vardı.

Bir gün yine söyleniyordu:

- Ah bu hayat! Ah bu hayat!..

Bu sözleri duyan yedi yaşındaki oğlan ona merakla sordu:

- Baba, hayat ne demek?

Adam:

- Büyüyünce anlarsın, dedi.

Ama çocuk kesinlikle bir cevap istiyordu.

Sorusunu tekrarladı. Babası:

- Çocuk merak ediyorsan gelip geçene sor. Belki sana iyi bir karşılık veren bulunur.

Ertesi gün bisikletli iki gence rastladı. Sorusunu onlara sorunca birincisi:

- Hayat, temiz havadan yararlanmak, güneş ışığında oynamaktır.

İkincisiyse:

Hayat çevrene bakmak, uzaklara gidip her zaman için bir şeyler aramaktır. Böylece insanın görgüsü artar.

Çocuk, ormanın yakınındaki odunları kesen adama:

- Hayatın ne demek olduğunu biliyor musunuz? diye sordu.
- Hayat çalışmaktır, dedi adam.

Başka bir gün rastladığı köylüye sordu. Köylü yerden bir avuç toprak alıp:

- Hayat budur! Bunun üzerine attığın çukurlara tohum atar, zamanı gelince de buğdayını alırsın. Bazıları bundan meyve, bazıları da sebze alır.

Çocuk bebeğiyle gelen bir anne gördü. Sorusunu ona da yöneltti. Anne:

- Hayat, benim sütümle büyüyen şu küçük bebektir. Bu gördüğün yavru, zamanlaaa büyüüp bir adam olacaktır, dedi.

Bir gün annesi onu kasabaya götürdü. Öğrencilerin arkasında giden öğretmene yaklaştı. Sorusunu sorunca, öğretmen gülümseyerek:

- Hayat öğrenmektir yavrum. Öğrenmek isteyen bir kimse için hiçbir şey önemsiz değildir. İnsan her yerde öğrenebilir, sevebilir... Hayat budur işte.

Çocuk artık hayatın ne olduğunu biliyordu. Kendisi... çevresindekiler... yerdeki taştan, gökteki bulutlara kadar her şey... Hayat ne kadar büyüktü...

Hayat birçok şeylerin birleşmesinden oluşuyordu. Gök, toprak, su, yıldızlar... Hayatı anlamak için insanın çevresine şöyle bir bakması yeterliydi.

Bunu anladığı için de çok mutluydu...

Şükrü Enis REGÜ

SÖZ VARLIĞIMIZ

Görgü – Bir toplum içinde var olan ve uyulması gereken saygı ve incelik kuralları.

Doğrama atölyesi – Ağaçtan yapılan kullanım araçlarının üretildiği küçük iş yeri.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Oduncu, neden sürekli olarak şikayet ediyordu? Bu duygularını nasıl ifade ediyor?
- Oğlu babasına ne sordu?
- Bisikletli gençlere göre, hayat ne demektir?
- Ormandaki adam, “Hayat çalışmaktır.” demekle neleri anlatmak istemiştir?
- Köylüye göre, hayat ne demektir?
- Anne, hayatı neden bebeğe benzetiyor?
- Öğretmene göre, hayat ne demektir?
- Çocuk, neden çok mutlu oldu?

DÜŞÜNELİM – TARTIŞALIM

- “Bilmemek değil, öğrenmemek ayıptır.” sözünden ne anlıyorsunuz? Yazınız.
- Köyde mi, yoksa şehirde mi yaşamayı isterdiniz? Bu konuyu sınıfta tartışınız.
- Köy ve kent arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyleyiniz.

ÇEK ARABANI

“Koşma” diyor anne her zaman. Her zaman söylüyor. Gelgelelim, Ayşe’nin bir kulağından girip öbüründen çıkıyor. Neye benziyor peki?

Ne neye benziyor? Hani Ayşe’nin bir kulağından girip öbüründen çıkan şey. Ayşe böyle sözlere çok gülüyor. Anne buna benzeyen bir şey söyleyince,

“Annecim, bak bak!” diye bağıyor. Anne her seferinde aldanıyor. Soruyor.

“Neye bakayım?”

“Hani bu kulağımdan girip bu kulağımdan çıkan şey var ya, bak bak uçuyor, bak bak işte şurada.” Anne gülüyor.

“Deli” diyor. “Bunlar deyimlerdir. Her dilde böyle deyimler vardır. Örneğin çekil git demek istediğimiz zaman, çek arabanı deriz. Hani araba?” Ayşe’nin çok hoşuna gidiyor.

“Başka? Başka? Daha söyle, n’olur. Ben çok seviyorum.”

“Örneğin, immmh, şey, örneğin, etekleri zil çalıyor.”

“Aaa! Ne komik! Ne demek?”

“Çok sevinmiş, sevincinden uçuyor demek.”

“Nerede uçuyor? Gökyüzünde mi?”

“Bak o da bir deyim. Sonra, küplere binmek var. Yani çok kızmış demek. Dama çıkmak var.” Ayşe yeni sözcükler, atasözleri öğrenmeye öyle düşkün ki, sözlük elinden hiç düşmüyor.

Ayla ÇINAROĞLU

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Ayşe’nin bir kulağından girip öbür kulağından çıkan sözcük nedir?
- Ayşe, annesini her seferinde ne söyleyerek aldatıyor?
- Ayşe’nin elinden düşmeyen nedir?
- Parçadaki birinci, ikinci ve üçüncü soru tümcelerinin altını kırmızı kalemle çiz.
- Ünlem işaretiyle biten üç tümcenin altını mavi kalemle çiz.

ATASÖZLERİ

Söyleyeni bilinmeyen kısa, özlü, ve öğüt verici sözlere *atasözü* denir. Atasözleri halk tarafından ortak olarak benimsenen, kısa ve özlü öğütler veren kalıplaşmış sözlerdir. Bu sözler bir toplumun duygu, düşünce ve kültürünü yansıtır. Atasözlerinin çoğunda, sözcükler kendi anlamında kullanılmaz.

Aşağıdaki atasözleri inceleyelim

“Sakla samanı, gelir zamanı.” – En değersiz şeylerin gerekli olacağı zamanlar vardır anlamına gelir.

“Dost kara günde belli olur.” - Gerçek dostların kötü günlerde insanın yanında yer alacağı anlamındadır.

“Bir elin nesi var, iki elin sesi var.” – Güçlükler karşısında işbirliği yapmanın gerekliliği anlamındadır.

“Ak akça kara gün içindir.” – İnsanın ilerdeki hayatında kötü günleri olacağını düşünerek bu günden tutumlu olması gerektiği anlamındadır.

Ön Hazırlık

- Zamanımızı ve paramızı kullanırken nasıl tutumlu olabiliriz?
- Tasarruf etmeyen insanlar hangi güçlüklerle karşılaşır?

DAMLAYA DAMLAYA GÖL OLUR

Büyük babam, kardeşim Metin’le bana, bir kumbara almıştı. Kumbarayı verirken:

- Zeynep, Metin, buraya gelin, demişti. Kulağınıza küpe olsun. Damlaya damlaya göl olur. Söyleyin bakayım, damlaya damlaya ne olur?

Büyük babam hep böyledir. Bize bir şey söyleyince, arkasından hemen sorar:

- Damlaya damlaya ne olur?

Biz de hemen yanıt veririz:

- Göl olur, büyük baba.

- İstedığı yanıtı alınca da bizi, sözle ödüllendirir ve “Afferin!” der.

Bizim evde, bu atasözüyle ilgili konuşma, her gün birkaç kez yinelenir:

- Damlaya damlaya ne olur?

- Göl olur!

- Afferiiin!

Bir gün Metin, çantasında kalemını bulamadı; çünkü,yine onu yitirmişti.

Annem, bunu duyunca yakındı. Metin’e:

- Hiç tutumlu değilsin, dedi. Sana kalem almaktan artık usandım.

Annem, sözünü bitirir bitirmez, büyük babam öğüt vermeye başladı:

- Bir olmadan bin olmaz. Ne olmaz?

Metin:

- Bin olmaz! Dedi.

Büyük babam, “Afferin!” dedikten sonra, o ünlü atasözünü yeniledi:

- Damlaya damlaya göl olur. Söyle bakayım Metin, ne olur?

Bu kez ben, Metin’den önce davranıp:

-Göl olmaz! dedim.

Dedem, bu yanıtı beklemiyordu. Bana döndü:

- Zeynep, dedi. Damlaya damlaya göl olmaz mı?

Ben de kararlıydım:

- Olmaz! dedim.

Büyük babam, kaşlarını çatarak soru sormayı sürdürdü:

- Ya ne olur?

- Damlaların düştüğü yer çukursa göl olur, dedim. Ama çukur değilse!...
Damlar, damlar, damlar...

- Eee! Sonra?

- Sel olur, akar gider.

Aziz NESİN

SÖZ VARLIĞIMIZ

Atasözü – Uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş özlü sözler.

Kulağına küpe olmak – Başa gelen bir durumdan alınan dersi hiç unutmamak.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Büyük baba kumbarayı Zeynep ve Metin'e verirken onlara neler öğütlemektedir?
- Zeynep, "Büyük baba hep böyledir." Sözüyle, onun hangi özelliğini belirtmektedir?
- Zeynep'in evinde, her gün hangi konuşma yinelenmektedir?
- Anne, kalemını yitiren Metin'i nasıl eleştirmekte ve ondan nasıl yakınmaktadır?
- Dedenin, Zeynep'ten beklemediği yanıt nedir?
- Zeynep'e göre damlalar neden göl olmamaktadır?

Ön Hazırlık

- Tilki hangi özellikleriyle tanınmıştır?

TILKI İLE ÜZÜMLER

Bir akşam üzeri tilki güneşleniyormuş. “Acaba akşam ne yesem?” diye düşünüyormuş. Birden aklına gelmiş:

“Buldum!” diye sevinmiş. “Geçen akşam bir asmanın üstünde üzümler görmüştüm. Hemen hemen olgunlaşmışlardı. Gidip bakayım, olmuşlarsa bir salkım koparayım.” demiş.

Koşarak asmaların bulunduğu bahçeye gitmiş. Bahçe yüksek duvarlarla çevrilmiş. Üzümler duvarın üstünden sarkıyormuş. Bakmış, üzümler sarı sarı salkımlar üzerinde duruyor.

“Haklıymışım, üzümler tam yenecek hale gelmiş,” diye mırıldanmış. “Hayatımda bu kadar iri üzümler görmemiştim.”

“Kimsecikler var mı yok mu?” diye çevresine bakınmış. Kimseyi görmeyince en büyük salkıma doğru sıçramış ama bir türlü salkımı tutamamış. Birkaç kez daha sıçramış, gene olmamış.

Tilkinin kafası iyiden iyice bozulmuş. Üzümleri almayı iyice kafasına koymuş. Derin bir nefes alarak bu kere daha çok sıçramış. Gene yetişememiş. Sonunda ulaşamayacağını anlamış. Hayal kırıklığına uğramış ama hiç bozuntuya vermemiş.

“Üzümler zaten olmamıştı.” diyerek evinin yolunu tutmuş.

Bu masal bize, “Kedi uzanamadığı ciğere “pis” der.” atasözünü hatırlatıyor, öyle değil mi?

Ezop Masalları

SÖZ VARLIĞIMIZ

Asma – Dalları çardak üzerine yayılan üzüm vb. bitkiler.

Hayal kırıklığı – İstenilen bir şeyin gerçekleşmeyişinden duyulan üzüntü.

Salkım – Üzüm gibi, birçoğu bir sap üzerinde bir arada bulunan meyve.

Olgunlaşmak – Meyvelerin olgun duruma gelmesi.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Tilki güneşlenirken ne düşünüyormuş?
- Tilkinin sevinmesinin nedeni neymiş?
- Üzümler neredeymiş?
- Tilkinin gördüğü üzümler nasılmış?
- Tilki üzümlere ulaşmak için neler yapmış?

ETKİNLİK:

- Masalın sonundaki atasözünü yazınız. Anlamını açıklayınız.

.....

.Masalın sonuna aynı anlamda olacak başka bir atasözü yazınız.

.....

- Masaldaki tilkinin hangi davranışını yanlış buluyorsunuz? Yazınız.

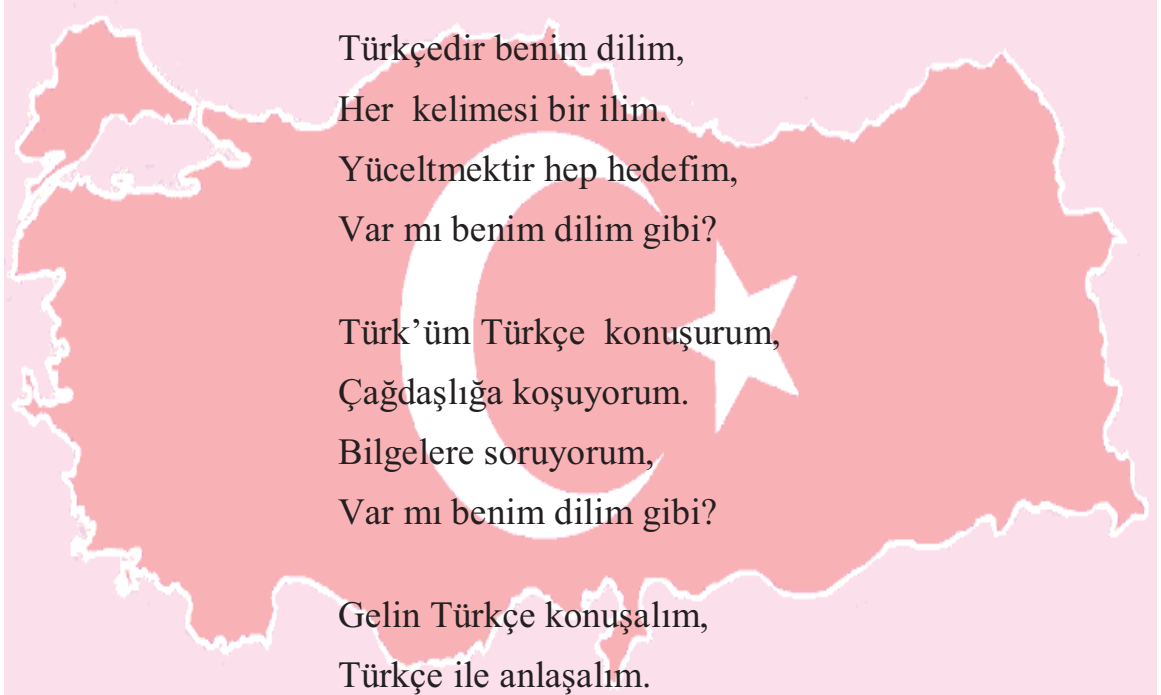
.....

Ön Hazırlık

- İnsanlar aralarında nasıl anlaşılır?
- Konuştuğumuz dilin, ana dilimizin adı nedir?

GÜZEL TÜRKÇEM

Konuşurum hep neşeyle,
Var mı benim dilim gibi?
Gelişirim hep Türkçeyle,
Var mı benim dilim gibi?

Dünyaya da duyuralım,
Var mı bizim dilimiz gibi?

Erdal TAŞKÖPRÜ

ETKİNLİK:

- Dilin iletişim kurmaktaki önemi ve ana dilinin önemi üzerine tartışınız.
(Pantomim - Beden dilini kullanarak etkinlik yapınız).

Ön Hazırlık

- Atatürk'ün harf devrimini yapması hakkında bildiklerinizi açıklayınız.

YA ÜÇ AYDA UYGULANIR YA DA HİÇ

Atatürk'ün gerçekleştirdiği devrimlerden biri, eski Arap abecesi yerine yeni Türk abecesinin konulmasıdır. “Harf devrimi” diye anılan bu girişim sayesinde, okuma yazma bilenlerin sayısı kısa zamanda oldukça artmıştır.

Ne var ki bu değişikliğe giderken Atatürk, birtakım güçlüklerle karşılaşmıştır. Bu güçlükler arasında en önemlisi, yeni abecenin uygulanış tarih ve biçiminin belirlenmesiyle ilgili olanı idi.

Yeni Türk abecesi üzerinde çalışan uzmanlar şöyle düşünüyorlardı: Halkın bu yeni abeceye alışabilmesi için en az beş yıllık bir süreye gereksinim vardı. Bu beş yıllık geçiş döneminde gazeteler, önce yeni harflerle yazı ve haberler için birer

sütün ayıracaktardı. Zamanla bu sütun sayısı artırılacak, sonunda yazı ve haberler tümüyle yeni abeceye göre yayımlanacaktı.

Okullarda yeni abeceye geçiş de aynı yöntemle, yani yavaş yavaş, öğrencileri alıştıra alıştıra gerçekleşecekti. Ders kitapları ile öteki yazılı öğretim gereçlerinin hazırlanmasında da aynı yol izlenecekti.

Atatürk, bir gün Dil Uzmanları Kurulu Başkanını çağırdı ve ona şöyle dedi:

- Uygulamaya geçiş için beş yıl düşünmüşsünüz, öyle mi?
- Evet...

Atatürk, kararlı bir biçimde ve emir niteliğinde kesin görüşünü bildirdi:

- Hayır, üç ay!...

Başkan şaşırmişti. Ülkede yayımlanan gazete, dergi ve kitapların tümü nasıl böyle kısa bir zamanda yeni Türk abecesine göre basılabilirdi?

Atatürk, ileri görüşlü ve açık sözlü bir insandı. Başkanın şaşkınlığı henüz geçmeden, şunları döyledi:

Ya üç ayda uygulayabiliriz ya da hiç uygulayamayız. Arap harflerine ayrılacak sütunlar yok mu? Onların sayısı bire de inse herkez yalnız onu okur. Beş yıl sonra işe yeniden başlamamız gerekir. Hele bu arada bir bunalımla karşılaşsak ya da bir savaş çıkarsa... Attığımız adımları da geri çekmek durumunda kalırız.

Ferhan OĞUZKAN

SÖZ VARLIĞIMIZ

Girişim – Bir işe, bir şeye başlama.

Sütun – Gazete, dergi veya kitap sayfalarının aşağıya doğru ayrılmış dar bölümlerinden her biri.

Uzman – Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Kısa sürede okuma yazma bilenlerin sayısı neden artmıştır?
- Uzmanlar, halkın bu abeceye alışabilmesi için nasıl bir yol izlenmesini öneriyorlar?
- Atatürk, yeni Türk harflerine geçiş için üç aylık süreyi hangi gerekçelere dayandırıyor?

ANLATALIM

- Okuduğunuz metnin hangi bölümünden Atatürk'ün ileri görüşlü ve açık sözlü bir insan olduğunu anlıyoruz? Bu bölümü bulup defterinize yazınız. Atatürk'ün ileri görüşlülüğü ve açık sözlülüğüne örnekler veriniz.

Ön Hazırlık

- Okula niçin gidiyoruz?
- Okulunuzu seviyor musunuz? Neden?

İMECE

Akdere, iki derecik arasında, elektrik, suyu, toprak yolu olan şirin bir orman köyüdür. Dereciklerin arasında Akdere Köyü İlköğretim okulu ne de güzel görünüyordu! Köyümüzün okuluna büyük bir istekle gidiyorum.

Bir gün dersliğin kapısı vuruldu. Resmi elbiseli, polis şapkalı birisi içeri girdi ve heyecanlı bir sesle:

- İmece öğretmenim, imece!
- Nasıl! Anlayamadım. Ne dedin?
- Okulun bahçe duvarları imece yöntemiyle yapılacakmış.

Merak ettim ve heyecanla öğretmenime sordum:

- İmece nasıl bir şey öğretmenim?
- Çocuklar, imecenin ne olduğunu ileride daha iyi öğreneceksiniz. Ama ben kısaca açıklayacağım. İmece, birçok kişinin el birliği ile bir işi gönüllü olarak yapmasıdır.

- Öğretmenim, bizim tarladaki pamukları imece yöntemiyle toplayabilir miyiz?

- Evet çocuklar, arkadaşınızın söylediğini imece yöntemiyle yapabiliriz. İleriki günlerde imece yönteminin ne olduğunu hep birlikte göreceğiz. Okulumuzun bahçe duvarlarını el birliği ile yapacağız.

Birkaç gün sonra köy meydanında toplandı. Koca koca kazanlarda yemekler pişirildi ve yendi. Yemekten sonra köyümüzün muhtarı meydana çıkarak şöyle dedi:

- Arkadaşlar, yarın işe başlıyoruz. Herkes bir araba taş ve evinde olan malzemesinden getirsin.

Taşlar geldi. Tüm malzemeler hazırlandı. El birliği ile işe başlandı. Kısa zamanda okulumuzun bahçe duvarları yapıldı. Ben ve arkadaşlarım mutlu. Öğretmenim ve köy halkı mutluydu.

Y:aşar KEMAL

SÖZ VARLIĞIMIZ

El birliği – Bir iş yapmak için birleşme, beraberlik, dayanışma.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Akdere köyü nasıl bir yerdir?
- Çocuğun okula büyük bir istekle gelmesinin nedeni nedir?
- İmece ile neler yapılabilir?
- İnsanların birbirleriyle yardımlaşması neden çok güzeldir?
- Dayanışmayı, yardımlaşmayı anlatan atasözleri bulalım, arkadaşlara okuyalım.
- Okulunuzun kuruluş tarihini biliyor musunuz?
- “Okul bilgi ocağıdır”, atasözünün anlamı nedir?

Ön Hazırlık

- Yeni Yıl dilekeleriniz nelerdir?

YENİ YIL

Ocak, Şubat, Mart derken,

Geldi çattı yılbaşı.

Yeni yıla girerken,

Arttı herkesin yaşı.

Her yıl bilgimize,

Yenisini ekliyor.

Yeni yıl hepimizden,

Başarılar bekliyor.

Bir yıl geçti çabucak,

Yeni yıl kutlu olsun.

Hepimizin gönlüne,

Mutluluk, neşe dolsun.

Erol Ü. KARABIYIK

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Yeni yıl gelince insanın yaşı ne olur?
- Biz yeni yıldan neler bekliyoruz?
- Yeni yıl bizden neler bekliyor?
- Şaire göre bir yıl nasıl geçmiş?

Ön Hazırlık

- Kimlerin yeni yılını kutlamak isterdin?
- İşte sana bir kaç yeni yıl tebrik kartı örneği.

YENİ YIL TEBRİK KARTI HAZIRLAYALIM

yeni yılınız kutlu olsun

Zerda arkadaşlarına mektup göndermek istiyor.
Hangi sırayla neler yapması gerektiğini hatırlıyor musun?
Doğru biçimde numaralandır.

- Zarfı kapatıyorum.
- Zarfın üstüne pul yapıştırıyorum.
- Mektubu yazıyorum.
- Zarfı postalıyorum.
- 1 Kağıt satın alıyorum.
- Zarfa adresi yazıyorum.
- Kağıdı zarfın içine koyuyorum.

Ön Hazırlık

- Elini pencereden çıkarıp kar tanesinin düşmesini bekle!
Düştü mü? Avucunda ne hissetin? Kar tanesine ne oldu?

KAR TANESİNİN SERÜVENİ

Karlı bir günde pencereden dışarıyı izliyordum. Kar taneleri uçuşa döne her yere konuyorlardı. Çamaşır ipinin, ağaçların, duvarların, her şeyin üstüne.

Büyük bit kar tanesi pencereye doğru yaklaşıyordu. Elimi pencereden çıkarıp kar tanesinin altına tuttum. Avucumun içine yavaşça kondu. Nasıl da temiz ve beyazdı. Ne kadar güzel ve düzgün biçimi vardı. Kendi kendime: “Şu kar tanesi dile gelip bana başından geçenleri anlatabilse.” dedim.

Kar tanesi dile geldi ve bana: “Serüvenimi öğrenmek istersen dinle de anlatayım.” dedi.

Birkaç ay öncesine kadar bir damla suydum. Sonra böyle bir an geldi ki buharlaşıverdim. Benim gibi binlerce damlacık da buharlaştı. Bu yeni halimizle öyle hafiftik ki durmadan yükseliyorduk.

Hava soğumuştur. Güneşten hiçbir haber yoktu. Yağmur olup yeryüzüne dönmek istiyorduk. Yarı su, yarı buhar halindeydik. Yağmur olmak üzereyken hava öylesine soğudu ki titredim.

Arkadaşlarımdan biri: “Şu anda üstünde bulunduğumuz yer, kış mevsimindedir.” dedi. “Başka yerler daha sıcak olabilir. Bu ansızın bastıran soğuk bizim yağmur olmamızı önleyecek. Bak! Ben kar oluyorum. Sen de...”

Arkadaşım sözünü sürdürmedi. Yeryüzüne kar olup kaydı. Onun ardından ben ve benim gibi binlerce zerrecik, kar olup yeryüzüne yağdık.

Denizdeyken ağırdım. Oysa artık çok hafifim. Saman gibi savruluyordum. Rüzgar dileğimi yerine getirdi. Beni buralara üfördü. Elini uzanmış görünce bir dost eli yakınlığı duydum.

Burada kar tanesinin sözü kesiliverdi. Baktım ki bir su damlacığına dönüşmüş.

Samet BEHRENGİ

SÖZ VARLIĞIMIZ

Zerrecik – Çok küçük parçacık.

Serüven – Macera.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Kar taneleri nasıl yağıyormuş?
- Bir damla su, nasıl kar tanesi olmuş?
- Kar tanesi, rüzgardan ne istemiş?
- Serüvenini anlatırken, kar tanesinin sesi neden kesilivermiş?

DÜŞÜNELİM-ANLATALIM-YAZALIM

- Kar, canlılar için önemli midir? Sınıfta arkadaşlarımıza anlatalım.
- Bu metinden anladıklarımızı birkaç tümceyle yazalım.

Ön Hazırlık

- Kış mevsiminin özelliklerini araştıralım.
- Kış, deyince aklınıza gelen dört kelimeyi söyleyiniz.

KAR SEVGİSİ

Kar yağdı yine bizlere hediye,
Kar yağdı yine gönüllere eğlence.
Kar yağdı yine her yer bayram,
Bütün herşey beyaz oldu yine.

Kar yağdı yine her şey güzel,
Kar yağdı yine her yer temiz.
Kar yağdı yine çocuklar neşeli,
Bütün herşey beyaz oldu yine.

Samet BEHRENGİ

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Kar yağınca ne olur?
- Kış mevsimine neden çocuklar sevinir?

BEYAZ PRENS

Geçen gün doğum günümdü. Teyzem bana siyah bir balık hediye etti. Minik bir akvaryum hazırladık onun için. Odanın en güzel köşesine yerleştirdik. Sonra da ona isim aramaya başladık. Teyzemi tanımalısınız. Çok tatlı biridir! Her zaman ilginç düşünceleri vardır. Kimsenin aklına gelmeyen pat, diye söyleyiverir. Küçük siyah balığın ismini teyzem koydu: “Beyaz Prens.” Komik, değil mi?

Beyaz Prens’in gelişiyle birlikte, evde her şey değişti. Sabahları kim önce kalkarsa doğru akvaryumun başına gidiyor. Ona “Günaydın!” diyor. Annem bana kitap okuyacağı zaman, akvaryumun yanı başını oturuyoruz. Beyaz Prens de dinleyebilsin diye!

Arkadaşlarım oyun oynamak için geldiklerinde Beyaz Prens de çok seviyor. Sevinçten dans etmeye başlıyor. Geceleri ben uyumak için yatağıma yatıyorum. O da bir köşeye çekilip gözlerini yumuyor. Ama önce kocaman dudaklarını cama yapıştırıyor. Bana iyi geceler öpücüğü gönderiyor.

Pelin Yavuz OSMAN

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Teyzesi, çocuğa hangi hayvanı hediye ediyor?
- Ona hangi ismi koyuyorlar?
- Siz olsaydınız ona hangi ismi koyardınız?
- Beyaz Prens uyumadan önce ne yapıyor?

DÜŞÜNELİM – TARTIŞALIM

- Evde hayvan besliyor musunuz? Besliyorsanız birlikte neler yaptığınızı anlatır mısınız?
- Beslemek için bir hayvan edindiğimizde bize düşen sorumluluklar nelerdir?

Ön Hazırlık

- “Aç gözlü olmak” ne demektir?

ALTIN YUMURLAYAN TAVUK

Adamın biri, bir tavuk almış. Bu tavuk her gün bir altın yumurta yumurtluyormuş. Ama adam çok sabırsızmış. Her gün bir altın yumurtayı az buluyormuş. Birden zengin olmak istiyormuş.

Adam düşünmüş. Anlaşıldı! Bu tavuğun karnı altın dolu. En iyisi, keseyim onu. Bütün altınları alayım.” demiş.

Adam, almış bıçağı, kesmiş hayvanı. Bakmış ki tavuğun karnında ne altın var ne gümüş. Adam çok pişman olmuş. Ama neye yarar? Zengin olmayı düşlerken yoksul olmuş.

Mevlüt KAPLAN

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Adamın tavuğunun özelliği neymiş?
- Adam tavuğu neden kesmiş?
- Adam zengin olmayı düşlerken neyle karşılaşmış?
- Okuduğunuz yazıda ne anlatılmak isteniyor?
- Yazının son bölümünü okuyarak söyleyiniz.

HOROZ İLE TILKI

Akıllı, açığız bir horoz,
Ağaçta nöbet bekliyormuş.
Tilki yanaşmış güler yüzle:
- Kardeş, demiş müjde!
Savaşlara son verildi son!
Haberini yaymaya geldim.
İn aşağı öpüşelim.
Haydi bekletme duramam pek,
Yirmi köyüm var gidilecek.
- Tilki kardeş, demiş horoz,
Bundan hoş haber olmaz.
Bak, iki kurt da geliyor karşıdan,
Onlar da müjdeciler anlaşılan.
Hoşça kal, demiş tilki.
Ben koşayım, yolum uzun
Öpüşmek başka zamana kalsın.

La Fontaine Masalları

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Horozun özellikleri nelerdir?
- Tilkinin horoza güler yüzlü yaklaşmasındaki asıl amacı nedir?
- Tilki hangi özelliğiyle tanınır?
- Horozun kurtuluşunu sağlayan kimlerdir?

HATIRLAYALIM

- Hayvanların konuşturulduğu ve yaşanması mümkün olmayan olayların anlatıldığı bir yazı okudunuz.
- Bu yazıda olduğu gibi bilinmeyen bir zamanda ve bilinmeyen bir yerde geçmiş olağanüstü olayların anlatıldığı bu masal türüne **fabl** denir.
- Fablların kahramanları hayvanlar, bitkiler ya da cansız varlıklardır. Ancak bu varlıklar insan gibi konuşup hareket ederler. İnsanlar gibi kusurları, iyi ve kötü yanları vardır. Fabl öğreticidir, bir ders verme amacı taşır.

Ön Hazırlık

- Evde kaç çeşit giysiniz var?
- Giysilerinizi günlük giysiler ve özel günlerde, bayramlarda, düğünlerde, ziyaretlerde giyilen giysiler olarak ayırıyor musunuz? Neden?

KÜÇÜK OYA

Küçük Oya dünyaya geldiği zaman, babaannesinin ne kadar çok sevindiğini bilemezsiniz. Uzun yıllar kalbinde yatan bir istekti bu. Kendisinin kız evladı olmamıştı, torunlarının da hepsi oğlandı, o sevinmesin de kim sevinsin.

Oya'yı adeta o büyüttü, hep titredi üstüne; aman düşmesin aman üşümesin, aman bu olmasın derken, Oya çok şımarık oldu. Her şey yemek istemediği gibi, her şey giymek de istemiyordu. Babaannesi eski terzilerdendi. Kendi beğenisine göre çarşıda Oya'ya bir şey bulamadı mı, oturup kendi dikerdi, hem de öyle dikerdi ki herkesin gözü kalırdı. Zaten Oya'nın her şey giymek istemeyişi bundandı.

Bir gün de annesi:

- Oya kızım, haydi teyzene kadar koşuver, Seyhan Hanım'ın çaya geleceğini söyle, vakti varsa o da buyursun.

- Giderim, yeni entarimi giydirirsen!
- Kızım, yeni entarini onlar gelince giyersin.
- Hayır! Teyzemin ilk görmesini istiyorum.
- İlk görecek de ne olacak sanki!
- Beğenip beğenmeyeceğini anlamak istiyorum.
- Babaannenin diktiği entariyi hiç beğenmez olur mu?

Annesi de gördü görmedi, bir gün önce dikilen yeni entarisini Oya'ya gidirdi. Oya, masallardaki peri kızları kadar güzel oldu; beyaz entari, beyaz çoraplar, beyaz sandallar, başına takılan beyaz kordela. Sevine sevine teyzesine gitti.

İyi ama, üç gün önce kalburdan boşanırcasına yağmur yağmıştı. Teyzesinin sokağı yağmurlu günlerde bir çamurluğa dönüşürdü. Oya, kuru yerlerden geçerken beyaz ayakkabılarını kirletmemeye dikkat ediyordu. O anda yakındaki bir kapıdan minik bir köpek görüldü. Oya'nın kalbi küt küt atmağı başladı. Bir an iki düşman gibi bakıştılar. Kimin kimden korktuğu belli değildi. Köpek havlayınca Oya kaçmaya başladı. Bundan cesaretlenen köpek peşine düştü. Oya kaç, köpek koş.., bir anda Oya'nın ayağı kaydı, yüzükoyun çamurlara düştü. Köpek şaşırıldı. Oya ile göz göze geldiler. "Allah belanı versin senin", deyince Oya, köpek utanmış gibi kaçtı. Ama biraz önce periler kadar güzel olan Oya, şimdi neye benziyordu... Ne yapsın, teyzesinin evine daha yüz adım vardı, çok şükür meydanda kimsecikler yoktu, kimse bir şey görmedi. Zile bastı. Kapıyı teyzesi açtı, açtı ama açmasıyla çığılık koparması bir oldu. Oya içeri girince, hepsi etrafını sardı. "Ne oldu?", "Bunu kim yaptı?" diye sormaya başladılar.

Oya anlatınca hepsi gülmekten kırıldı. Ne yapsın Oya, o da gülmeye başladı. Teyzesi onu banyoya alıp biraz önce giydiği entarisini soyarken, Oya annesini düşünüyordu, ne diyecekti o...

Recep BUGARİÇ

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Oya teyzesine gitmek için nasıl bir şart koşuyor?
- Oya giymiş olduğu yeni elbisesiyle neye benziyor?
- Oyanın karşısına kim çıkıyor?
- Oya'nın yeni elbisesine ne oluyor?
- Sizler, Oya'nın davranışını doğru buluyor musunuz?

DÜŞÜNELİM-ANLATALIM

- Okuldan eve gittiğinizde okul giysilerinizle sokağa çıkıp oyun oynuyor musunuz?
- Giysilerimizi nasıl korumanız gerekiyor?
- Özel günlerde giysilerinize neden özen göstermelisiniz?

Ön Hazırlık

- Evinizin adresini söyleyiniz ve yazınız.
- Nasıl bir evde yaşamak isterdiniz?

ALTIN PENCERELİ EV

Vaktiyle küçük bir çocuk, her akşam, uzak bir evin altın pencerelerini seyrederdi. Bu ev, vadinin sonunda, yüksek bir tepenin üzerindeydi. Pencereleri, batan güneşin ışınları altında, karanlık basıncaya kadar pırıl pırıl yanardı. Bu evde yaşayan insanların çok zengin ve çok mutlu olduklarını düşünürdü. Çocuk da, bu güzelliklere yakın olmadığını düşünerek, üzüle üzüle kendi evine döner, yatar.

Günün birinde bu altın pencereli eve gitmek için babasından izin aldı. Koşa koşa vadiye indi, düzlüğü geçti. Altın pencereleri yakından görme heyecanı ile karanlığın bastığını bile fark edememişti.

Altın pencereli evin bulunduğu tepeye çıkarken yorulmuştu. Nefes nefese yolun yarısına vardığı sırada uyuyakaldı. Uyanınca, çok vakit kaybettiğini, anladı; gece olmuştu. Yoluna devam etti.

Biraz sonra şafak söküp de ışıklar tepenin üzerine vurduğu vakit, çektiği yorgunlukların karşılığını gördü. Altın pencereli eve gelmişti! Bu evi, tuhaf biçim-

li damından tanıyordu. Ama hayret! Evin pencereleri altından değil, bildiğimiz camdandı. Hem de tozdan topraktan donuklaşan bu camlar, hiç parlamıyordu.

Çocuk donakaldı. Hayal kırıklığına uğradı. “Altın pencere evi rüyada mı gördüm acaba?” dedi. Bu düşünce ile arkasına dönüp karşı tepeye bakınca gözlerine inanmadı. Altın pencere evi oradaydı! Pencereleri, doğu güneşinin ışınlarıyla, altın gibi parlıyordu. Hem de bu altın pencere evi, kendi evleriydi. Çocuk annesinin pişirdiği çorbanın kokusunu duyar gibi oldu içinde bir sevinç doğdu.

Artık beklemedi. Hemen tepeden indi, vadiyi bir nefeste geçti. Ayakları acıdığı, sırtı ağırıldığı halde, evinin bulunduğu tepeye koşa koşa tırmandı. Eşikte babasına:

- Babacığım! Dedi, bizim ev de altın pencereleri olan bir evmiş. İçinde yaşayanlar da mutlu insanlarmış. Altın pencere evimizi hiç satmamalıyım. Vadinin en güzel evi bizim evimiz! Diye haykırdı.

“Bütün Dünya” Derginden

SÖZ VARLIĞIMIZ

Vadi – İki dağ arasında geçit.

Şafak – Güneş doğmadan az önce beliren aydınlık.

Tuhaf – Alışılmamış.

Eşik – Kapı boşluğunun alt yanında bulunan alçak basamak.

Işın – Bir ışık kaynağından çıkarak her yöne yayılıp giden ışık demeti.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Çocuk, her akşam nereyi seyrederdi?
- Çocuk, niçin üzülürdü?
- Çocuk, altın pencere evi görmek için ne yaptı?
- Eve yaklaştığında neler gördü?
- Kendi evlerine bakınca neler hissetti?
- Çocuk babasından ne istedi?

Yaratıcılık:

Hayalinizdeki evi planlayıp resim, şiir, güzel yazı yoluyla ifade edebilirsiniz. *Deneyin!*

Metnin iskeletini oluşturarak göstermeye çalışalım.

Gruplara ayrılın. Öyküyü bir daha dikkatli okuyun.

Aşağıda verilenlerden yararlanarak öykünün iskeletini oluşturun.

Cümle

Ne anlatıldığını (içeriğini) betimliyor

Deyim – İfade

Önemli olanı belirtme - güzel düşünce

Bir Söz

Anlamını ya da temel konuyu anlatan söz

Simge – İşaret ya da Resim

İşaret ya da resimle içeriği belirtmek (çizmek)

Renk

Duyguları ifade eden renk

Tamamla: Öyküde en iyi olan şey çocuğun _____

_____ anlamasıdır.

Ön Hazırlık

- Yapabileceğiniz işleri başkalarından beklemek doğru mudur? Niçin?

OLACAKSAN ASLAN OL

Bir kurt akşama kadar dolaşmış, avlanacak bir şey bulamamıştı. Etrafa bakınırken bir tilki gördü. Tilkinin yanına giderek sordu:

- Merhaba, tilki kardeş! Burada ne yapıyorsun böyle?

Tilki, kırık ayağını göstererek:

- Ayağım kırıldı. Burada oturdum, yemeğimi bekliyorum, dedi.

Kurt:

- Ben sabahtan beri dolaşıyorum. Avlanacak bir şey bulamadım. Sen kırık ayağınla oturduğun yerde nasıl avlanırsın? Diye sordu.

Tilki:

- Allah, herkesin yiyeceğini ayağına yollar, dedi.

Tam bu sırada aslanın biri geyik kovalıyordu. Geyiği onlara yakın bir yerde yakaladı. Karnını iyice doyurduktan sonra gitti. Tilki çalılıkların arasından çıkarak:

- Gördün mü, Yemeğimiz ayağımıza geldi, dedi.

Ertesi gün kurt avlanmaya çıkmadı. Bir mağaraya çekilerek yemeğinin ayağına gelmesini bekledi. Ancak, mağaraya ne gelen oldu, ne de giden ... Kurt,

ormana çıkıp avlanmak istedi. Ama açlıktan çok halsiz düşmüştü. Karşısına çıkan yaşlı bir baykuş onun derdini sordu. Kurt, başından geçenleri anlatınca baykuş:

- Zavallı kurt? Niçin kırık ayaklı bir tilki olmaya özeniyorsun? Aslan olmaya özensene, dedi.

Kurt, bu sözler üzerine kendine geldi. Ormana koştu! Av buldu, avlandı. Ömür boyu başı dik, karnı tok yaşadı.

Mehmet HENGİR MEN

SÖZ VARLIĞIMIZ

Av - Bir hayvannın başka bir hayvanı yemek için yakalaması.

Başı dik yaşamak - Kimseye gereksinim duymadan yaşamak.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

Aşağıdaki soruların cevaplarını defterinize yazınız.

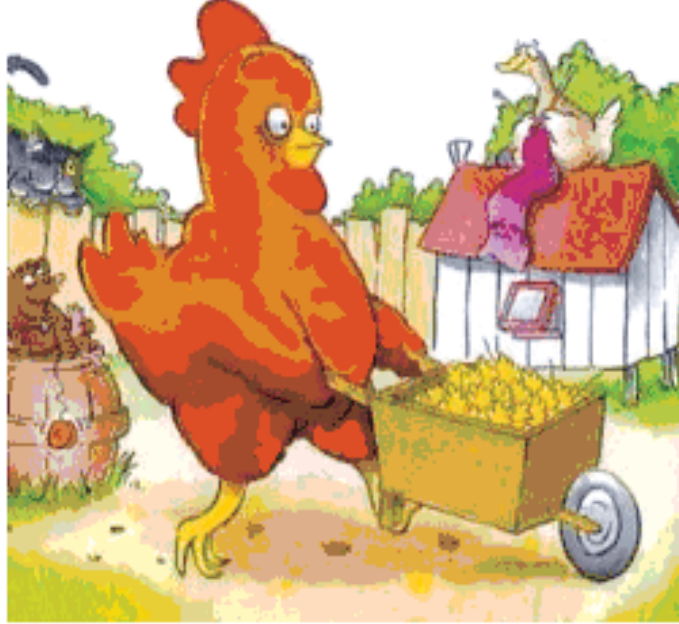
1. Tilki niçin oturuyor?
2. Aslan, karnını nasıl doyuruyor?
3. Kurt, mağrada niçin bekliyor?
4. Baykuş kurda ne diyor?
5. Kurt sonunda ne yapıyor?

DÜŞÜNELİM – ANLATALIM

- Örnek insan nasıl olmalıdır? Kimleri örnek almalıyız? Sınıfça konuşunuz.
- Başkalarına gereksinim duymadan yaşamak ne demektir? Büyüklerinizden öğreniniz. Öğrendiklerinizi sınıfta arkadaşlarınıza da anlatınız.

Ön Hazırlık

- Buğdayın ekmeğe kadar yolculuğunu anlatan sözleri sırasıyla söyleyin.
Tarla sürülür, buğday ekilir...

KÜÇÜK KIRMIZI TAVUK

Günlerden bir gün, Küçük Kırmızı Tavuk yaşadığı çiftliğin avlusunda eşelenirken altın sarısı bir buğday başağı bulmuş.

“Bu buğdayları kim ekmek ister?” diye sormuş.

“Ben istemem,” demiş ördek.

“Ben istemem,” demiş kedi.

“Ben istemem,” demiş köpek.

“Güzel!” demiş Küçük Kırmızı Tavuk, “Ben ekerim öyleyse” ve ekmiş buğdayları. Aradan biraz zaman geçince, buğdaylar boy atıp olgunlaşmış.

“Bu buğdayları kim biçmek ister?” diye sormuş Küçük Kırmızı Tavuk.

“Ben istemem,” demiş ördek.

“Ben istemem,” demiş kedi.

“Ben istemem,” demiş köpek.

“Güzel!” demiş Küçük Kırmızı Tavuk, “Ben biçerim öyleyse” ve biçmiş buğdayları.

“Şimdi,” demiş Küçük Kırmızı Tavuk. “Bu buğdayları kim dövmek ister?”

“Ben istemem,” demiş ördek.

“Ben istemem,” demiş kedi.

“Ben istemem,” demiş köpek.

“Güzel!” demiş Küçük Kırmızı Tavuk.

“Ben döverim öyleyse” ve dövmüş buğdayları.

Buğdaylar dövüldüğünde “Bu buğdayları kim değirmene götürüp öğütmek ister” diye sormuş.

“Ben istemem,” demiş ördek.

“Ben istemem,” demiş kedi.

“Ben istemem,” demiş köpek.

“Güzel!” demiş Küçük Kırmızı Tavuk.

“Ben götürürüm öyleyse” ve götürmüş buğdayları değirmene. Buğdaylar öğütülüp un olunca, “Kim ekmek pişirmek ister bu undan?” diye sormuş.

“Ben istemem,” demiş ördek.

“Ben istemem,” demiş kedi.

“Ben istemem,” demiş köpek.

“Güzel!” demiş Küçük Kırmızı Tavuk.

“Ben pişiririm öyleyse.” Ve lezzetli mi lezzetli koca bir somun ekmek pişirmiş. Sonra demiş ki, “Kim yemek ister bu ekmekten?”

“Ben isterim ben!” demiş ördek.

“Ben isterim ben!” demiş kedi.

“Ben isterim ben!” demiş köpek.

“Hayır, siz değil!” demiş Küçük Kırmızı Tavuk.

“Ben yiyeceğim.” ve yavrularını yanına çağırıp onlarla paylaşmış mis gibi ekmeği.

İngiliz Halk Öyküsü

Aşağıdaki tümceleri tamamlayınız.

Ben küçük kırmızı tavuğun yerinde olsaydım; _____

Ben, ördeğin yerinde olsaydım; _____

Ben, kedinin yerinde olsaydım; _____

Ben, köpeğin yerinde olsaydım; _____

Ön Hazırlık

- Üstünlük göstermek iyi bir davranış mıdır? Sınıfta tartışınız.

GÖKKUŞAĞININ HİKAYESİ

Dünyanın bütün renkleri bir gün bir araya toplanmışlar ve hangi rengin en önemli, en özel olduğunu tartışmaya başlamışlar:

YEŞİL demiş ki: "Elbette en önemli renk benim. Ben hayatın ve umudun rengiyim. Çimenler, ağaçlar, yapraklar için seçilmişim. Şöyle bir yeryüzüne bakın, her taraf benim rengimle kaplı..."

MAVİ hemen atılmış: "Sen sadece yeryüzünün rengisin. Ya ben? Ben, hem gökyüzünün, hem denizin rengiyim."

SARI söz almış: "Siz dalga mı geçiyorsunuz? Ben bu dünyaya sıcaklık veren rengim. Güneşin rengiyim. Ben olmazsam soğuktan donarsınız hepiniz."

TURUNCU onun sözünü kesmiş: "Ya ben? Ben sağlık ve direncin rengiyim. İnsan yaşamı için gerekli vitaminler hep benim rengimde bulunur. Portakalı, havucu düşünün..."

KIRMIZI daha fazla dayanamamış: "Ben hepinizden üstünüm!!! Ben kan rengiyim!! Kan olmadan hayat olur mu? Ateşin rengiyim."

MOR ayağa kalkmış: "Hepinizden üstün benim. Ben asalet ve gücün rengiyim. Bütün krallar, liderler beni seçmişlerdir."

Bütün renkler hep bir ağızdan kavgaya tutuşmuşlar. Her biri diğerini itip kakıyor "En büyük benim!" diyormuş. Derken... bir anda şimşekler çakmış ve yağmur damlacıkları gökten düşmeye başlamış... Bütün renkler neye uğradıklarını şaşırılmış, korkuyla birbirlerine sarılmışlar ve YAĞMUR'un sesi duyulmuş:

"Siz renkler! Bu kavganızın anlamı ne? Siz bilmiyor musunuz ki her biriniz farklı bir görev için yaratıldınız, birbirinizden farklısınız ve her biriniz kendinize özelsiniz. Şimdi el ele tutuşun ve bana gelin."

Renkler bunun üzerine kendilerinden çok utanmışlar, el ele tutuşup birlikte gökyüzüne havalanmışlar ve bir yay şeklini almışlar. Yağmur onlara "Bundan böyle..." demiş... "...her yağmur yağdığı anda siz birleşip bir renk cümbüşü hâlinde gökyüzünden yeryüzüne uzanacaksınız ve insanlar sizi gördükçe huzur duyacaklar, güç bulacaklar. İnsanlara yarınlar için umut olacaksınız, gökyüzünü bir kuşak gibi saracaksınız ve size **GÖKKUŞAĞI** diyecekler. Anlaştık mı?"

Bu yüzden ne zaman dünyamız yağmurla yıkansa, ardından gökyüzünde **GÖKKUSAĞI** belirir..

Biz de gökkuşağındaki o renkler gibi birbirimizden farklıyız, ve hepimiz özeliiz.

Çocuk Dergisinden Alınmıştır

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Hangi renkler kavga etmiş?
- Renklerin kavga etme sebebi neymiş? Açıklayınız.
- Arkadaşınıza:“Ben senden daha fazla bilirim, çalışkanım ve güzelim” dediğiniz oldu mu?
- Sizce bu davranış doğru mu? Derste tartışınız.

DÜŞÜNELİM – TARTIŞALIM

Siz, üstünlük gösterdiğiniz veya size üstünlük davranışında bulunanlar olmuş mudur?

Bu durumda insan kendini nasıl hisseder? Açıklayın.

ETKİNLİK

- Oyun ya da dram türünün ne olduğunu biliyor musunuz?

*Her dramda kişilerin bir rolü vardır. Roller önceden kişilere uygun ayarlanır. Siz de okuduğunuz metinden bir renk **seçip rolleri aranızda paylaşınız ve metni sınıfta canlandırınız?***

ÖĞRENELİM – ANLATALIM

***Diyalog** - İki ya da daha çok kişinin karşılıklı konuşmasıdır. Okuduğunuz metin konuşmaya dayalı yazılmış bir metindir. Karşılıklı konuşmalar daha çok dram türü eserlerinde kullanılır.*

Dram türü eserler canlandırılmış şekilde sahnelenerek tiyatrolarda sunulur. Siz hiç tiyatroya gittiniz mi? Orada görüp yaşadıklarınızı, sınıfta arkadaşlarınıza anlatınız. Gitmediyseniz öğretmeninizden veya büyüklerinizden sizleri tiyatroya götürmelerini isteyiniz.

HABERLEŞME

DÜŐUNELİM – TARTIŞALIM

- Önceden insanlar nasıl haberleŐiyorlarmıŐ? Tartışınız.

KELİME HAZİNESİ:

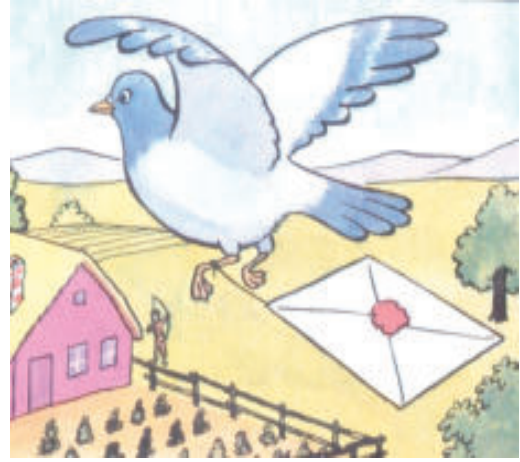
“Haberleşme”, deyince aklınıza gelen kelimeleri söyleyiniz.

İLETİŞİM ARAÇLARININ GELİŐİMİ

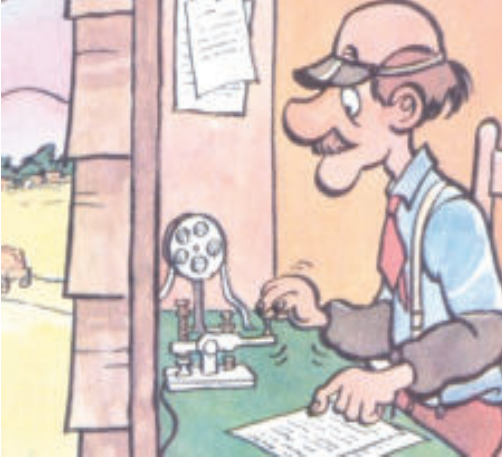
Eski çağlarda insanlar çeşitli sesler çıkararak haberleŐiyorlardı. Daha sonra davullarla, taŐın üzerinde resimler çizerek, ateş yakarak haberleŐiyorlardı.

Mektupla heberleşme yazınının icadından sonra başladı. Mektuplar yayalarla ya da atlı kişilerle bir yerden başka yere götürülüyordu. Mektup taşıyan özel eğitilmiş güvercinler ve köpekler yetiştiriliyordu.

Bir gün, çok büyük bir buluş yapıldı. Haber tüm dünyaya yayıldı: ELEKTRİK bulundu. Telgraf, telefon, radyo, televizyon, gazete gibi araçlar elektrik bulunduktan sonra yapıldı.

Günümüzde ise iletişim araçları çok gelişti. Uzay araştırmaları geliştikçe iletişimde de hızlı gelişmeler oluyordu.

Uzaya yerleştirilen uydular, iletişimi hızlandırmaktadır.

Günümüzde kullanılan en önemli kitle iletişim araçları *televizyon ve bilgisayardır.*

Bilgisayarda neler yapabilirsin?

Çeşitli oyunlar oynayabilirsin, müzik dinleyebilirsin, film seyredebilirsin, ders çalışabilirsin, ilgini çeken yeni bilgiler edinebilirsin, mektuplaşabilirsin.

İnternet sayesinde çok daha hızlı haberleşebilirsin.

e-mail, şifre (password), @'in ne olduğunu biliyor musun?

e-mail, internetin yardımıyla gönderilen elektronik posta'dır.

Ön Hazırlık

- Televizyonun yararları ve zararları nelerdir?

TELEVİZYON TUTKUSU

Ali, her gün okuldan gelince televizyonun karşısına geçmişti. Annesi ile babası da durmadan “Derslerine çalışmalısın.” derlermiş. Bir gün Alilerin televizyonu bozulmuş. Eyvah! Şimdi ne olacak? Ali ne seyredecek? Başlamış ağlamaya. Babası televizyonu tamirciye götüreceğini söyleyip Ali’yi yatıştırmış.

Ertesi gün, Ali okuldan gelip de televizyonu göremeyince çok sıkılmış. Ödevlerini bitirmeye karar vermiş.

Ali bir sonraki gün de ödevini yapmış. Ödevi bitince annesine gidip “Canım sıkılıyor, ne yapayım şimdi ben?” diye sormuş. Annesi, “Bugün sana bir kitap aldım. Onu okuyabilirsin.” demiş. Ali o gün annesinin aldığı kitabı okumuş.

Öğretmen, Ali’nin kitap okuduğunu fark etmiş. Ödevlerini de özenerek yaptığını görünce ona pek iyi vermiş. Ali daha da başarılı olmak için çok çalışıyormuş. Okul kütüphanesinden aldığı kitapları okumak da hoşuna gidiyormuş. Okuduğu kitapları annesine de anlatıyormuş. Artık Ali’nin yapacak çok uğraşı varmış.

Gülçin ALPÖGE

SÖZ VARLIĞIMIZ

Televizyon - Sesli ve görüntülü bir haberleşme aracıdır.

OKUYALIM – CEVAPLAYALIM

Aşağıdaki soruların cevaplarını defterinize yazınız.

1. Ali, okuldan gelince ne yapıyor?
2. Annesi ve babası Ali'ye her zaman ne söylüyorlar?
3. Ali'nin canı sıkılınca annesine yapmasını söylüyor?
4. Öğretmen, Ali'ye niçin pek iyi veriyor?
5. Televizyon bozulduktan sonra Ali nelerle uğraşıyor?

DÜŞÜNELİM – TARTIŞALIM

Ülke ve dünya olayları en çabuk televizyondan izlenir. Televizyonda çok çeşitli programlar yayınlanır. Çocuklar bu programlardan, büyüklerinin izin verdiklerini izlerler.

- Siz, hangi programları izliyorsunuz?
- Bu programlardan neler öğreniyorsunuz? Sınıfça tartışınız.

Senin için ilginç olan TV PROGRAMLAR:

Eğitimsel programlar: Yeni bilgiler edinirsin. Bilgilerini genişletirsin.

Bilimsel programlar: Bilimsel araştırmalarında erişilen sonuçları anlattan yayınlardır.

Çocuk yarışma programları: Burada çocuklar bilgilerini sergileyerek yarışırlar.

RADYO YAYINLARI: Senin ilgini çekecek olanlar şunlardır:

Müzikli yayınlar: Bu yayınlarda çok sayıda çocuk şarkıları dinleyebilirsin. Çocuk festivallerinde söylenen – “EN İYİ” olan şarkıları dinleyip öğrenebilirsin.

Çocuk drama yayınları: Dramayı, artistlerin seslerinden etkileme – efektlerle dinleyebilirsin.

Meraklılar için:

İlk televizyonun 1929 yılında üretildiğini;

İlk düzenli televizyon yayınlarının 1939 yılında İngiltere’de başlatıldığını biliyor muydunuz?

Ön Hazırlık

- Çocukların şiddet içeren oyuncaklarla oynamalarının sakıncalarını anlatınız.

OYUNCAK SİLAH

Oturma odamız aydınlık, sıcak, sessizdi. Fakat bu sessizlik bozuldu birden! Önce bir takırtı duyuldu. Peşinden de ninemin sesi... Tam o sırada küçük kardeşim coşkuyla ünledi.

- Hey, yaşasın! Vurdum ninemi! Alnının tam ortasından vurdum!

Ninem, ellerini alnına bastırıyordu. Bir şey söylemiyordu ya, acı çektiği belliydi. Babam, kardeşime kızarak oyuncak tüfeği elinden aldı. Kardeşim, kendi çevikliğiyle yatak odasına kaçtı.

Ninem, babama dönerek:

- O küçük. Onu suçlu göreceğine, kendi suçunu bil, dedi.

Babam, şaşkın:

- Kendi suçum mu?

Ninem:

- O silahı sen anlamadın mı? Tüfeklerin kendisi de kötüdür, oyuncakları da... Oyuncak silahları veriyorsunuz çocukların eline. Çocuklar büyüyünce de silah çeksinler istiyorsunuz.

Babam, alaycı konuştu:

- Vay, neler biliyorsunuz böyle!...

Ninem öfkелendi:

- Bilirim ya!... Sen beni cahil mi bellersin? Silahlar, savaşlar benim yüreğimi yaktı... Benim babacığım; Yemen Çöller'ine gitti, gelmedi! Amcam, Balkanlarda girdi toprağa. İki dayıcığım, Allahuekber dağlarda dondu kaldı. Kocam;

Çanakkale Savaşı topalıydı. Torunumun biri Kore’de kaldı. Bunca savaş acısı yaşamış biri, silahların kötülüğünü bilmez mi?

Kalktı, ayrıldı odadan. Gecenin geri kalan bölümünü suskun, neşesiz geçirdik.

Abbas CILGA

SÖZ VARLIĞIMIZ

Ünlemek – Yüksek sesle çağırmak, seslenmek.

Çöl – Kumluk, susuz ve ıssız geniş arazi.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Metni kim anlatıyor? Olay nerede geçiyor?
- Oturma odasının sessizliği nasıl bozuluyor?
- Babası kızınca küçük çocuk ne yapıyor?
- Nine, çocuğun babasını neden suçlu buluyor?
- Silahlar ve savaşlar neden ninenin yüreğini yakıyor?

SÖZLÜ VE YAZILI ANLATIM

- Okuduğunuz metni, olay sırasını bozmadan, özetleyerek anlatalım.
- Metnin ana düşüncesi nedir?
- Metindeki ninenin düşüncelerine katılıyor musunuz?
- Seçtiğimiz oyunlar ve oyuncaklar, bizi iyi yönde etkileyip geliştirmelidir. Niçin?
- Yukarıdaki konuyu sınıfça tartışalım. Tartışarak bazı oyun ve oyuncakların olumlu ve olumsuz yanlarını da belirterek örnekler verelim.

Ön Hazırlık

- Hiç ambulans gördünüz mü?
- Ambulans sesinin taklidini yapınız?

İLK YARDIM OYUNU

Dersimizde ilk yardım konusunu işleyecektik.

Az önce elinde ilk yardım çantasıyla sınıfa giren öğretmenimiz:

- Çocuklar, hepinize soruyorum. Yolda yaralanmış bir insan gördüğünüzde ne yaparsınız?

Biraz düşünün, sonra sırayla söylemenizi isteyeceğim.

İlk parmak kaldıran Tülin oldu:

- Hemen yerde yatanın yanına gider, ona “İyi misin?” diye sorarım.

Tüm sınıf gıdıklanmış gibi katıla katıla güldük.Öğretmenimiz de güldü.

- Tülinçiğim, dedi. Zaten o insan iyi olsa, yerde upuzun yatmazdı. Öyle değil mi?

Öğretmenimizin sorusunu yanıtlamak için sıramızı beklemeden, tüm sınıf parmak kaldırmıştık. Öğretmenimiz, Metin’e söz verdi:

- Söyle bakalım Metin.

Metin o denli heyecanlı bir arkadaşımızdı ki sesinin yettiğince bağırıverdi:

- İmdaaaaaat, kurtarın!...

Sınıf, Metin'in çığılığıyla çın çın öttü.

- İşte öğretmenim böyle bağıırım.

Öğretmenimiz Metin'e:

- Bu denli bağırmana gerek yoktu Metin, dedi.

Metin özür diledi ama sınıfın kapısı ardına dek açıldı. Okul müdürümüz çok heyecanlanmıştı:

- Ne oldu yangın mı var? İmdat sesi, kurtarın sesi bu sınıftan mı geldi?

Öğretmenimiz gülerek müdür beyin yanına yaklaştı:

- Dersimiz ilk yardım müdür bey. Metin kendini fazla kaptırdı derse, birden bağırıverdi, dedi.

- Aman aman ben de bir şey oldu sandım, dedi ve kapıyı çekti, gitti.

Öğretmenimiz bu kez Ahmet'e söz verdi. Ahmed de:

- Yerde yatanın ayaklarından bacaklarından tutup kaldırmaya çalışırım, demez mi? Yine gülmeye başladık.

- Ah Ahmet ah! Hiç olur mu?

Parmağımı kaldırdım. Öğretmenim bana söz verdi:

- Öğretmenim, öğle bir durumda hemen hastaneye telefon ederim. Hastanın olduğu yeri belirtirim. Çevreden yardım isterim. Ambulans gelinceye dek oradan ayrılamam, beklerim, dedim.

Öğretmenim söylediklerimi beğenmişti.

- Aferin Can, senin gibi yapmak gerekir, dedi.

Sevin İZGÜ

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Arkadaşları Tülin'in yanıtına neden güldüler?
- Metin'in "İmdat kurtarın!" bağırmasının nedeni nedir?
- Öğretmenin sorusunu kim doğru yanıtladı? Ne söyledi?

DÜŞÜNELİM – TARTIŞALIM

- Neden evde ve otomobilde ilk yardım çantasının bulundurulması gerekir? Açıklayınız.

Ön Hazırlık

- Bir işe başlamadan önce ne yapmalıyız? Anlatınız.

MİNİK KELEBEK

İpek kanatlı, minik bir kelebek kozasından erken çıkmıştı. Parlayan güneşe kandı, günlerce süren uykusundan uyandı. Zanneti ki mart ayında bahar geldi. Uçmak zamanının geldiğini sandı. Merakla açtı gözlerini. Yüzünü gökyüzüne çevirince uçuşan kar tanelerini gördü. “Belki biraz soğuk ama olsun, içime temiz bir hava dolsun.” dedi. Gezer dolaşır, dünyayı tanırım düşüncesiyle sevince kapıldı. Oysa henüz geceyi ve gündüzü bile bilmiyordu.

Karnı açıldı; ama çevresinde çiçek de görünmüyordu. Durmadan yere beyaz beyaz taneler düşüyordu. Kar tanelerinden birine: “Hey arkadaş! Ben dünyaya yeni geldim. Üşüdüm. Arkadaş olalım mı?” diye bağırdı.

Kar tanesi yere düşmeden yanıtladı: “Bizler havada çok kalamayız, yere düşer kayboluruz. Sen kozana geri dön. Bahar gelince çıkarsın. Yeri göğü o zaman tanırsın. Saklan bir kuytuya, üşüme.” Kar tanesi kelebeğe saygıyla güldü, çok geçmeden yere düştü.

Minik kelebek gkyüzünde tek başına dolaştı, durdu. Kozası orada olsaydı, birazcık uyurdu. Pişman oldu. Üstelik hava karardı, gece oldu. Artık çare yoktu. Havaya aldandı, soğuktan dondu.

Evet çocuklar, anladınız sanırım. Hazır değilken hiçbir işe başlamayın. İyi düşünün, hiç acele etmeyin. Ama geç kalıp da kimseyi bekletmeyin. Tüm umutlar bir anda boşa gitmesin. Herkes mutlu olsun.

Feyyaz SAĞLAM

SÖZ VARLIĞIMIZ

Koza – İpek böceğinin ördüğü ve içine kapandığı korunak.

Kuytu – İssız, sessiz ve göze çarpmayan, tenha yer.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Minik kelebek, kozasından niçin erken çıktı?
- Kelebek, neden çok sevindi?
- Kar tanesi, kelebeği nasıl uyardı?
- Kelebek neden pişman oldu?
- Kelebeğin sonu ne oldu?
- Bu masal bize ne öğretti?

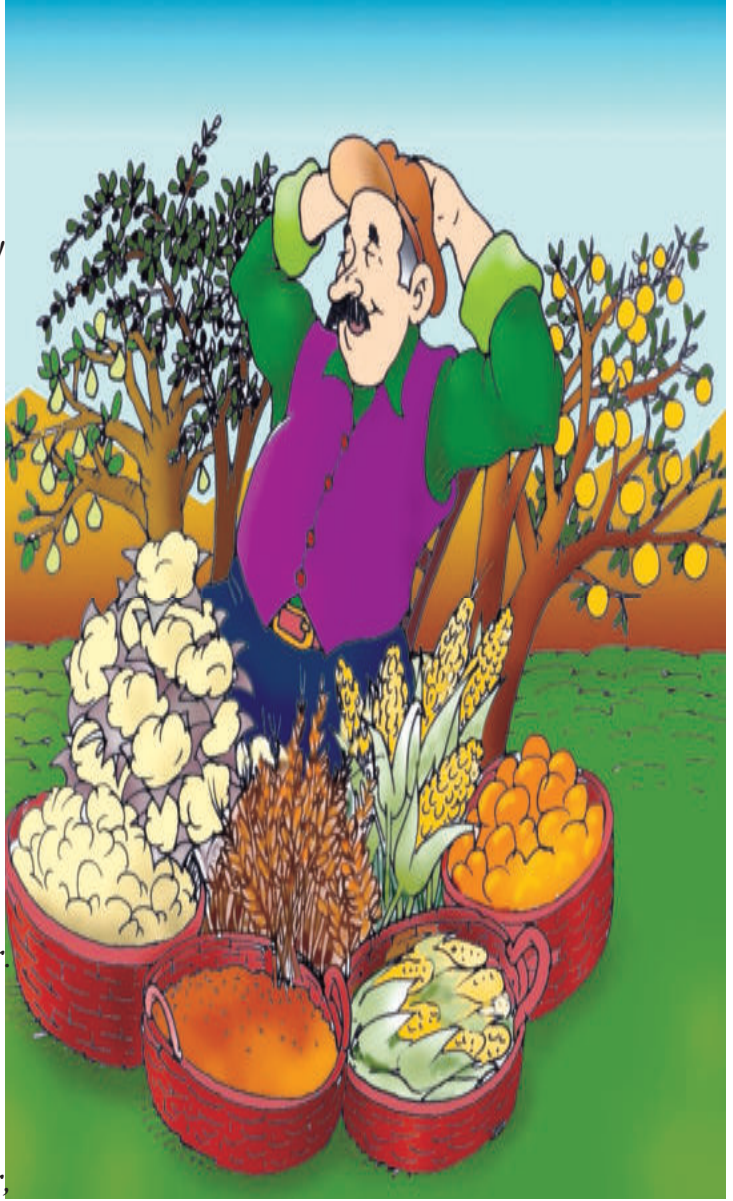
SERBEST OKUMA

ÇİFTÇİNİN ÖĞÜDÜ

Vaktiyle bir çiftçi varmış,
Tecrübeli ihtiyarmış.
Hastalanıp yatmış bir gün;
Çocukları mahzun, küskün,
Toplanmışlar etrafına.
Demiş: “Kulak verin bana!
Çünkü artık yavrularım,
Öleceğim, ihtiyarım.
Son sözleri babanızın,
Aklınızda iyi kalsın.
Tarlamızda hazine var,
Kazarsanız altın çıkar.”

Çiftçi ölür üç gün sonra,
Tarla kalır çocuklara.
Kazma kürek çalışarak
İçindeki taşı, toprak
Yapar gibi uğraşırlar.
Ne altın var, ne mangır var.
Fakat dolar şimdi tarla,
Altın gibi başaklarla.
Çiftçi şunu demek ister:
“Haydan gelen, huya gider,
Hazır para çabuk yenir,
Çalışmamız hazinedir.”

İbrahim Alaeddin GÖVSA

Ödev: Şiiri bir masal gibi yazmaya çalışınız.

Ön Hazırlık

- Doğum gününüzü nasıl kutlarsınız?

YAŞ GÜNÜ

Can çok sevdiği dedesiyle birlikte berbere gidip saçlarını kestirdi.

Dükkandan çıktıktan sonra şöyle bir konuşmayı başlattı:

- Dede, yarın benim yaş günüm, altıya basacağım. Ya sen kaç yaşındasın?

Benden ne kadar çok büyüsun?

- Ah! Kuzum nereden bileyim?
- Doğum kağıdın yok mu senin?
- Var ama o kağıtta yazılanlar tam değil.
- Niçin benimki tam da senin değil?
- Çocuk olduğum yıllarda çok şeyler başkaydı. Söz gelimi, erkek çocuklar imam kağıtlarına geç yazdırırlardı. Beni, yeni doğmuşum gibi yazdıkları zaman kocaman bir çocuktum, sokakta bile boydaşarımla rahat rahat oynuyordum.

- Peki dede, aşağı yukarı kaç yaşına varsın?
- Yetmişten fazla...
- Ne kadardır o yetmiş?
- Annenin ve babanın yaşlarını bir araya getir, işte ondan biraz fazla.
- Ay dede!... ne dedin?
- Çocuk, nerden geldi bu sorular aklına?
- Bilseydin be dedeciğim senin de yaş gününü kutlardık.

- Dedeyi bir gülmedir aldı, sonra Cana dönüp şöyle ekledi:
- Bilseydim de, o zaman böyle bir adet yoktu...
- Olsun! Şimdi kutlardık.
- Şimdi!
- Evet şimdi.

Dede derin bir ah çekti, sonra:

- Hadi, hadi, acele et, bak saat onbiri geçmiş, çarşı kapanmadan senin o patentlerini alalım.

- Dede, patent değil, paten!

Dede önce güldü, sonra da:

- Peki, ben yine yanlış etmeyeyim satıcıdan onları sen iste, olmaz mı?

Ertesi gün cumartesiydi; annesi, başka günlerden farklı bir kahvaltı hazırladı. Hepsi kulaklarını çekti; yanaklarından öptü. Dedesinin aldığı patenler kadar güzel hediyeler de masadaydı. Onları anne babası almıştı. Öğleden sonra, komşu çocukları geldi. Birlikte gülüp eğlendiler, çizgi film seyrettiler.

Akşamüstü amcaları, teyzeleri, dayıları eve geldi. Türkü, şarkı söylediler, eğlendiler. Sıra yaş günü pastasına gelince, Can ayağa kalktı, kocaman pasta bıçağını eline aldı, sonra bu işi tek başına yapamayacak bahanesiyle dedesinden yardım istedi. İkisi birlikte pastayı kesip yarıya ayırdılar. Aman bir görseydiniz, ne çok sevinçli, ne çok mutluydu her ikisi...

Recep BUGARIÇ

SÖZ VARLIĞIMIZ

Paten – Buz üstüne kaymak için kullanılan çelik takılı ayakkabı.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Senin yaş günün ne zamandır?
- Yaş gününde aldığın hediyelere sevindin mi?
- Yakınlarının ve arkadaşlarının yaş gününü biliyor musun?

BİR GEMİM OLSA

Bir gemim olsa
Büyük yelkenli,
Bayrakları yıldızdan
Düşlerimin gemisi benim olsa.
Bir gemim olsa
Uçsam gökyüzünde.
Ulaştım yıldızlara
Gezinsem uzayda.
Bir gemim olsa
Düşlerimde,
Kuş kadar özgür olduğum
Bir gemi,
Uçar giderdim
Bir gemim olsa...

Eylül SERT

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Şair nasıl bir gemisinin olmasını istiyor?
- Şiirde işlenen ana duygu nedir?
- Şair gökyüzünde neden uçmak istiyor?
- “Kuş kadar özgür olmak” sözünden anladıklarınızı yazın?
- Bu şiiri siz yazsaydınız nasıl bir başlık kullanırdınız? Neden?

DÜŞÜNELİM – TARTIŞALIM

- Metindeki gibi bir geminiz olsaydı nereleri gezmek isterdiniz?
- Nasıl bir dünya hayal ediyorsunuz?

Ön Hazırlık

- En çok hangi masalı seviyorsunuz?

PİNOKYO KOCA BURUN

Gepetto Baba, Pinokyo'nun burnunu yapıp bitirdiği zaman burnun hemen uzamaya başladığını görmüş. Burun o kadar uzamış ki, bir dakika içinde o kocaman bir şey olmuş. Zavallı Gepetto Baba, onu elinden geldiğince yontup kısaltıyormuş ama, o kesip kısaltıkça şımarık burun kendiliğinden uzuyormuş.

İşte o gündür bu gündür, Pinokyo ne zaman yalan söylerse, burnu hemen uzamaya başlıyormuş.

Bir gün Gepetto Baba, bakkaldan peynir alması için Pinokyo'ya para vermiş. Ama Pinokyo parayla şeker almış. Eve döndüğünde Gepetto Baba'ya demiş ki: "Babacığım parayı düşürdüm".

Bu yalanı söyler söylemez Pinokyo'nun burnu bir karış uzarmış.

Gepetto Baba: "Parayı nasıl düşürdün Pinokyo?" diye sormuş.

Pinokyo: "Hayır düşürmedim, kuşlar elimden kaptı," demiş.

Ama bu ikinci yalan üzerine burnu öylesine uzamış ki, Pinokyo bir yandan öbür yana dönemez olmuş.

Gepetto Baba gülmeye başlamış.

Pinokyo: “Neden gülüyorsun?” diye sormuş.

Gepetto Baba: “Yalan söylüyorsun da, ona gülüyorum. Yalan çabuk ortaya çıkar, Pinokyo. Çünkü iki türlü yalan vardır: Bir, kısa bacaklı yalan, iki, uzun burnlu yalan. Senin yalanların uzun burnlu cinsinden.”

Pinokyo öyle utanmış ki oradan kaçmak istemiş. Başlamış ağlayıp sızlamaya. Neyse ki bir iyilik perisi Pinokyo’nun haline acımış. Elini çırpılmış. Kısa sürede o kocaman burnu ufalmış, eski haline dönmüş. Pinokyo’yu görseniz, öyle sevinmiş ki! O günden sonra bir daha yalan söylememiş hiç.

COLLODİ

SÖZ VARLIĞIMIZ

Yontmak - Bir şeye istenilen biçimi vermek için dış bölümünü keskin bir araçla biçmek, kesmek.

Cins – Tür, çeşit.

Ağlayıp sızlamak - Çok ağlamak.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Pinokyo’nun babasına yalan söylemesi doğru mu?
- Pinokyo’nun burnu neden uzuyor?
- Ne dersin senin de burnun arasına uzuyor mu?

ETKİNLİK:

- Bu masal kahramanının evinize geldiğini hayal ediniz.
- Misafirinizle birlikte neler yapardınız?
- Hayalinizde canlandırdıklarınızı söyleyiniz.

F İ L M

- *Senin en çok beğendiğin film hangisidir?*
- *Çizgi film kahramanlarından hangisini en çok beğeniyorsun?*
- *Sinemada hiç film izledin mi?*

Film: Resimlerin sihirli hareketidir. Aktörlerin yaptığı bütün hareketler film bandına çekilir. Resimler hızlı bir hareketle yapılır 1 saniyede 24 resim çekilir. Filmin yapımında büyük bir ekip çalışır. Filmler sinemalardan mada televizyon ve DVD’de izlenir.

Film çeşitleri:

Çizgi film: çocukların sevdiği film çeşidi *çizgi filmidir*. Çizgi filmlerini yapan insanlara *Animatör* denir. Kahramanın bir hareketi için çok sayıda resmin yapılması gerekir.

Sinema filmi: Gerçek aktörlerle çekilen filimlerdir, bir buçuk ya da iki saat sürebilir.

Kısa metrajlı film: süresi 20’den 40 dakikaya kadardır.

Uzun metrajlı film: 1’den 2 saat kadar süreyedir.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Arkadaşlarınızla beraber bir film izleyin. İzledikten sonra sınıfta anlatın.
- En çok sevdiğiniz çizgi film kahramanının resmini çiz.

Ön Hazırlık

- İnsanlar niçin çalışmak zorundadırlar?
- Hayatta hangi insanlar başarıya ulaşamazlar?

TEMBEL TAVŞAN

Bir zamanlar ormanda korkunç bir kuraklık başlamış. Yaz gelip geçtiği halde, tek bir damla bile yağmur yağmamış. Susuzluk hayvanların canına tak edince, bu duruma bir çare bulmak için toplanmışlar. İçlerinden birisinin teklifi üzerine, bir kuyu kazmaya karar verip çalışmaya başlamışlar. Bütün hayvanlar, hatta kuşlar bile gece gündüz çalışıyormuş. Ancak tavşan; "Ben daha çok küçüğüm!" diyerek çalışmak istemiyormuş. Tavşanın böyle nazlanması diğer bütün hayvanları çok kızdırmış.

Hayvanların emeği boşa çıkmamış. Kazdıkları kuyudan buz gibi bir su çıkınca, herkes çok sevinmiş. Kana kana içip yıkanmışlar. Kuyunun kazılmasına yardım etmeyen tavşana ise su vermemişler. Kral aslan, tavşanın kuyuya yaklaşmasını önlemek için, kuyunun başına her gün bir nöbetçi görevlendirmiş.

Bir gece kuyuda nöbet tutma sırası file gelmiş. Tavşan filin kulağına bağırmış. Fil öyle bir zıplamış ki, bütün taş ve toprakları kuyunun içine dökmüş. Böylece

kuyu kapanmış. Bu duruma çok üzülen fil ağlamaya başlamış. "Benim yüzümden oldu!" diyormuş. "Şimdi ne içeceğiz, hem sabah olunca diğer hayvanlara ne diyeceğim?"

"Bu kadar üzülme!" ikimiz beraberce çalışırsak, sabaha kadar kuyuyu temizleyip açarız, demiş tavşan.

Fil: "Ama sen küçük ve zayıfsın!" demiş. Tavşan şöyle cevap vermiş;
"Sen beni şimdi gör! Bak ki nasıl çalışıyorum."

Sabaha kadar fille birlikte kuyuyu açmayı başarmışlar. Ertesi gün fil, bütün hayvanlara tavşanın çalışkanlığını anlatmaya başlamış. Herkes tavşanı alkışlayıp, kuyudan su içmeyi hak ettiğini söylemiş.

Tavşan sadece su içebildiğine değil, diğer hayvanlarla yeniden dost olduğuna da çok sevinmiş. Kendisini ormanın bir üyesi gibi görmek onu mutlu ediyormuş.

Hasan Selim HACIOĞLU

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Susuzluk olayına çare bulmak için hayvanlar ne yapıyor?
- Hayvanlardan hangisi çalışmak istemiyor?
- Hayvanların emeği boşa çıkmış mı?
- Tavşana neden su verilmiyor?
- Tavşan kuyudan su içmeyi nasıl başarıyor?

ETKİNLİK

- Çalışkanlık insana neler kazandırır?
- "Emeksiz yemek olmaz." Atasözünün anlamını sınıfça konuşunuz. Konu ile ilgili örnekler vermeyi unutmayınız.
- Tembel olmanın zararları nelerdir? Sınıfta tartışınız.

Ön Hazırlık

- Annenizi mutlu etmek için neler yapmamız gerektiğini sınıfça tartışınız.

ANNENİN ELLERİ

Anneler gününde öğretmenimiz bir ödev vermişti bize... annemizin elleri hakkında bir yazı hazırlayacaktık. Öğretmenimiz fazla açmadı konuyu... Yalnız annelerimizin çalışkanlığından, gayretinden bahsetti birkaç kelime ile...

İki üç gün sonra öğretmenimiz, sınıfta, yazdığımız ödevleri okutuyordu. Sıra bir kız arkadaşımızın yazısına gelmişti. Şöyle başlıyordu yazı:

Annemizin elleri... ellerinden biri ile annem yayık yayar. Diğeri ile kucağında kitabını tutar. Diğeri ile babamın ceketini ütüler. Diğeri ile yemek pişirir. Diğeri ile ben okula gitmeden önce saçlarımı örer. Diğeri ile...

Öğretmenimiz gülererek:

- Ne demek bu kızım? Diğeri ile... Diğeri ile... Bu kadar eli olur mu insanın?

Alaycı bir şekilde gülüşmeye başlamıştık. Kız arkadaşımız kendinden emin, rahat bir halde cevap verdi:

- Olur öğretmenim! İki eli babam için... Yedi çocuğu var. Her biri için iki el hesaplarsanız on dört eder. Mutfak, bahçe için de ikişer elden altı el eder. Yoksullar için de, iki el katın buna... Dua için de iki el düşünün... Tam yirmi altı el eder. Annemin tam yirmi altı eli var.

Daha evvel güлüştüğümüz için utanmıştık. Başımız öne eğildi. Öğretmenimizin yüzündeki hayret ifadesi kaybolmuştu. Ciddi, heyecandan titreyen bir sesle:

- Yazdıkların doğru, çok doğru sevgili kızım, dedi.

Rıza AKDEMİR

SÖZ VARLIĞIMIZ

Gayret – Olağanüstü istekle çalışma, çaba.

Saçma – Yersiz, akla aykırı, tutarsız.

Ciddi – Şaka olmayan, gerçek.

Kendinden emin – Kendine güvenen.

OKUYALIM – CEVAPLAYALIM

1. Öğretmen, öğrencilerine verdiği ödevin konusu neymiş?
2. Ödevin verildiği günün özel bir anlamı var mı?
3. Kız öğrenci yazısını tamamlamadan önce öğretmeni ona ne diyor, niçin?
4. Öğretmenin bu davranışı üzerine diğer öğrenciler ne yapıyorlar, niçin?
5. Kız öğrenci, öğretmenine hangi açıklamalarda bulunuyor?
6. Bu açıklamalardan sonra, diğer öğrencilerin tutumlarında ne gibi değişimler oluyor?

DÜŞÜNELİM-ANLATALIM-YAZALIM

- Bu yazıda anlatılan doğru, yanlış davranış ve tutumları belirleyerek, sınıfınızda tartışınız.
- Annelerimizin aile içindeki yerini ve önemini anlatan bir yazı yazınız.

ANNEM

Elim sensin, kolum sen,
Doğrulukta yolum sen,
Sen birazcık üzülse,
Dayanamam ben annem.

Sevgi her şeye değer,
Tüm sevgini bana ver,
Yanımda yoksan eğer,
Uyuyamam ben annem.

Küsmezsin üzdüm diye,
Kızmazsın bilmem niye,
Gönlündeki sevgiye,
Doyamam hiç ben annem.

Tutunacak dalımsım,
Yanağında alımsın,
Canım, gülüm, balımsın,
Olamam sensiz annem.

Nejat SEFERCİOĞLU

SÖZ VARLIĞIMIZ

Eli kolu olmak – Yapılacak her işte yardımcı olmak.

Doğrulukta yolum sen – Takip edeceğim, izleyeceğim, örnek insan.

Tutunacak dal – Güvenilecek kimse.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Çocuk annesine “Elim, kolum ve doğrulukta yolum sensin” demekle ne anlatmak istiyor?
- Çocuğun dayanamadığı durum nedir?
- Çocuk annesinden ne istiyor?
- Çocuk niçin uyuyamıyor?
- Annesi çocuğuna nasıl davranıyor?
- “Tutunacak dalımsın” demekle ne anlatılmak isteniyor?
- Son dörtlükte, çocuk, annesine olan sevgisini nasıl belirtiyor?

DÜŞÜNELİM-ANLATALIM-YAZALIM

- Bu yıl anneler gününde, anneniz için neler yaptınız?
- “Ana başta taç imiş, her derde ilaç imiş.” sözünü açıklayan kısa bir yazı yazın.

Ön Hazırlık

- Ormanlarımızı bekleyen tehlikeler nelerdir?

AĞACIM YANDI HAYALLERİM YANDI

Gecenin bir yarısında “Uyanın yangın var! Orman yanıyor ...” diye bağırın komşularımızın sesiyle uyandım. Hemen yataktan fırladım. Annemi, babamı kaldırmak istemedim. Onlar kalkmış dışarıya bile çıkmışlardı.

Ben de sokağa fırladım. İnsanların yüzündeki acı beni korkutmuştu. Canım acıyordu. Bir köşede büzüşmüş ağlıyordum. İçinde oyun oynadığım ormanım yanıyordu. İçlerinden benim de ağacım vardı. Her gün su verdiğim, dikenlerden temizlediğim arkadaşım. Dert ortağım. Anılarımı paylaştığım dostum. “Acaba o da mı yanıyor?” diye düşündükçe daha çok üzüliyordum. Acım daha da büyüyordu. Meşem yanıyor. Ben çaresiz, onları seyrediyordum.

Bir an omuzumda güçlü bir el hissettim. “Kendine gel!” diye bağırıyordu. Bu el tanıdıktı. Başıma dökülen suyun etkisiyle ablamı tanıdım. Ağacımın yandığını düşünmek beni çok etkilemişti. Kendimi kaybetmişim. Birkaç dakika sonra ancak kendime gelebilirdim.

Etrafa baktım. Kimsecikler yoktu. Ablama nereye gittiklerini sordum. Ablam, yangını söndürmeye gittiklerini söyledi. Ben duramazdım. Yangın yerine gitmeliydim. Ablama ne yapabileceğimi sordum. Bana çapayı alıp gitmemi söyledi.

Çapayı alarak yangın yerine vardım. Herkes oradaydı. Orman görevlileri, kasabanın itfaiyesi, köylüler karınca gibi çalışıyorlardı.

Ben de çapamla otları temizlemeye başladım. Sabahın ilk ışıkları ile yangını söndürdük. Ağacımın yerine baktım. Meşem yanmıştı. Çok üzülmüştüm. Koşarak eve geldim. Odama çekildim. Uyumaya çalışıyordum. Uyandığımda güneş batmak üzereydi. Babam yangına aşırı sıcakların neden olduğunu söyledi.

Ormanın yanmayan bölgesine gittim. Oradaki meşelerin palamutlarını topladım. Ağacımın bulunduğu yerin etrafına diktim.

Her gün yanlarına gittim. Su verdim. Yabancı otlardan temizledim. Aradan bir yıl geçti. On yedi tanesi yeşermişti. Çok sevindim. Kendime söz verdim. “Daha çok fidan dikeceğim. Onları sevgimle büyüteceğim.”

Gizem Rüya PALALI

SÖZ VARLIĞIMIZ

İtfaiye - Yangın söndürme kuruluşu.

Palamut - Meşe türlerinin uzunca, fıncığa benzeyen, sert ve pürüzlü, bir yüksük içinde bulunan, tanen bakımından zengin meyvesi.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Çocuğu uykudan uyandıran neymiş?
- Çocuk neden ağlamış?
- Meşelerin palamutlarını nereye dikmiş?
- Çocuk neden sevinmiş?

DÜŞÜNELİM – TARTIŞALIM

- Yeşil alanların ve ormanların gittikçe azalması hayatımızı nasıl etkiler?
- Yangından sonra yanan alanların yeniden kazanılması için neler yapılmalıdır?
- Orman yangınlarının nedenleri nelerdir?
- Orman yangınlarından hangi canlılar zarar görür?

Ön Hazırlık

- Hangi mevsimi en çok seviyorsunuz?
- Nedenini sınıfta arkadaşlarınıza anlatarak açıklayınız.

İLKBAHAR, YAZ, SONBAHAR VE KIŞ KARDEŞLER

Dünyanın sonuna üç ya da dört adım kala bir dağ varmış. Bu dağın hemen ardından minnacık bir dere akarmış. Bu derenin içinde susam büyüklüğünde balıklar yüzermiş. Dere kıyısında zıplayan kurbağalar da ufacıkmiş.

Dağ da o kadar küçükmüş ki serçeler bir koşuda dağı yürüyerek aşabilirlermiş. Ama gerçek bir dağmış ve üzerinde bir uçtan bir uca iplik gibi ince bir patika varmış. Bu patika, dağdan ormana kadar uzarmış.

Orman küçük değil, bildiğimiz orman büyüklüğündeymiş. Orman sakinleri neşe içinde yaşarlarmış. Hele ormanın ortasında evi olan dört kardeş hep neşeli ve sevinçli olurmuş. İlkbahar, Yaz, Sonbahar ve Kış'mış bu kardeşlerin adı.

Günün birinde kardeşler arasında bir tartışma çıkmış. Küçük ve önemsiz bir tartışmaymış. Hangi kuş daha yükseğe uçabilir diye tartışırken kavga etmişler. Her biri farklı bir kuş adı söylüyor, diğerlerinin söylediğine şiddetle karşı çıkıyor-muş.

Günlerce, haftalarca tartışmışlar. Sonunda ilkbahar şöyle demiş: “Biz bu ko-nuyu dünyanın sonuna kadar tartışabiliriz. Ben sıkıldım. Gidiyorum.”

Böylece yola çıkmış. İncecik patika boyunca dünyanın merkezine kadar git-miş ve sonra da geri dönmüş.

İlkbahar bu yolculuğu üç ay sürmüş. Döndüğünde insanların kendini görünce ne kadar çok sevindiklerini anlatmış. Herkesin “en iyi İlkbahar!” dediğini gururla eklemiş.

Bu sözlere Yaz dayanamamış. O da aynı yolculuğu yapmış. Üç ay sonra geri döndüğünde o da halinden memnunmuş. Çünkü insanlar onu da sevgiyle kar-şlamış, tahılları olgunlaştırdığı için teşekkür etmişler.

“Madem bu iş böyle, ben de yola çıkmalıyım” diye düşünmüş Sonbahar. Ara-dan üç ay geçmiş. Sonbahar gülücüklerle dönmüş, ormandaki evlerine. İnsanların

kendini nasıl sevinçle karşıladığını, ceviz, elma, üzüm, armut gibi meyvelerle ikramda bulduklarını anlata anlata bitirememiş.

Sonunda Kış da harekete geçmiş. Tam üç ay sonra dönmüş. Diğerleri gibi o da mutluymuş. İnsanlar onu görünce de çok sevinmiş. Çocuklar oyunlar oynamış, beyaz karlarla kaplı kırlar köylülerin ocak başlarında tatlı sohbetler yapmasını sağlamış.

Kış bunları anlatırken birden bir kardeşinin eksik olduğunu hissetmiş. Evet, gerçekten de İlkbahar yokmuş aralarında.

İşte İlkbahar, Yaz, Sonbahar ve Kış kardeşlerin bu yolculukları dünya dünya olalıdan beri devam ediyor.

MACAR MASALI

SÖZ VARLIĞIMIZ

Minnacık - Çok küçük.

Aşabilmek – Bir yerin öte yanına geçmek.

Tahıl - Buğday, arpa, mısır, yulaf, çavdar, pirinç gibi ürünler.

Sohbet – Dostça, arkadaşça konarak hoş bir vakit geçirme, söyleşi.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Ormanın ortasında bulunan evde neşeli ve mutlu kaç kardeş yaşıyormuş ve bunların isimleri neymiş?
- Kardeşler hangi konuda tartışmaya başlamışlar?
- Tartışma sonunda İlkbahar kardeş ne demiş?
- Her kardeşin yolculuğu kaç ay sürmüştü?
- İnsanlar kardeşlerin yolculuğu esnasında hangisine en çok sevinmiş?
- Sizce, kardeşlerin yolculuğu hala devam ediyor mu?

Ön Hazırlık

- İlkbaharda çevrenizde ne gibi değişiklikler meydana gelmektedir?

İLKBAHAR

Gökyüzü mavi, duru,
Karlar eridi yer yer.
Sokaklar, yerler sulu,
Kuşlar hep şarkı söyler.

Döndü kırlangıç, leylek,
Yeşerdi bütün kırlar.
Açtı bademler çiçek,
Boy attı hep çayırlar.

Güneş çok sıcak,
Açıyor tomurcuklar.
Kurmalyız salıncak,
Bahar geldi çocuklar.

Ali ERTAN

SÖZ VARLIĞIMIZ

Badem – Bir ağaç türü.

Boy attı – Boyu uzadı, büyüdü.

Çayır – Üzerinde ot biten, düz ve nemli yer.

Duru – Bulanık olmayan, temiz.

Tomurcuk – Bir bitkinin üzerindeki açılmak üzere olan çiçek.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- “İlkbahar” şiirini kim yazmıştır? Söyleyiniz.
- İlkbahar mevsiminde gökyüzü nasıldır?
- İlbaharda hangi kuşlar geri dönüyor?
- İlkbahar mevsiminde hangi ağaçlar çiçek açıyor?
- İlbaharda çocuklar ne yapmalıdır?

DÜŞÜNELİM – TARTIŞALIM

- İlbaharda hava durumunda ne gibi değişiklikler meydana gelir? Sınıfça konuşunuz.
- Evinizde ilbahara hazırlık olarak hangi işler yapıldı? Kısaca anlatınız.

Ön Hazırlık

- Annenizin öğütlerini dinlemediğiniz anlar oldu mu?
- Olduysa başınıza ne gibi şeyler geldi? Sınıfta açıklayınız.

BENEKLİ

Anne karaca, evlerini süpürüyordu. Yavrusunun okuldan dönüşünü bekliyordu. Yavru karaca çok yaramazdı. Bazen okul dönüşü eve geç gelirdi. Diğer hayvanlarla oynamaya daldardı. Benekli bugün de geç kalmıştı. Hava kararmak üzereydi. Anne karaca endişeliydi. “Yine geç kaldı.” dedi. Yakınlarında yaşayan arkadaşına gitti. Onun yavrusu eve döneli çok olmuştu. Anne karaca daha çok merak etti. “Acaba yavrumun başına bir şey mi geldi? diye düşündü. Ormana doğru koşmaya başladı.

Güneş batmıştı. Orman sessiz ve karanlıktı. Anne karaca “Orman ne kadar ürkütücü” diye düşündü. Olanca hızıyla oradan oraya koşuyordu. Tam o sırada bir inleme sesi duydu. Evet! Bu Benekli’nin sesiydi. “Benekli! Benekli! diye seslendi. Bu defa hıçkırığa benzer bir ses duydu. Anne karaca “Benekli neredesin? Seni bulamıyorum.” diye bağırdı. Benekli “Anneciğim, çukurun dibindeyim.” dedi.

Anne karaca bir sıçrayışta çukurun başına geldi. Benekli aşıağıda yatıyordu. Bacağı yaralanmıştı. Anne karaca, korkudan titreyen yavrusunu yavaşca kaldırdı. Onu kucakladı. Benekli birdenbire bacağının ağrısını unuttu. “Teşekkür ederim anneciğim. Söz veriyorum. Artık evime hep zamanında döneceğim.” dedi. Uyku-
dan ve yorgunluktan gözleri kapanıyordu.

Anne karaca gülümsedi. Sonra birlikte evlerine koşmaya başladılar.

şükran OĞUZKAN

DÜşÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Yavru karaca okul dönüşü ne yapıyor?
- Anne karaca neden endişeleniyor?
- Anne karaca, yavru karacayı bulmak için nereye koşuyor?
- Anne karaca, yavru karacayı, nerede buluyor?
- Yavru karaca annesine ne söz veriyor?

Kelime Zinciri

- “İlkbahar” deyince aklınıza gelen kelimeleri söyleyiniz.

İLK YAZ NEREDE

Anne pencereyi açıp gülerekten konuştu:

- İşte ilkyaz! Odamıza giriyor.

Küçük oğlu Toni şaşakaldı:

- İlkyaz nerede? Onu göremiyorum? Odaya giren yok ki!

O anda nine kapıyı açıp seslendi:

- Dışarı, bahçeye bakın! İlkyaz gelmiş bizlere! İşte bahçedeki elma ağcının yaprağına konmuş.

Toni baktı, baktı, oysa orada sadece kocaman ve alacalı bir kelebeği görüyordu.

- Nine, ilkyaz nerede? Neden ben onu göremiyorum?
- İşte, gözlerinin önünde uçuyor!
- Nerede sizin o ilkyazınız? diyerek ağlamaklı konuştu Toni.

O zaman avluya Toni'nin babası geldi.

- Göğe bak Toni! İlkyaz orada!

- Oh, baba ne ilkyazı canım? – diye seslendi Toni. Bu basbağayı leylek.

Kavaktaki yuvasına konacak neredeyse.

Odanın pencereleri bütünüyle açıldı. Evin her köşesi güneşli havayla doldu.

- Elma ağacının dallarını ak baharlar bürümüşü.

Arıların vızlamaları iştiliyordu. Çiçek açmış. Yasemin çiçeğine ise ak, sarı, ve alacalı kelebekler konuyordu.

Hepsi neşeli, güleryüzlüydü. Baba da, anne de, nine de sevinçliydi. Toni şaşırılmışcasına bir onlara, bir bahçeye bakıyordu. Bir anda onun da yüzünü sevinç, gülümseme sardı.

- Şimdi ilkyazın nerede olduğunu biliyorum artık! – sevinçli sevinçli seslendi.

- Çiçekler, arılar, kelebekler, kırlangıçlar, leylekler ile sıcak güneş; İşte bunların hepsi de ilkyaz demektir.

Video PODGOREÇ

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- İlbahar mevsiminin geldiğini nasıl anlarız?
- Bahar geldiği için hangi varlıklar neler yaptı?
- Metinde ilkbaharın hangi özelliklerinden söz ediliyor?
- Toni anne, baba ve ninenin duygularında hangi değişiklikleri hissediyor?
- Toni ilkbaharın nerede olduğu nasıl anlıyor?

SERBEST OKUMA

ORHAN'IN BİR NİSAN OYUNU

Dayısı Orhanı sevdiği kadar kimseyi sevmezmiş. Orhan onun gülüşü, Orhan onun sevinci, Orhan onun her şeyi.

- Dayı, dondurma, derse Orhan:
- İşte para, haydi, git al, der dayısı.
- Dayı, çikolata, dese Orhan:
- İşte para haydi, git al, der dayısı.

Evde Orhan'nın her istediği yerine gelir, kuş sütü de istese bulunur. Fakat bugün ne oldu?

Bugün Orhan çocuk yurduna gitmedi.

Bugün Orhan büyükannesine kötü bir söz söyledi. Büyükannesi de dayanamadı:

- Körolaydın çocuk! Dedi.

Orhan'ın gözleri parıldadı, aklına bir nisan geldi. Bugün bir nisandı talihine. O bunun için çok şeyler biliyordu.

- Anne, anne, diye bağırdı var gücüyle Orhan, koş, koş, köroldum!

Annesi soluk soluğa koştu.

- Tut beni anne, düşeceğim, dedi Orhan, annesinin koluna dayandı. Bir eli gözünde idi.

- Eyvah, çocuk nazar aldı, dedi annesi.

- Ya, beddua ettiniz, dedi yapmacık ağlayışla Orhan.

- Ah ben ne ettim, dilim kurusun, dedi büyükannesi.

Orhan'ı sandalyeye oturtular, sonra ağlamaya başladılar. Tam bu sırada Orhan'ın dayısı işten döndü. Orhan'ın birdenbire kör olduğunu anlayınca, şaşırıp, oyun olmasın diye aklından çok şeyler geçirdi. Orhan'a bir nisanla ilgili hazırladığı oyunu bile unuttu.

- Orhan, yavrum, dedi annesi, bak bak kim geldi.

- Görmüyorum! dedi Orhan.

Gözleri önüne çok şeyler yığıldılar.

- Görmüyorum, görmüyorum, görmüyorum! dedi Orhan.

- Haydi doktora götüreyim, dedi dayısı.

- Aaaa... İstemem!... Yok! Yok!... dedi Orhan.

Derken bir gülümsemedir beliriverdi dudaklarında. Dayısı o zaman düğümü çözmüştü. Cebinden bir onluk çıkardı:

- İşte bu yüzlük, dedi, haydi doktora gidelim.

Yüzlük değil o, dedi Orhan.

- Ama nasıl değil...

- Değil, dedi Orhan, onluk o, ben kör değilim...

- A demek öyle, bizimle alay ediyorsun, dedi annesi.

- Afferin yavrum, bizi çıldırttın!... dedi büyükannesi.

Kızmayın, kızmayın, bugün bir nisandır, dedi Orhan, sonra da bir sıçrayışta kendisini dayısının kucağında buldu.

Necati ZEKERİYA

SÖZ VARLIĞIMIZ

Talih – Baht, şans.

Nazar – Belli kimselerde bulunduğu inanılan, kıskançlık veya hayranlıkla bakıldığında insanlara hatta cansız nesnelere kötülük verdiği inanılan uğursuzluk.

Beddua – Birinin kötü duruma düşmesini gönülden isteme.

Yığılmak – Çok sayıda, birikmiş.

Ön Hazırlık

- Bayram öncesi hangi hazırlıklar yapılır?

BAYRAM YERİ

Ninem, bayramın birinci gününden tutturdu:

- Beni bayram yerine götür, diye.
- Nineciğim, pamuk nineciğim, sen büyüksün bayramın birinci günü evde oturmalısın. Komşular ve akrabalar elini öpmeye gelecek, dedim.
- Olur, dedi, ama gönülsüzdü.
- Çocuk gibi olmuştu son zamanlarda nineciğim. Şayet isteği yerine getirilmezse, çocuk gibi küsüyordu. Onun için bayramın ikinci sabahı bindirdim ninemi bir otobüse, bayram yerine götürdüm.

Yıllardır bayram yerine gelmemiştim. Eskiden anneler çocuklarını bayram yerine götürürdü. Onları atlı karıncaya, dönme dolaba bindirirdi. Alana geldiğimizde bayram yeri yoktu. Yerine koca koca binalar dikilmişti.

Oradan geçen birine sordum ve bayram yerinin ilerdeki blok apartmanların arkasına taşındığını öğrendim. Ninemle birlikte alana yürüdük.

Alana gelince ninem:

- Aaa yavrum, bayram yeri bu mu, dedi. Ne kadar küçülmüş.
- Görmedin mi nine apartman dikmişler alanlara, dedim.
- Hani o keten helvacılar, hani o kırık leblebiciler?

Ninem aradığı hiç birşey kalmamıştı artık. Üzülmişti ninem. O eski bayram yerinden eser kalmamıştı artık.

Karagöz çadırına gitmek istedi. Onun da olmadığını öğrenince buruk bir sesle “Eve gidelim” dedi. Otobüs durağına doğru yürüdük. Ninem:

- Yürü oğlum yürü, dedi. Yürü de daha fazla burada durup eski bayram anılarımı yıkmayayım.

Muzaffer İZGÜ

DÜŞÜNELİM – ANLATALIM

- Aile büyüklerinizden çocukluklarında yaşadıkları bayramların nasıl olduğunu öğrenin. Öğrendiklerinizi sınıfta anlatınız.

DÜŞÜNELİM – TARTIŞALIM

- Bayramların nasıl kutlanması gerektiği ile ilgili düşüncelerinizi sınıfta anlatarak bu konuda tartışınız.

Ön Hazırlık

- Çevremizin temiz olması neden önemlidir?

TEMİZ ÇEVRE

Temiz çevre istiyoruz,
Doğayı çok seviyoruz.
Pırıl pırıl bir dünya
Yaşamaya hasretiz biz.

Denizler bizim, göller bizim,
Ovalar bizim, dağlar bizim,
Bu hazine hepimizin,
Bugün için varız biz.

Doğayı temiz tutalım,
Yerlere çöp atmayalım,
Hepimiz el ele verip
Yeşil bir dünya kuralım.

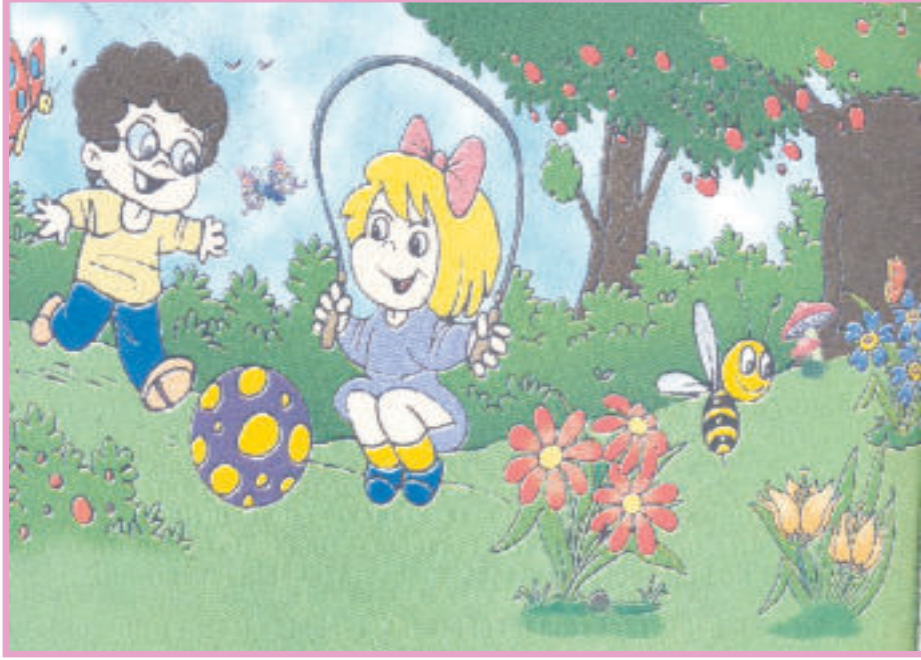
Beherengi Dizisi

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Okulumuzu ve çevremizi korumak için neler yapıyoruz?
- Çevremizi neden temiz tutmalıyız.

Ön Hazırlık

- Pikniğe gider misiniz? Ne zaman?
- Piknikte neler yapmaktan hoşlanırsınız?
- Piknik yaptıktan sonra çevremizi temizlemeli miyiz? Niçin?

ŞULE PİKNIKTE

Sabah kalktığında Şule çok mutluydu. Çünkü ailesiyle pikniğe gidecekti. Her men banyoya giderek elini yüzünü yıkadı. Şule, her sabah, kalkar kalmaz bunları yapması gerektiğini biliyordu. Sabah temizliğini yaptıktan sonra piknik için ailesiyle yola çıktılar.

Güzel bir yolculuktan sonra piknik alanına vardılar. Piknik alanı çok güzeldi. Hava mis gibi kokuyordu. Etraf tertemizdi. Yemeklerini yediler. Yeni tanıştığı arkadaşları ile oyunlar oynadılar. Piknikte çok eğlendiler. Akşama doğru bazı aileler gitmek için toparlanmaya başladı. Bir saat sonra pek çoğu piknik yerinden ayrıl-

mıştı. Şule çevresine baktığında birden çok üzüldü. Sabah geldiklerinde piknik yeri tertemizdi.

Oysa şimdi çevre çok kötü görünüyordu. Çöpler toplanmadan bırakılmıştı. Her tarafta boş şişeler vardı. Pek çok ağacın dalları kırılmıştı. Ağaçlar, çiçekler ve kelebekler sanki ağlıyordu. Kuşlar da küsmüştü. Hiç ötmüyorlardı.

Şule'nin ablası, Şule ve arkadaşlarını topladı. Onlara çevreyi temiz tutmanın önemini anlattı. Her birlikte çöpleri toplamaya başladılar. Kısa süre sonra piknik yeri tertemiz olmuştu. Çocuklar sevinçle etrafa bakıyordu.

Hülya ŞAT

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Şule nereye gidecek?
- Piknik alanı nasıldı?
- Şule ve arkadaşları en sonunda ne yaptılar?

DÜŞÜNELİM – TARTIŞALIM

- Yere çöp atan arkadaşlarınıza ne söylersiniz?
- Siz çöplerinizi nereye atıyorsunuz?
- Çevrenizde kirliliğe en çok neler sebep oluyor?
- Çevremizi niçin koruyup güzelleştirmeliyiz.
- Çevrenizi korumak için neler yapıyorsunuz? Anlatınız.

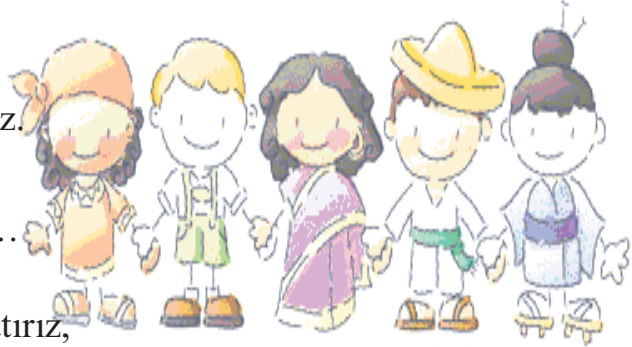
Ön Hazırlık

- Çocukların doğuştan sahip oldukları hakların neler olduğunu hatırlayınız.
- Şavaş ve barış kelimeleri üzerine öğrencileri düşündürerek görüşlerini alınız?

DÜNYAYI BİZE VERSELER

Neler yaparız, neler.
Yeni baştan yaratırız
Sevgiyle donatırız...

Kara, sarı, ak,
Kızılderili demeden,
Biz, çocuğuz anlaşıyoruz.
Sevgiyi paylaşıyoruz,
Gerçek dostluk yaratırız.
Neler yaparız neler
Dünyayı bize verseler...

Doğayı çiçeklerle donatırız,
Bütün çiçekleri oyuncak yaparız,
Güzel bir dünya onları da etkiler.
Savaşamaz büyükler.
Sonsuz barışı sağlarız,
Dünyayı bize verseler...

Neler yaparız, neler,
Sevgiyle donatırız,
Bayram olur, bütün günler,
Dünyayı bize verseler...

Hakkı ÖZKAN

SÖZ VARLIĞIMIZ

Dostluk – Sevilen, yakın arkadaş olma durumu.

Sevgiyle donatmak – Sevgiyi, çevresine yaymak.

Sonsuz barışı sağlamak – İnsanlar arasındaki barışı kalıcı hale getirmek.

Yeni baştan yaratmak – Bir şeye yeniden biçim veremek.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Çocuklar, neden dünyanın kendilerine verilmesini istiyorlar?
- Çocuklar, gerçek dostluğu nasıl yaratmayı düşünüyorlar?
- Çocuklar, güzel bir dünya yaratmak için neler yapmayı düşünüyorlar?
- Çocuklara göre büyükleri ne etkiler?
- Okuduğunuz şiirin ana duygusu nedir?

ETKİNLİK:

ANLATALIM

1. Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni bulup okuyunuz. Bu sözleşme ile çocuklara tanınan haklardan yararlanabiliyor musunuz? Düşüncelerinizi birkaç tümceyle açıklayınız ve yazınız.
2. Dünya çocuk gününde, okulunuzda düzenlediğiniz etkinliklerin neler olduğunu anlatınız.

ÇOCUK VE AĞAÇ

- Çocuk! Hey çocuk! Gelir misin buraya?

Ahmet emminin çocuk diye seslendiği delikanlı, elindeki hortumu toprağa bırakarak koştu. Yaşlı adamın sürükleyerek getirmeye çalıştığı fidana yapıştı.

- Yardım edeyim. Nereye dikeceksin?
- Bilmem ki çocuk, diye mırıldandı. Elini kaldırarak:
- Buraya! Diye elindeki kazmayı vurdu toprağa.
- Dur emmi, ben kazayım.

Fidanı, boylu boyunca toprağa uzatıp kazmayı kaptı. Hünerli elleriyle çabucak çukuru açtı.

Kolay kolay her şeyleri beğenmeyen Ahmet emmi:

- Çocuk, dedi. Bir ömür fidan dikmiş gibisin. Elin yakışıyor bu işe. Çocuk, fidanın karşısına geçti, zevkle izledi.
 - Kiraz! Mırıldandı. Ahmet emmi başını sallayınca çocuk:
 - Nereden aldın? Diye sordu. Buraya kiraz dikmek nasıl aklına geldi?
- Ahmet emmi:

- Fidan taşıyan kamyonun düştü, diye güldü.

Çocuk duyduklarına inanamadı.

- Düştü mü?

Ahmet emmi:

- Düştü, diye tekrarladı. Bir kamyon dolusu fidandı. Dikmeye götürüyorlardı her halde. Bıraksam, kuruyup ölecekti. Ben de aldım getirdim. Niye buraya diktiğime gelince. Bir yıl sonrasını düşünen buğday eker, on yıl sonrasını düşünen ağaç diker. Ben kendimi düşünüyorum. Alamayanlar meyvesinden yesin, yorulanlar gölgesinde serinlensin istiyorum...

Bakıma muhtaç bir yavruya, bir dosta nasıl yaklaşırsa öyle yaklaştı ağaca. Avuçlarıyla fidanın körpe bedenini okşadı.

Verilen emek boşa gitmedi. Genç fidan, diğer canlılar gibi büyüdü. Meyvesiyle, gölgesiyle herkesin ağacı oldu.

Birsen Türköz GÜNGÖR

SÖZ VARLIĞIMIZ

Hünerli – Becerikli, elinden iş gelen.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Ahmet emmi fidanı nereden almış?
- Çocuğun Ahmet emmiye teklifi neydi?
- Fidanın dikilmesiyle ilgili olarak Ahmet emmi çocuğa ne dedi?
- Ahmet emminin fidanı diktirmesinin nedeni neydi?
- Dikilen fidandan insanlar nasıl yararlandı?

DÜŞÜNELİM – TARTIŞALIM

- Çevremizi ağaçlandırmanın ne gibi yararları olduğunu arkadaşlarımızla tartışalım.
- Resimlerde gördüklerimizi defterimize yazalım.

SUYUM

Derelerde, göllerde,
Göklerimde sen varsın!
Bulut bulut yükselir,
Yağmur olur yağarsın!

Bütün canlı varlıklar,
Tabiat sana muhtaç!
Şu ota, şu çiçeğe,
Sensin hayat ve ilaç...

Aşıma, ekmeğime,
Mürekkebime giren!
Kırlara, ovalara,
Börtü böceğe can veren!

Seninle yaşar her şey,
Seninle atar nabzım!
Hayat bulur seninle,
Sıcak günlerim, yazım!

İsmail Hakkı TALAS

SÖZ VARLIĞIMIZ

Börtü böcek - Çeşitli böcekler.

Nabız – Kalp atışı.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Şiirde hangi dizeler suyun yağmura dönüştüğünü anlatıyor?
- Şiirde suya muhtaç olan varlıklar hangileridir?
- Su niçin ilaca benzetilmiştir?
- Suyun yemek, ekme ve mürekkebe girmesini nasıl açıklarsınız?

DÜŞÜNELİM-ANLATALIM-YAZALIM

- Şiirde tüm canlılar için suyun önemi belirtilmektedir.
- Biz de canlılar için gerekli olan su, hava ve güneşin önemini belirten bir şiir yazmayı deneyelim.

HACIVAT İLE KARAGÖZ

- Hacivat:** Aaah, bana bir eğlence, yar bana bir eğlence! Aman aman aman! Vay Karagöz'üm, günaydın. Hayırlı sabahlar olsun.
- Karagöz:** Silsileni sansarlar boğsun!
- Hacivat:** Yahu Karagöz'üm, ben buraya seninle barışmaya geldim.
- Karagöz:** Sen barışmaya değil, ya karışmaya ya yarışmaya gelirsin ...
- Hacivat:** Aman karagöz'üm, sana yok bir kötü sözüm.
Barışalım iki gözüm!
- Karagöz:** Ah, ah benim bu kara yazım, talihsiz başım. Düşünün hele bir Hacivat arkadaşım...
- Hacivat:** Tabi arkadaşın ya! Hem öyle iyi bir arkadaşın ki sana bilgisayar öğretecek.
- Karagöz:** Bilgisayar mı? Allah Allah, o da ne?
- Hacivat:** Bilgileri ona veriyorsun. Onun bir beyni var...
- Karagöz:** Beyni mi var? Salatası da olur mu?

Hacivat: Karagöz'üm aklın fikrin yemekte. Ben sana bilgisayarım beyninden söz ediyorum. Lokantadaki beyinden değil.

(Hacivat Karagöz'e bilgisayarı tanıtıyor. Karagöz fareyi alıp inceliyor. Hacivat bilgisayarı açıyor ve nasıl yazı yazılacağını anlatıyor.)

Hacivat: Şimdi "Karagöz" yazacağız. Önce k'ye bas. Sonra a, sonra r...

Karagöz: Sende bizi iyice okuma yazma bilmez sandın Hacivat. Şunlara basacağım, değil mi? İşte "Karagöz" yazdık. Şimdi de oyun oynayalım.

Hey Hayy Hak! Ekranı iyi bak. Beni yenersen yine yersin dayak. Anladın mı Hacivat!

Hüseyin YURTTAŞ

AÇIKLAMA:

Hacivat ile Karagöz birbirlerini çok severler. Buna rağmen Karagöz'ün yanlış anlamaları sebebiyle sık sık kavga ederler. Her kavga sonunda da mutlaka barışırlar.

DÜŞÜNELİM – TARTIŞALIM

- Arkadaşınızla tartıştığınızda onunla barışmak için neler yapardınız?
- Sizce, insanlar neden arkadaşlara ihtiyaç duyarlar?
- Arkadaşlık olmazsa yaşamamız nasıl olurdu?

Karagöz Üzerine:

Karagöz bir gölge oyunudur. Bu oyunda, deriden yapılmış insan, hayvan, bitki ya da eşya şekilleri vardır. Şekiller arkadan ışık verilerek beyaz bir perdeye yansıtılır. Seslendirmeyi perde gerisindeki Karagöz sanatçısı yapar.

Gölge oyununun Türk toplumunda ne zaman kullanılmaya başlandığı kesin olarak bilinmiyor. Karagöz, çok uzun yıllar ilgiyle izlenmiş. Günümüzde televizyon, tiyatro ve sinemanın yaygınlaşmasıyla Karagöz'e olan ilgi azalmıştır.

KIR ÇİÇEKLERİ

Karlar erimiş, yükseklerden inen sular dere yataklarına akmaya başlamıştı. Okuldan çıkan çocukların en büyük zevki, yollarının kenarından geçen bir dereciğin üzerinden atlamaktı.

O yıl ikinci sınıfa giden Fatoş da bayılıyordu bu işe... Eve her gün incecik dereciğin üstünden atlayıp geliyordu. Anne ve ablası da bu durumu bildikleri için birazcık gecikmesine göz yumuyorlardı.

Fakat o gün Fatoş, her zamankinden fazla gecikince merak ettiler. Ablası, onun dönüşünü dört gözle bekliyordu. Fatoş, onun neşesi, sevinciydi...

- Ablacığım, bahar geldi artık! Dışarıyı öyle ılık, öyle canlı, öyle güzel ki...Ağaçlar pıtrak pıtrak, beyaz çiçek açmış, yerlerden yemyeşil çiçekler fişkırmış. Kelebekler uçuşup duruyor. Kuşlar cıvıl cıvıl, Güneş insanın yüzünü okşuyor... Canım hiç eve girmek istemiyor...

Ablası, tekerlekli iskemlesinde hayranlıkla dinliyordu onun çoşkulu anlatışını.

- Ne güzel, dedi. Sanki görmüş gibi oldum hepsini...

Fatoş çok duygulu, ince düşünceli bir çocuktü. İçi ezilerek başını önüne eğdi.

- Onlara dokunmak, onları koklamak ister miydin, diye sordu.

Ablası, kısa kesilmiş sarı saçlarını sevgiyle okşayarak güldü:

- Elbette canım, kim istemez!

Hiçbir şey söylemedi Fatoş. Yarın bir süprüz yapacaktı ablasına. Anlamalı anlamalı baktı.

Ertesi günü okuldan dönüşte yolunu değiştirip kır çiçeklerinin olduğu yukarı mahalleye saptı.

Birsen Türköz GÜNGÖR

SÖZ VARLIĞIMIZ

Dere – Akarsu, genellikle yazın kuruyan küçük akarsu.

İskemle – Çiçek vazosu vb. konulan küçük masa.

Çimen – Otlar örtülü yer.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Olay hangi mevsimde gerçekleşiyor?
- Metinde kimlerden söz ediliyor?
- Fatoş, o gün eve niçin geç gidiyor?
- Ablası, Fatoş'un sözlerini nasıl karşılıyor?
- Fatoş, ablası için ne yapmak istiyor? Bunun nedeni ne olabilir?

ETKİNLİK:

Metne yeni bir başlık yazınız.

Metnin sonunda ne olduğunu tahmin ediniz.

Fatoş'un ablası ile ilgili duygularınızı yazınız.

ETKİNLİK: Fatoş'u bize tanıtır mısınız?

Dış görünümü

.....
.....

Kişilik özellikleri

.....
.....

Ön Hazırlık

- Annenizi ve babanızı evde yemek yaparken ya da bir şeyi tamir ederken gözlemleyiniz.
- Bu işleri nasıl yaptıklarını anlamaya çalışınız.

KÜÇÜK USTA

“Meraklı olun çocuklar! Her şeyi merak edin. Öğrenme, merakla başlar.”

Öğretmenimiz böyle dedi. Hepimiz başımızı çevirip Ahmet’e baktık. Çünkü içimizde en meraklı arkadaş Ahmet’ti. Bilenlere durmadan sorar, her şeyi öğrenmeye çalışırdı. “Meraklı Ahmet” koymuştuk adını. Kırlarda, tarlalarda dolaşırken durmadan taş toplardı. Böcekleri, bitkileri incelerdi. Aklına bir işi takar, onu çözmek için uğraşır dururdu.

Bir gün kuzu gütmeye gitmiştik. Tuğla gibi düzgün taşlar vardı orada. Onları toplamaya başladı.

- Ne yapacaksın bunları Ahmet?

- Çeşme yapacağım.

Güleceğim geldi ama kendimi tuttum.

- Nasıl yapacaksın?

- Taşların arasına harç koyacağım.

Okul yapılırken görmüştüm. Ustaların birçok aracı vardı: çekiç, mala, şakul (çekül), gönye... Onlar olmadan nasıl yapacaktı? Bize benzemeyen bir çocuktan Ahmet. Onu beğeniyordum.

Babasıyla kasabaya gitti. Çeşmeleri inceledi. Ustalarla konuştu. Plan çizdi. Gereçler aldırdı. Ali emminin de yardımıyla çeşmeyi bittirdi. Köyde saygınlığı birden artmıştı. “Küçük Usta” diyorlardı Ahmet’e.

Bir gün ellerine baktım.

- Ahmet arkadaş, dedim. Bu senin ellerinde ne var? Niye bu kadar hünerli bu eller?

- Ellerimiz beynimizin emrinde, dedi. Her şey burada başlar, diyerek kafasını gösterdi.

Ben inanıyorum ki günün birinde, Ahmet, ünlü bir taş ustası olacak. Mimar Sinan gibi! O da tıpkı böyle başlamış.

Talip APAYDIN

SÖZ VARLIĞIMIZ

Gütmek – Hayvan ya da hayvan sürüsünü önüne katıp atlatarak sürmek, dolaştırmak.

Harç – Yapıda, tuğla veya taşların örgüsünü pekiştirmek için kullanılan kum, kireç, çimento gibi karışım.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Öğretmen öğrencilerine ne demiş?
- Ahmet'in özelliği neymiş?
- Ahmet, arkadaşına ne yapmak istediğini söylemiş?
- Köyde Ahmet'in saygınlığı nasıl artmış?
- Ahmet, ellerini merak edenlere ne demiş?

SÖZLÜ VE YAZILI ANLATIM

- Evimizde yapılan bir onarım işini dikkatle izleyelim. Bu iş yapılırken hangi araç gereçlerden yararlandığını öğrenelim. Onarım işinde kullanılan araç gereçlerin adlarını defterimize yazalım.

Ön Hazırlık

- Yalan söylemenin zararları nelerdir? Araştıralım, öğrenelim.

YALANCI

Evvel zaman içinde,
Kalbur zaman içinde,
Bir küçük çoban varmış,
Yalancılık yaparmış.

Bir gün çıkmış kırlara,
Çiçekli bayırlara,
Yalancılıktan bağırmış,
Köy halkını çağırmış.

Sopayı alan koşmuş,
Fakat kurt falan yokmuş,
Herkez kızmış söylenmiş,
Çoban gülmüş, eğlenmiş.

Çoban yine bağırmış,
Köy halkını çağırmış,
Fakat kimse gitmemiş,
Kuzuları da kurtlar yemiş.

Halk Masalı

DÜŞÜNELİM – TARTIŞALIM

- Çobanın davranışını doğru buluyor musunuz? Neden?
- Siz hiç yalan söylediniz mi? Yalan söylemesine sebep neydi?

Yazalım:

“Yalancı Çoban” masallını herhalde biliyorsunuz. Bu şiir o masal. Şiiri düz yazı masal biçiminde yazmaya çalışınız.

ŞAPKA SATICI VE MAYMUNLAR

Şapka satarak geçinen bir adamın yolu bir gün bir ormana düşmüş. Adam biraz yürüdüktan sonra sıcaktan ve yorgunluktan bunalmış, bir ağacın altına oturmuş.

Şapkalarla dolu sepetini de yere koymuş ve uykuya dalmış.

Birkaç saat sonra adam tuhaf sesler duyarak uyanmış.

Bir de bakmış ki yanındaki sepet bomboş. Şapkalar gitmiş. Kafasını kaldırıp ağaca bakmış ki, ağacın dallarında bir sürü maymun, her birinin kafasında adamın şapkaları...

Adam düşünmeğe başlamış:

“Ben şimdi ne yapıcım, şapkaları bu maymunlardan nasıl geri alacam?”

Düşünceli bir şekilde kafasını kaşırken bakmış ki, maymunlar da adamın taklidini yapıyorlar, kafalarını kaşıyorlar.

Adam ellerini havaya kaldırmış, maymunlarda...

Derken adam ne yapacağını bulmuş, kendi kafasındaki şapkayı çıkarıp yere atmış, maymunlar da...

Adam böylece bütün şapkaları geri almış, sepetine koyup yoluna devam etmiş. Aradan 50 yıl geçmiş...

Artık adamın bir torunu varmış, o da dedesi gibi şapka satıcısı olmuş.

Günlerden bir gün onun da yolu aynı ormana düşmüş. Hava yine çok sıcakmış ve genç adam bir ağacın altına oturmuş, şapkalarla dolu sepetini yanına koymuş ve uykuya dalmış...

Bir saat sonra uyanmış, birde bakmış ki sepetin içinde şapkalar yok...

Derken tuhaf sesler duymuş, birde kafasını kaldırmış ki ağacın üstünde bir sürü maymun, hepsinin kafasında birer şapka.

Düşünmüş... “Dedem yıllar önce bana bir hikaye anlatmıştı... ne yapacağımı çok iyi biliyorum...”

Adam kafasını kaşımaya başlamış, maymunlar da aynısını yapmışlar...

Adam ellerini havaya kaldırmış, maymunlar da...

ve adam gülümseyerek kendi başındaki şapkayı çıkarmış yere atmış...

O anda ağaçtaki maymunlardan biri yere inmiş, adamın yere attığı şapkayı kapmış, adama da bir tokat atmış ve şöyle demiş:

“Sadece senin mi deden var!!!”

Hindistan Masalı

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Şapka satıcısının dinlenip uyuya kalmasıyla maymunlar ne yapmışlar?
- Şapka satıcısı maymunlardan şapkaları nasıl geri alabilmiş?
- Şapka satıcısı torununa neler anlatmış?
- Şapka satıcısı, dedesi gibi maymunlardan şapkalarını geri alabilmiş mi?
- Bu masalda komik olan nedir?
- Okuduğunuz metinde sizi güldüren bölüm hangisidir?

Ön Hazırlık

- Okul bahçesinin daha da güzel olması için ne gibi çalışmalar yapabiliriz?

AĞAÇ DİYOR Kİ

Ben küçük bir ağacım,
Yurdumun bir bahçesinde.
Topraklar tüterek görün,
Dallarım çiçeklensin de.

Her şeyimle yararlıyım,
İnsanoğluna dünyada.
Çiçeğim, yaprağım, gölgem,
İri dallı zerdalimle.

Kuşlar mutlu şarkısını,
Hep dallarımda söylerler.
Şen arılar vızır vızır,
Kokuma koşup gelirler.

Sakın, sakın dalımızı,
Çocuklar çekip kırmayın.
Çakınızla gövdemizde,
Derin yaralar açmayın.

Halim YAĞCIOĞLU

SÖZ VARLIĞIMIZ

Zerdalim – Kayısı ağacının Akdeniz ülkelerinde yetiştirilen küçük meyve türü.

Çakı – Açılıp kapanan bir veya birkaç ağızlı küçük cep bıçağı.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Şiirin ana duygusu nedir?
- Şiirin son dörtlüğünde, ağaç kimlerden neler istiyor?
- Sen bir ağaç olsaydın insanlara neler söylerdin?
- Şiirde ağaç, doğayı ve insan yaşamını nasıl etkiliyor?

ETKİNLİK:

- Sevdiğiniz bir ağacın resmini yapınız.
- Her hangi bir yerde ağaçtan meyve koparıp yediniz mi?
- Ağaçtan yemek insana nasıl tad verir?

Aşağıda ağaçlarla (ormanlarla) ilgili söylenmiş güzel sözler ve söyleyenlerin adı verilmiştir. İnceleyelim.

Ormansız yurt,
vatan değildir.
ATATÜRK

Ağaç dikmek değil,
büyütmek sorundur.
VOLTER

Yaş kesen, baş keser.
Türk Atasözü

ÇOCUKLARIN ÖĞRETTİĞİ

Sinirli, cimri, zengin bir adam varmış. Hiç kimseye iyilik etmez, hiçbir yoksula bir kuruş vermezmiş. Fakat her geçen gün huzursuzluğu artarmış. Dünyası kararıp başı ağırmış adamın...

Bir gün yapayalız bir yolculuğa çıkmış. Epeyce yürüdüktan sonra küçük bir kasabanın çevresine gelmiş. Bir duvarın dibine oturup dinlenmeye başlamış. Birden duvarın arkasında konuşan iki çocuğun sesini duymuş. Çocuklardan birisi:

- Keşke çok param olsaydı, diyormuş.

Öbürü:

- Çok paran olsa ne yapardın? diye sormuş.

- Ne mi yapardım? Paramın birazı ile şehrimizde büyük bir kütüphane yaptırırdım. Çocuklar orada aradıkları her kitabı bulurlardı. Biliyorsun, kasabamızda pek çok yoksul insan var. Onların barınması, rahatça yaşaması için de seve seve paramın birazını harcardım. Okulumuz yıkılacak kadar eski... Yeniden pırıl pırıl bir okul yaptırırdım hemen. Bir de hamam yaptırırdım şehrimize. Gelen giden parasız yıkanır, temizlenirdi. Şehrimizin en güzel yerine çocuk bahçeleri yaptırırdım. İçine binlerce oyuncak doldurur, çocukların sevinç içinde oynamalarını sağlardım. Herkes güler, sevinçle el ele çırpardı.

Öbür çocuk atılmış hemen:

- Dur bakalım. Parayı hemen bitiriyor musun?

- Vah! Demiş birinci çocuk. Halbuki yapacağım işler bitmemişti daha...

Duvarın arkasındaki huzursuz zenginin yüreği “ciz” etmiş. Başını soğuk taşlara dayararak mırıldanmış:

- Boşa yaşamışım ben. Ellerininde bir kuruşları bile olmayan bu çocuklar kadar bile olamadım. Evet, evet; huzurlu olabilmek için hiç durmadan para biriktirmenin anlamsızlığı ortada. Bundan sonra hep iyilik yapacağım, iyiliklerle yaşayacağım, demiş.

Ahmet EFE

SÖZ VARLIĞIMIZ

Huzursuz – Kararsız, tedirgin, rahatsız.

Barınmak – Bir yerde yaşamak.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Zengin adamın özellikleri nelerdir?
- Çocuğun çok parası olsaydı neler yapacaktı?
- Zengin adam, çocukların konuşmalarından nasıl etkilendi?
- Okuduğunuz metinden ne anladığınızı söyleyelim.

DÜŞÜNELİM – TARTIŞALIM

- Tutumluluk, cimrilik midir?
- İki arasındaki farkı sınıfta tartışalım.

Ön Hazırlık

- Tatil deyince aklınıza gelen dört kelimeyi söyleyiniz.

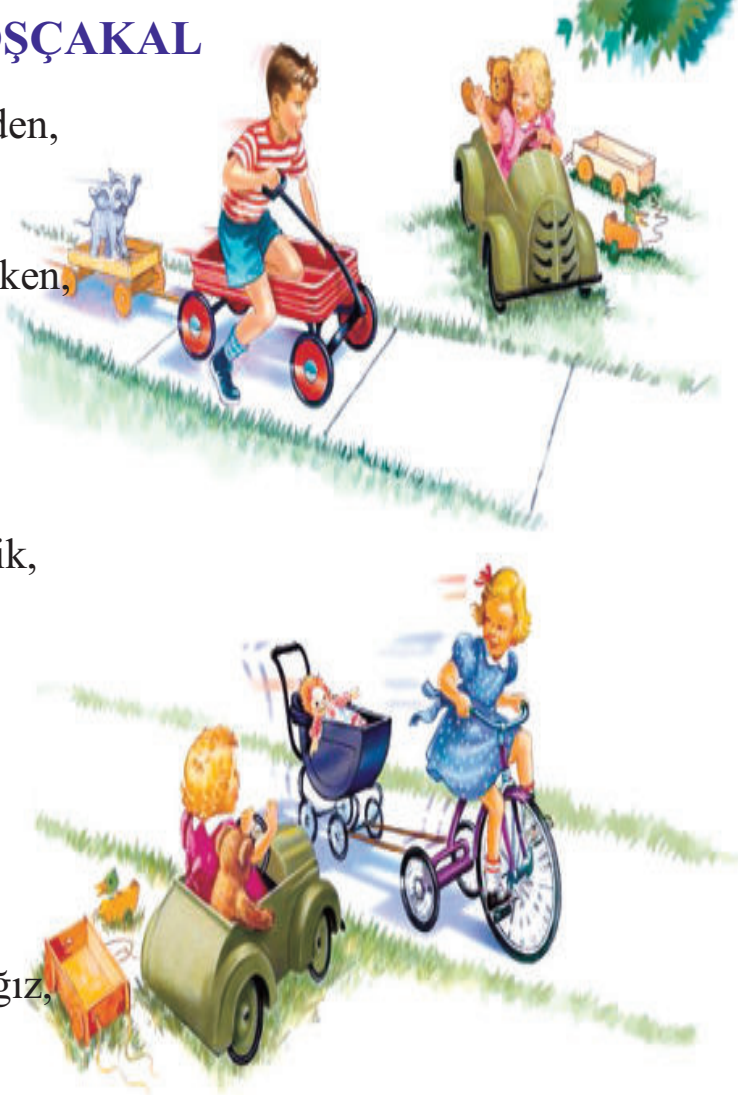
HOŞÇAKAL

Her gün sabah erkenden,
Çabuk okula koştuk,
Hiçbir şeyler bilmezskən,
Bilgilere kavuştuk.

Okulum, kucağında,
Ne hoş zaman geçirdik,
Senin güzel yuvanda,
Biraz daha serpildik.

Üç ay senden uzağız,
Yuvam bizi yine al,
Seni hiç unutmayacağız,
Güzel okul hoşçakal.

Çocuk Dergisinden Alınmıştır

SÖZ VARLIĞIMIZ

Serpildik – Büyüdük, genişledik, yayıldık.

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Niçin tatil yapıyoruz?
- Tatilde neler yapmayı planlıyorsunuz?

DİLİMİZİ ÖĞRENELİM

CÜMLE

HATIRLAYALIM

Bir duyguyu, düşünceyi, dileği, isteği tam olarak anlatan söz dizilerine cümle (tümce) denildiğini geçen yıl öğrenmiştin.

Örnek:

Aylin bugün çok yorulmuş.
Meyveleri iyice yıkamalıyız.

Cümlede Kelime Sayısı

Cümlede sözcük sayısı sınırlanamaz.
Cümle anlatılacaklara göre uzatılabilir.

Örnek:

Geldim.
Erken geldim.
Okuldan erken geldim.
Bugün okuldan erken geldim.

*Cümleler, sözcüklerden oluşur.
Cümleler, bir sözcükten oluşabileceği
gibi birden fazla sözcükten de oluşabilir.
Önemli olan duygu ve düşüncenin tam
ve doğru olarak anlatılmasıdır.*

CÜMLENİN ÖZELLİKLERİ

1. Cümleye her zaman büyük harfle **başlanır**.

İlkbaharda erik ağacı çiçek açtı.

Eve gidince ödevlerimi yapacağım.

2. Cümlelerin sonuna nokta işareti (.) konur.

Bugün hava yağmurlu.

Televizyonda belgesel film başladı.

3. Soru anlamı taşıyan cümlelerin sonuna soru işareti (?) konur.

Pazardan meyve alır mısın?

Okullar ne zaman kapanıyor?

4. Coşku, heyecan, sevinç, korku anlamı taşıyan cümlelerin sonuna ünlem işareti (!) konur.

Eyvah, elektrikler kesilmiş!

Çabuk! Uçağı kaçıracamız.

5. Cümleden sonra örnek ya da açıklama varsa, cümlelerin sonuna iki nokta işareti (:) konur.

Sonbahar meyveleri: Erik, üzüm, ceviz, kestane...

Öğretmenimiz bize: "Çok çalışın." dedi.

Cümlelerin sonunda (.), (?), (!), (:) imleri bulunuyorsa cümle bitmiş demektir. Bundan sonra yazacağınız cümlelerin ilk harfi büyük yazılacaktır.

CÜMLENİN TEMEL ÖĞELERİ

YÜKLEM VE ÖZNE

Sözcüklerin, cümlede aldıkları görev biçimlerine öge denir.

Cümlede *iki temel öge* vardır.

YÜKLEM

Cümlede yapılan işi bildiren sözcükler

Ahmet kitap okuyor.

Ahmet **ne yapıyor?**

Okuyor. (yüklem)

Kuş, dala kondu.

Kuş **ne yaptı?**

Kondu. (yüklem)

Yağmur yağıyor.

Yağmur **ne yapıyor?**

Bir cümlede yapılan işi, oluşu, hareketi, bildiren sözcüklere **yüklem** denir.

ÖZNE

Cümlede iş yapanı bildiren sözcükler

Ahmet kitap okuyor.

Okuyan **kim?**

Ahmet. (özne)

Kuş, dala kondu.

Konan **ne?**

Kuş. (özne)

Yağmur yağıyor.

Yağan **ne?**

Cümledeki işi, oluşu, hareketi yapanı bildiren sözcüklere **özne** denir.

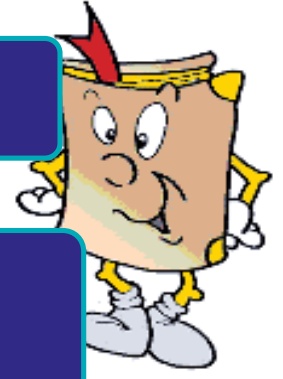

Özneyi bulmak için yükleme “Kim?” ve “Ne?” sorularını sorarız.

“Kim?” sorusu, öznesi sadece insan olan yüklemlere sorulur. (Ahmet).

“Ne?” sorusu, öznesi insan olmayan yüklemlere sorulur. (Kuş ve Yağmur).

Neler öğrendim?

Kim? Okan. Ne yapıyor? Oynuyor.

Sorulara cevap ver ve cümleleri yaz.

Kim?

Ne yapıyor?

Kim?

Ne yapıyor?

Kim?

Ne yapıyor?

Kim?

Ne yapıyor?

Unutma! *Kim?* Sorusuna cevap cümlenin **özne**sidir.

Ne yapıyor? Sorusuna cevap cümlenin **yüklem**idir.

Öğelerin Dizilişlerine Göre Cümleler

Kurallı (Düz) Cümleler

Cemile mektup yazıyor.

Osman top oynuyor.

Sevin civcivleri besliyor.

Yukarıdaki cümlelerde:

İşi, hareketi bildiren sözcükler hangileridir.

Bu sözcüklerin cümledeki görevleri nelerdir?

Bu sözcükler cümlede neresinde bulunuyor?

Ali amca resim **çiziyor**.

Utku ödevlerini **okuyor**.

*Yüklemi sonda olan cümlelere **kurallı (düz) cümleler** denir.*

Öğelerin Dizilişlerine Göre Cümleler

Devrik Cümleler

Çiftçi **taşıyor** saman.

Kitap okuyor Ahmet.

Top oynuyor çocuklar.

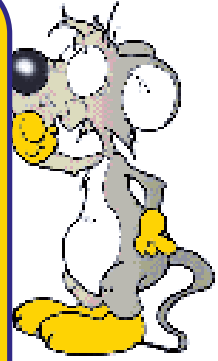
Yukarıdaki cümlelerde:

Yukarıdaki cümlelerin yüklemelerini bulunuz.

Yüklemler cümlenin neresinde bulunuyor?

Bu cümleleri kurallı (düz) cümleler yapın.

Bu cümleleri kurrallı cümle yaparken hangi öğenin yerini değiştirdin?

*Yüklemleri cümlenin sonunda olmayan, ortada ya da başta olan cümlelere **devrik cümleler** denir.*

SESLER

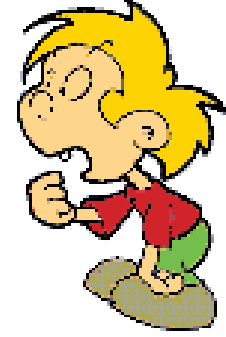
HATIRLAYALIM ve TAMAMLAYALIM:

Seslerin yazıdaki işaretlerine _____ denir.

Bir dilde kullanılan harflerin belirli bir şekilde sıralanmasına _____ denir.

Türk alfabesinde _____ harf vardır.

Alfabemizdeki ünsüz harfler _____ tane, ünlü harfler _____ tane.

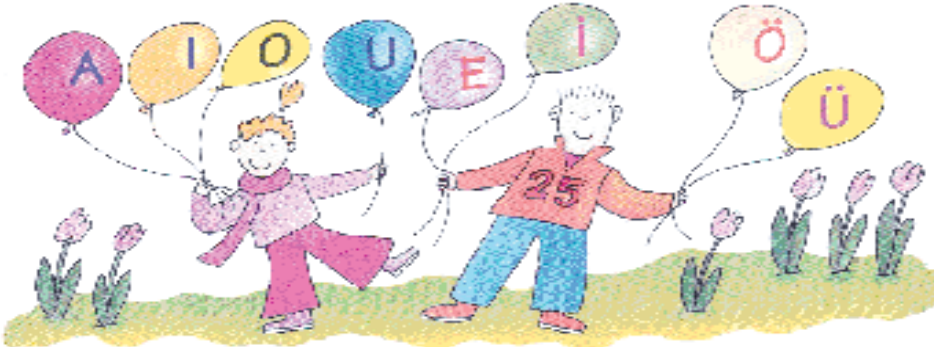
RENKLİ BALONLAR

Alfabemizdeki ünlü harfler 8 tane.
Alfabetik sıraya göre öğren.

KALIN ÜNLÜ HARFLER

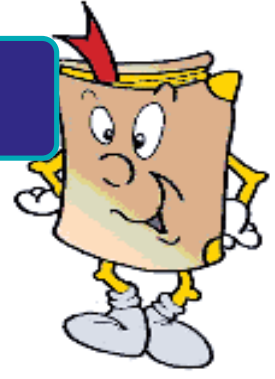
İNCE ÜNLÜ HARFLER

Aylin'in balonlarında kalın
ünlü harfler var.
Kaç tane? Onları ezberle.

Utku'nun balonlarında ince
ünlü harfler var.
Kaç tane? Onları ezberle.

Neler öğrendim?

Aşağıda verilen ünsüz harfler arasında ünlü harf koyarak sözcüğü oluşturalım. Kalın ve ince ünlü harfleri noktalı yerlere yazalım.

Sözcük

Kalın Ünlü

İnce Ünlü

f – nc – n

fincan

a

i

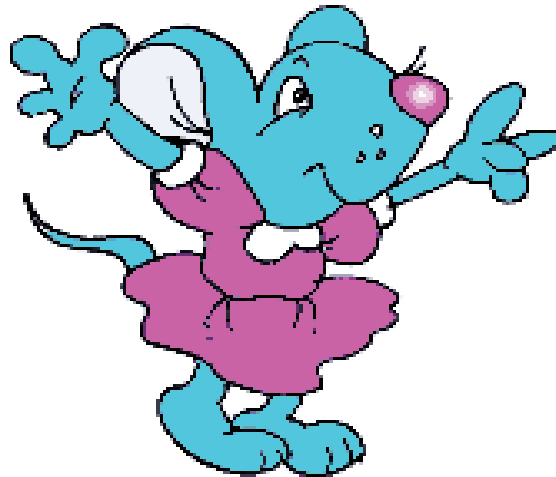
k – y – k

g – n – ş

s – n – m –

h – k – y –

öğrendim

BÜYÜK ÜNLÜ UYUMU

K
A
K A V U N
U
N

Ç
İ
Ç İ L E K
E
K

K
İ
K İ R A Z
A
Z

Hangi meyvenin ünlü harflerinin *hepsi ince ünlüdür*? _____

Hangi meyvenin ünlü harflerinin *hepsi kalın ünlüdür*? _____

Hangi meyvenin ünlü harfleri *ince ve kalın ünlüdür*? _____

Unutma!

Türkçe bir sözcükte ünlü harflerin hepsi kalın ya da inceyse bu kurala büyük ünlü uyumu kuralı denir.

VAR? YOK?

Verilen sözcükte büyük ünlü uyumu kuralı varsa **V**, yoksa **Y**, yazın.

portakal

randevu

müzik

ambulans

itfaiye

hazine

köstebek

istakoz

güneş

pusula

mevsim

böğürtlen

çikolata

bitki

ekoloji

KORUYUCU ÜNSÜZLER

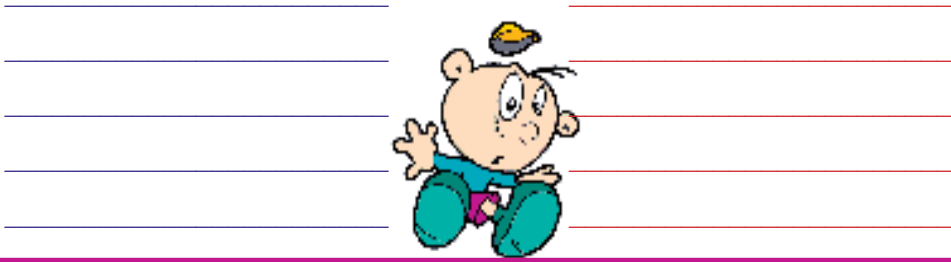
n – s – ş – y

Aşağıda verilen sözcükleri ünlü ile biten bir tarafa, ünsüz ile biten diğer tarafa dizin.

Deniz, dere, kitap, kapı, kalem, orman, pencere, dolap, çiçek, dalga.

ünlü ile biten

ünsüz ile biten

Ünlü ile biten sözcüğe ünlü ile başlayan bir ek getirilirse sözcük ile ek arasına n, s, ş, y, ünsüzlerden biri getirilir.

Bu ünsüzlere *koruyucu ünsüzler* denir.

Pencere+e – **pencere**

pencere+y+e – **pencereye**

Aşağıdaki sözcüklerde koruyucu ünsüzleri ve aldığı eklerin durumunu inceleyelim:

<u>Sözcük</u>	<u>koruyucu ünsüzler</u>	<u>aldığı ek</u>	<u>sözcük ve ek</u>
tahta	y	-i	tahtayı
yedi	ş	-er	yedişer
abi	s	-i	abisi
tencere	n	-in	tencerenin

Unutma!

Türkçe kökenli sözcüklerde iki ünlü yan yana gelmez.

HECE

“babam”, “bilgisayar”, “bir” sözcüklerini ağızımızın kaç hareketi ile söylüyoruz.

“babam” – ba – bam (2)

*İşte, bu şekilde ağızımızın her hareketiyle söylediğimiz ses ya da ses topluluklarına **hece** denir.*

Bir sözcüğü ağızımızın kaç hareketiyle söylüyorsak, sözcüğün o kadar hecesi var demektir.

araba - a – ra – ba = üç heceli

1 2 3

bardak - bar – dak = iki heceli

1 2

Ot - ot = bir heceli

1

Hecenin özellikleri

Her hecede mutlaka ünlü harf olması gerekir.

Ünlü harfler kendi başlarına bir hecedir; a, e, ı, i, o, ö, u, ü.

Ünsüz harfler kendi başlarına hece olamazlar. Ünsüz harfler ünlü harf yardımıyla okunur, be, ce, çe, de...

Bir sözcüğün hece sayısını bulmak için; içinde bulunan ünlü harfleri saymak yeterlidir.

o y u n = iki heceli

1 - 2 = oyun

k e l e b e k = üç heceli

1 - 2 - 3 = kelebek

Türkçe’de bir hece en fazla dört harften meydana gelir.

Mert = bir hece

renk = bir hece

Türk = bir hece

Hecelerin birleşmesiyle sözcükler meydana gelir.

GİZLİ MESAJ

Sözcükleri hecelere bölün ve kutulara yerleştirin.

HE	Lİ	KOP	TER

HELİKOPTER
PİRAMİT
MİMOZA
ZİNCİRLEMEK
GURULDAMAK
RUTUBET
RULO
SUNMAK

Ama mesaj burada bitmiyor. Devam et!

SENFONİ
GERGEDAN
ÇEKMECE
BİRLİKTE
ŞAMPUAN
PİYANO
YONCA
OLTACI

Gizli mesajın diğer bölümü şöyle:

YAZIM KURALLARI

SATIR SONUNA SIĞMAYAN KELİMELERİN YAZIMI

Çoğu kez yazdığımız kelimeler satır sonuna sığmaz. Alt satıra yazmak zorunda kalırız. Bunu yaparken kelimelerin hecelerinden bir kısmı alt satıra yazılır.

Ayırma işlemini hece hece yaparız. Çünkü hece parçalanmaz. Ayırdığımız hecenin sonuna kısa çizgi (-) koyarız.

Şimdi bu kuralı örneklerle inceleyelim.

Sözcükleri hecelere ayırarak satır sonuna sığmayan sözcüklerin bütün çeşitlerini yazın.

Örnek:

televizyon

te-levizyon

tele-vizyon

televiz-yon

sandalye

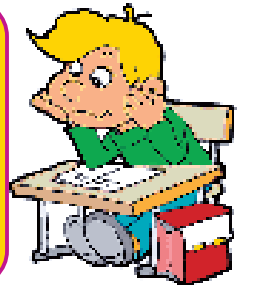
şemsiye

Satır sonuna sığmayan ve devamı alt satıra yazılan bir kelimeyi nasıl okuruz?

Alt satıra yazılan hecelerle birleştirerek okuruz.

Ödev:

Defter sayfanızı uzunluğuna doğru ikiye katlayın. Kitaptan işlediğiniz bir metni kağıdın sol tarafına yazın. Satır sonuna sığmayan sözcükleri hecelere ayırırken dikkat edin!

ADLAR

Çevremizdeki varlıkların hepsinin birer **adı (ismi)** vardır.

Mehmet: Erkek adı

Kurt: Hayvan adı

Ağaç: Bitki adı

Adım Mehmet.
Kurtları seviyorum.
Ağaçları suladım.

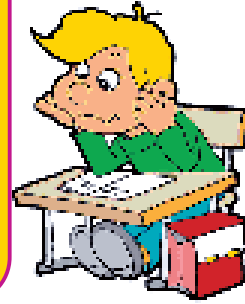
Aşağıdaki cümleleri okuyalım:

Ahmet kitap okuyor.

Bahçedeki ağaçları suladık.

Cemil basket oynuyor.

Pembe renkle yazılan sözcükler, birer **ad**dır.

Unutma!

*Canlı ve cansız varlıkları tanıtan sözcüklere **ad** denir.*

Adlar, sana bir varlığı, bir duyguyu tanıtmaya yarayan sözcüklerdir.

ADLAR

Anlamlarına göre

Sayılarına göre

Oluşlarına göre

Özel ad

Tekil ad

Somut ad

Ortak ad

Çoğul ad

Soyut ad

Topluluk adları

Varlıkların Anlamlarına Göre Adlar

ÖZEL AD

*Bir benzeri bulunmayan varlık adlarına **özel ad** denir.*

ORTAK AD

*Dünyada benzeri çok olan varlık adlarına **ortak (cins) ad** denir.*

ÖZEL

Aynur

Üsküp

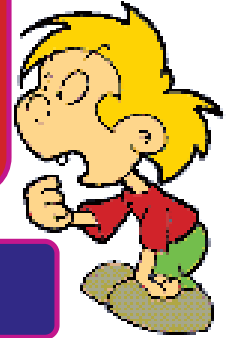
Ohri

ORTAK

defter

silgi

ayva

Varlıkların Sayılarına Göre Adlar

TEKİL AD

*Aynı tür varlıklardan yalnız bir tanesini bildiren adlara **tekil ad** denir.*

ÇOĞUL AD

*Aynı tür varlıklardan birden çoğunu bildiren adlara **çoğul ad** denir.*

Tekil bir adı çoğul yapmak için sonuna “-ler, -lar” ekleri getirtilir.

TEKİL

balık

kalem

Türk

ÇOĞUL

balıklar

kalemler

Türkler

TOPLULUK ADI

*Tekil durumda oldukları halde çokluk ifade eden adlara **topluluk adı** denir.*

Deste, sürü, ordu, grup, buket gibi adlar topluluk adlarıdır.

Varlıkların Oluşlarına Göre Adlar

SOMUT AD

Görebildiğimiz, dokunup hissedebildiğimiz varlıklara verilen adlara **somut (madde) adlar** denir.

SOYUT AD

Göremediğimiz, dokunup hissedemediğimiz sadece düşünce yoluyla hissedebildiğimiz varlıklara verilen adlara **soyut (mana) adlar** denir.

öğrendim

SOMUT

kalem

armut

anne

SOYUT

rüya

sevgi

sevinç

ÖDEV: Aşağıda verilen adları anlam çeşitlerine göre tabloda dizin:

Ahmet, neşe, armut, oda, sevgi, deste, kurt, rüya, Aktan, kalemler, göller, Seyda, ağaç, ırmak, insan, hayvanlar, duygu, el, silgiler, araba, çekiç, taş, orman, ordu, ırmak, Utku, buket, sürü, dere.

ÖZEL	ORTAK	TEKİL	ÇOĞUL	TOPLULUK	SOMUT	SOYUT
Aktan	taş	araba	kalemler	orman	ağaç	sevgi

ANLAMLARI BAKIMINDAN SÖZCÜKLER

Eş Anlamlı ve Zıt Anlamlı Sözcükler

Eş Anlamlı Sözcükler

Yazılışları ve okunuşları farklı, anlamları aynı olan sözcüklere *eş anlamlı (anlamdaş) sözcükler* denir.

Sonbahar gelince yapraklar dökülür.

Güz gelince yapraklar dökülür.

buket – demet

düş – rüya

yıl – sene

hediye – armağan

ak – beyaz

Zıt Anlamlı Sözcükler

Anlamları birbirinin tersi olan sözcüklere *zıt anlamlı (karşıt) sözcükler* denir.

Dünyada artık savaş olmasın.

Tüm insanlar barış içinde yaşasın.

kirli – temiz

iyi – kötü

çok – az

batı – doğu

siyah – beyaz

Uygulama

Aşağıda verilen sözcüklerin eş anlamlarını karşılarına yazın:

yaş – ıslak

ad - _____

cümle - _____

cevap - _____

Aşağıda verilen sözcüklerin zıt anlamlarını karşılarına yazın:

acemi – usta

artı - _____

geniş - _____

zengin - _____

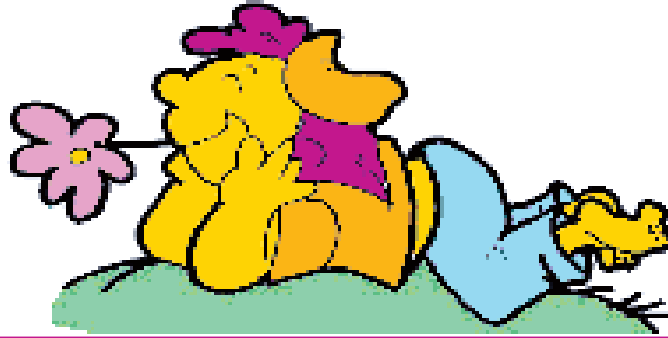
AD (İSİM) TAMLAMALARI

İsteğimizi ifade edebilmek için bazen bir ad yeterli olmayabilir.

Bu durumda bir ya da birden fazla adla bu adı tamamlamak gerekir.

*İki ya da daha fazla adın belli kurallar içinde bir araya gelerek oluşturdukları söz grubuna **ad tamlaması** denir.*

*Ad tamlamalarında **birinci ada tamlayan, ikinci ada tamlanan** denir.*

Tamlayan

Tamlanan

kalem

kutusu

kalem kutusu

not

defteri

not defteri

ev

kapısı

ev kapısı

bahçe

çiçeği

bahçe çiçeği

çorba

kaşığı

çorba kaşığı

AD DURUMLARI

1. Dedem bana sarı **civciv** aldı.
2. Hain kedi, **civcivi** gözetliyordu.
3. Ayşe, **civcive** suyunu verdi.
4. Minik **civcivde** uzun bir gaga vardı.
5. Bu **civcivden** sana hayır gelmez.

Civciv sözcüğü birinci cümlede ek almamış, ikinci cümlede **-i**, üçüncü cümlede **-e**, dördüncü cümlede **.....**, beşinci cümlede **.....** ekini almıştır.

Verilen cümlelerde ekleri kaldırıp yeniden oku.

Anlamları var mı?

Unutma:

Adlarda eklenen -i, -e, -de, -den ekleri cümlelere anlam kazandırır, cümleleri anlamlı kılar.

Uygulama

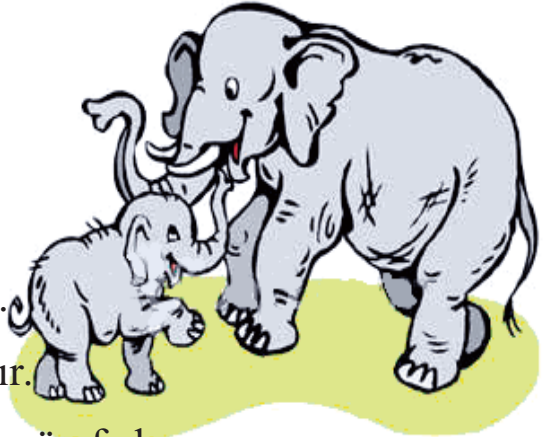
Ekleri yerleştirin:

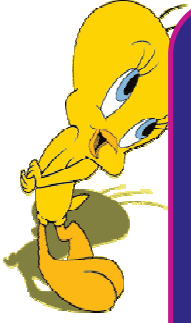
Avcı fil.....gözetliyordu.

Yavru fil..... avcılar saldırdı.

Fil..... uzun bir hortum vardır.

Fil..... daha uzun olan hayvan zürafadır.

Adın beş durumu

1. civciv eksizdir, adın yalın durumundadır.
2. civcivi “-i” ekini almıştır, adın “-i” durumundadır.
3. civcive “-e” ekini almıştır, adın “-e” durumundadır.
4. civcivde “-de” ekini almıştır, adın “-de” durumundadır.
5. civcivden “-den” ekini almıştır, adın “-den” durumundadır.

Unutma:

Özel adlara eklenen -i, -e, -de, -den ekleri kesme işareti (‘) ile avrılır. Örnek: Cemil’i, Erdem’e, Kalkandelen’de, Ohri’den.

ADLARDA KÜÇÜLTME

Bir varlığın küçük olduğunu anlatmak istenildiği sırada addan önce minik, ufak, küçük gibi sözcükler getirilir.

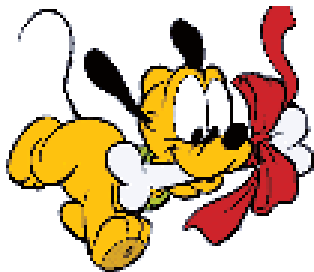
Minik köpek

Küçük çocuk

Ufak ev

Çoğu kez adlardan önce getirilen minik, ufak, küçük gibi sözcüklerin yerine -cek, -cik, -ceğiz gibi ekler getirtililerek adlara küçültme anlamı katar.

Köpecik – minik köpek

Çocukcağz – küçük çocuk

Evcik – küçük ev

Varlıkların Özelliklerini Bildiren Sözcükler

SIFAT (ÖN AD)

İki **elma** aldım.

Mavi **elbisemi** çok seviyorum.

Küçük **çocuk** uyandı.

Yukarıdaki cümlelerde geçen “**elma, elbise, çocuk**” sözcükleri birer addır. Bu adların önünde onları niteleyen ve ya belirten “**mavi, iki, küçük**” sözcükleri vardır. **Adların** önüne gelerek onların **rengini, durumunu, sayısını, biçimini** belirten sözcüklere **sıfat** denir.

Varlıkların **renklerini** belirten sıfatlar: **Siyah kapı** *siyah (sıfat)*

Yeşil elma *yeşil (sıfat)*

Varlıkların **şekillerini** belirten sıfatlar: **Uzun ağaç** *uzun (sıfat)*

Kalın duvar *kalın (sıfat)*

Varlıkların **sayılarını** belirten sıfatlar: **Beş gün** *beş (sıfat)*

Beşinci ay *beşinci (sıfat)*

Varlıkların **durumunu** belirten sıfatlar: **Yeni ev** *yeni (sıfat)*

Genç kız *genç (sıfat)*

İŞARET (GÖSTERME) SIFATLARI

İşaret sıfatları (bu, şu, o) varlıkların yerlerini işaret yoluyla belirten sıfatlardır. Yakındaki varlıklar için “**bu**”, biraz uzakta olanlar için “**şu**”, çok uzakta olan ya da görünmeyenler için “**o**” sıfatı kullanılır.

bu kalem

şu sıra

o köy

yakındakiler için

biraz uzaktakiler için

çok uzaktakiler için

Adın Yerini Tutan Sözcükler

ADIL (ZAMİR)

Biz yarın geziye gideceğiz.

Ben bu akşam televizyon seyredeceğim.

Onlar, sokağa çıkıp oyun oynadılar.

Yukarıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözcükler adların yerine kullanılmıştır.

“**biz**” söz söyleyen birden fazla kişi,

“**ben**” söz söyleyen kişiyi ifade eder,

“**onlar**” yanımızda bulunmayan kişiler yerine kullanılmıştır.

Türkçe’de “**ben, sen, o, biz, siz, onlar, bana, sana**” sözcüklerini söylerken ya da yazarken ad olan sözcüklerin yerine kullanırız.

*Cümlede adın yerini tutan sözcüklere **adıl (zamir)** denir.*

Ödev: *Cümlede geçen adılların altını çizelim.*

Sen bugün bana neden gelmedin?

Bunu ne zaman okudun?

Onları aradım, ama telefonu açmadılar.

Bunu kütüphaneden aldım.

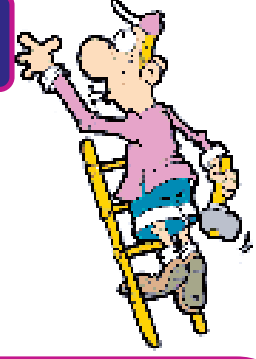
Hangisini daha çok beğendin?

EYLEM (FİİL)

Utku ders çalışıyor.

Dün gece yağmur yağmış.

Annem işe gitti.

Yukarıdaki cümlelerde altı çizili ve koyu yazılmış sözcükler iş, oluş ve hareketi bildiriyor.

Cümlede iş, oluş, hareket bildiren sözcüklere eylem (fiil) denir.

Utku ders çalışıyor.

Bir iş bildiriyor.

Dün gece yağmur yağmış.

Bir oluş bildiriyor.

Annem işe gitti.

Bir hareket bildiriyor.

EYLEMLERDE ZAMAN

Eylemler cümlede işin, oluşun, hareketin ya söylenen zamanını ya söylendiği zamandan önceyi ya da söylenen zamandan sonra anlamını katar.

Bazı eylemler cümleye her zaman anlam katar.

Yüzümü yıkadım.

Söylenen zamandan önce

geçmiş zaman

Yüzümü yıkıyorum.

Söylenen zaman

şimdiki zaman

Yüzümü yıkayacağım.

Söylenen zamandan sonra

gelecek zaman

Mİ SORU EKİNİN YAZILIŞI

“mi” eki cümleye soru anlamı kazandırır. Büyük ünlü uyumuna göre “mi” soru eki “mı”, “mu”, “mü” şeklinde ve her zaman sonuna getirildiği sözcükten ayrı yazılır.

Saçlarını kestirdin **mi**?

Bizimle okula gelir **misin**?

Ödevlerini çalıştın **mı**?

Ödev: Aşağıdaki cümlelerin sonuna uygun soru ekleri yazınız.

Sen de süt içer **misin**?

Aylin gittin?

Yeni kitabını okudun?

Ödevlerinizi yaptınız?

Yarın sinemaya gidecek?

öğrendim

NOKTALAMA İŞARETLERİ

NOKTA (.)

*Tamamlanmış cümlelerin sonuna **nokta** işareti konur.*

Annem yemek yapıyor.

Sonbaharda havalar soğur.

*Kısaltmalardan sonra **nokta** işareti konur.*

Doktor - Dr.

Mahalle - Mah.

Sıra bildiren sayıların sonuna getirilir ve sayıya “inci” anlamını katar.

1.ay - (birinci ay)

4.sınıf - (dördüncü sınıf)

İKİ NOKTA (:)

Açıklanması yapılacak kelime veya cümleden sonra iki nokta kullanılır.

Çam: yaprağını hiç dökmeyen değerli bir ağaç.

Annem evden çıkarken:

- Sakın okulda terleme.

KESME İŞARETİ (’)

Özel adların sonuna gelen ekleri ayırmak için kullanılır.

Doğum günü için Kemal’e hediye aldık.

Ohri’ye bu hafta sonu gideceğiz.

VİRGÜL (,)

Cümlede eş görevli sözcükleri ayırmak için virgül işareti kullanılır.

Siyah saçlı, gözlüklü kız.

Çoban koyunları, kuzuları olatmaya götürdü.

Mektup ve dilekçelerde hitap sözcüklerinden sonra virgül işareti kullanılır.

Sevgili ablacağım,

Değerli öğretmenim,

KISA ÇİZGİ (-)

Satır sonlarına sığmayan sözcükleri hecelere ayırmak için kullanılır.

*Başarılı olmak için çok oku-
malıyız.*

TIRNAK İŞARETİ (“ ”)

1. Kitap, dergi, gazete adları ırnak içinde gösterilir.

- a) *Necati Zekeriya'dan “Bizim Sokağın Çocukları” kitabını okudum.*
- b) *“Tomurcuk” çocuk dergisidir.*
- c) *Babam “Zaman” gazetesine abonedir.*

2. Yayın (program) film, tiyatro temsillerin adları tırnak içinde gösterilir.

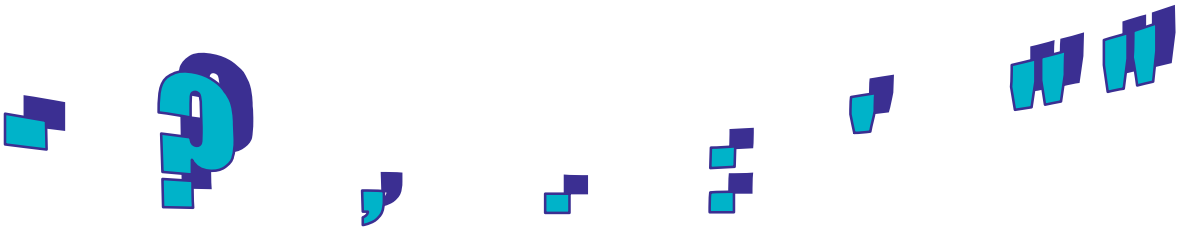
- “Sihirli ev”, “Acemi Cadı”, “Pinokyo”,
“Hacivat ve Karagöz”, “Uğur Böceği”.*

3. Sokak, otel, şirket adları tırnak içinde gösterilir.

- “Menekşe” Sok. No: 1.*
- “Holiday Inn” Otel*
- “Alioğlu” Anonim Şirketleri*

4. Bir yazı içinde başkasından aktarılan yazı ya da sözlerin başına ve sonuna konur.

Atatürk “Yurtta sulh cihanda sulh” sözüyle barışa verdiği önemi dile getirmiştir.

Yazım (İmla) Kuralları

Büyük Harflerin Kullanıldığı Yerler

Cümlelerin ilk harfi her zaman büyük yazılır;

Gökyüzünde süzüle süzüle uzaklaştılar.

Özel adların ilk harfi, cümlelerin neresinde olursa olsun büyük harfle yazılır;

Dersi Ahmet anlattı.

Şiirlerin her mısrası büyük harfle başlar;

Hiçbir şeyler bilmezken,

Bilgilere kavuştuk.

Kısaltmalar büyük harfle başlar. Kurum ve kuruluş adlarındaki kısaltmalarda harfler arasında nokta konmaz;

Eğitim ve Bilim Bakanlığı **EBB**

Devlet Demir Yolları **DDY**

Mektuplarda, hitap ve zarfın üzerine yazılan adreslerin her sözcüğü büyük harfle yazılır;

Sevgili Aylin,

Deniz Caddesi, Pamuk Sokak No:2

OKULUMU

SEVİYORUM

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
OKULA ÇAĞIRI	7
BİR TATİL ANISI	9
NE GÜZELDİR BENİM YURDUM	12
ÜMİTİN RÜUAYSI	13
OKUMAK	14
KİTABIM	15
İKİ ARKADAŞ	17
ORKESTRA	19
BİLGİLERİ SAKLAYAN KAPLUMBAĞA	21
GÖÇMEN KUŞLAR	23
UÇMAK İSTEYEN KARINCA	24
TUTSAKLIK	26
GÜZ	29
KÜTÜPHANELER	30
KÖYÜMÜZÜN HER ŞEYİ VAR	32
BİLENLER BİLMEYENLERE ANLATSIN	33
BİR AVUÇ KÜL	35
BARIŞIN GÜVERCİNİ	37
KARTAL İLE BAYKUŞ	40
SİHİRLİ PASTA	41
ÇALIŞALIM	43
ATATÜRK	44
BORANIN TELEFONU	45
TELEFONUN BULUNMASI	47
SİHİRLİ SÖZLER	50
ÖĞRETMENİMİZ	51
ÖĞRETMENİM	53
HAYATI ÖĞRENMEK İSTEYEN ÇOCUK	54
ÇEK ARABANI	57
ATASÖZLERİ	58
DAMLAYA DAMLAYA GÖL OLUR	59
TİLKİ İLE ÜZÜMLER	61
GÜZEL TÜRKÇEM	63
YA ÜÇ AYDA UYGULANIR YA DA HİÇ	64
İMECE	67

YENİ YIL	69
KAR TANESİNİN SERÜVENİ	71
KAR SEVGİSİ	73
BEYAZ PRENS	74
ALTIN YUMURTLAYAN TAVUK	75
HOROZ İLE TİLKİ	76
KÜÇÜK OYA	78
ALTIN PENCERELİ EV	80
OLCAK SAN ASLAN OL	83
KÜÇÜK KIRMIZI TAVUK	85
GÖKKUŞAĞININ HİKAYESİ	87
HABERLEŞME	90
TELEVİZYON TUTKUSU	93
OYUNCAK SİLAH	95
İLK YARDIM OYUNU	97
MİNİK KELEBEK	99
ÇİFTÇİNİN ÖĞÜDÜ	101
YAŞ GÜNÜ	102
BİR GEMİM OLSA	104
PİNOKYO KOCA BURUN	105
FİLM	107
TEMBEL TAVŞAN	108
ANNEMİN ELLERİ	110
ANNEM	112
AĞACIM YANDI HAYALLERİM YANDI	114
İLKBAHAR, YAZ, SONBAHAR VE KIŞ Kardeşler	116
İLBAHAR	118
BENEKLİ	120
İLK YAZ NEREDE	122
ORHANIN BİR NİSAN OYUNU	124
BAYRAM YERİ	126
TEMİZ ÇEVRE	128
ŞULE PİKNIKTE	129
DÜNYAYI BİZE VERSELER	131
ÇOCUK VE AĞAÇ	133
SUYUM	135
HACİVAT İLE KARAGÖZ	136
KIR ÇİÇEKLERİ	139
KÜÇÜK USTA	141
YALANCI	143
ŞAPKA SATICI VE MAYMUNLAR	144

AĞAÇ DİYOR Kİ	146
ÇOCUKLARIN ÖĞRETTİĞİ	148
HOŞÇAKAL	150
<i>DİLİMİZİ ÖĞRENELİM</i>	<i>151</i>
CÜMLE	152
CÜMLENİN ÖZELLİKLERİ	153
YÜKLEM	154
ÖZNE	155
NELER ÖĞRENDİM	156
KURALLI (DÜZ) CÜMLELER	157
DEVİRİK CÜMLELER	158
SESLER	159
NELER ÖĞRENDİM	160
BÜYÜK ÜNLÜ UYUMU	161
KORUYUCU ÜNSÜZLER	162
HECE	163
GİZLİ MESAJ	164
YAZIM KURALLARI	165
ADLAR	166
ANLAMLARI BAKIMINDAN SÖZCÜKLER ...	169
AD TAMLAMALARI	170
AD DURUMLARI	171
ADLARDA KÜÇÜLTME	172
SIFAT (ÖN AD)	173
ADIL (ZAMİR)	174
EYLEM (FİİL)	175
Mİ SORU EKİNİN YAZILIŞI	176
NOKTALAMA İŞARETLERİ	177
YAZIM KURALLARI	180
<i>İÇİNDEKİLER</i>	<i>182</i>